

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA
KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2012 R.**

**REPORT ON THE SOCIO-ECONOMIC
SITUATION
OF KUJAWSKO-POMORSKIE
VOIVODSHIP IN 2012**

ZESPÓŁ REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*

Przewodniczący *President*
Wioletta Zwara

Redaktor Główny *Editor in chief*
Barbara Ptaszyńska

Sekretarz *Secretary*
Małgorzata Rybak

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE *PREPARATION AND EDITORIAL SUPERVISION*

Krzysztof Betka, dr Wiesława Gierańczyk, Paulina Goldszewicz-Cyl, Małgorzata Górka, Dariusz Klamecki, Marta Kobyłecka, Agata Kordowska, Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Ewa Liminowicz, Bożena Malecka, Magdalena Miśko, Anna Nakielska, Paulina Olbryś, Sebastian Walczewski
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*
– pod kierunkiem *– supervised by*
Małgorzaty Rybak

Waldemar Borzych, Piotr Kacprowicz, Katarzyna Magdańska, Ewa Panic-Kentzer
Wydział Badań i Ankietowych *Enquiry Survey Division*

Dorota Malicka

Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy *Survey and Analysis of Labour Market Centre*

REDAKCJA TECHNICZNA, KOREKTA, SKŁAD *TECHNICAL SUPERVISION, PROOF-READING,* I GRAFIKA KOMPUTEROWA *COMPUTER GRAPHICS*

Adam Mańkowski, Magdalena Miśko, Jacek Pruski
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*

Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła

*When publishing SO data
please indicate source*

Publikacja dostępna na

www.stat.gov.pl/bydgosz

Publication available on

ISSN 2084-6703

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet <http://www.stat.gov.pl/bydgosz>
e-mail: SekretariatUSBDG@stat.gov.pl

Przedmowa

Mam przyjemność przekazać Państwu kolejny „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego w 2012 r.”, stanowiący element systemu regionalnych opracowań analitycznych, wydawanych w analogicznym układzie i zakresie przez wszystkie wojewódzkie urzędy statystyczne.

W niniejszym opracowaniu znajdziecie Państwo informacje o sytuacji demograficznej, zmianach zachodzących na rynku pracy, tendencji w podstawowych obszarach gospodarki narodowej oraz aktywności podmiotów gospodarczych z województwa kujawsko-pomorskiego.

Publikację rozpoczyna zestawienie podstawowych informacji o województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju i pozostałych województw. Zasadnicza część opracowania składa się z 15 rozdziałów, poświęconych określonym obszarom tematycznym m.in.: ludność, rynek pracy, wynagrodzenia, ceny, rolnictwo, rynek wewnętrzny. Tegoroczne wydanie w odpowiedzi na potrzeby informacyjne, wzbogacono o wiadomości dotyczące chowu gęsi, zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz informacje dotyczące programowania rozwoju województwa w latach 2014-2020.

Zastosowany w publikacji retrospektywny opis zjawisk społecznych i gospodarczych na przestrzeni ostatnich lat pozwala na określenie tendencji danego zjawiska w kolejnych okresach, jak również identyfikacji rzeczywistych potrzeb regionu. Interesującym elementem wydawnictwa jest zestawienie tabelaryczne wybranych danych o województwie według miesięcy. Dla zobrazowania sytuacji dane statystyczne wzbogacono o kartogramy, kartodiagramy i wykresy z wydłużoną retrospekcją czasową.

Zachęcam również do zapoznania się z treścią uwag metodycznych, które obejmują źródła i zakres danych statystycznych, sposoby prezentacji, stosowane klasyfikacje i grupowania oraz definicje najważniejszych pojęć znajdujących się w opracowaniu.

Opracowanie jest ważnym źródłem bieżącej wiedzy o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, którego uzupełnienie kwartalnie stanowią biuletyny statystyczne oraz miesięczne komunikaty o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego.

Przekazując niniejszą publikację, wyrażam nadzieję, że okaże się wyczerpującym źródłem informacji o sytuacji w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. w procesie ewaluacji realizacji założonych celów.

W celu szerszego zaspokojenia Państwa potrzeb informacyjnych zapraszam do współpracy z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy, zarówno w obszarze publikacji, jak i działań o charakterze analityczno-badawczym odpowiadających, w możliwie największym stopniu, na potrzeby Użytkowników danych statystycznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Wioletta Zwara

Preface

I am pleased to present the next "Report on the socio-economic situation of the Kujawsko-Pomorskie in 2012", which is a part of the regional analytical studies, published by all of 16th regional statistical offices with a similar structure and scope.

In this publication you will find information about demographic situation, changes in the labour market, trends in basic areas of the national economy and activity of the national entities in kujawsko-pomorskie voivodship.

The publication begins with major statistical data about Kujawsko-Pomorskie on the background of the country and other voivodships. The main part of the study consists of 15 chapters on specific thematic areas including: population, labour market, wages and salaries, prices, agriculture, internal market. This year's edition, in response to information needs, enhanced with news of breeding geese, spa treatment facilities and information for the region's development programming in 2014–2020.

Retrospective description of the social and economic developments over the last years used in the publication allows to determine the tendencies of events in subsequent periods, as well as identifying the real needs of the region. An interesting component is the tabulation of publishing data on the selected region by month. To illustrate the situation, statistics are enhanced by cartograms, cartodiagrams and graphs with extended flashbacks to the time.

I also encourage you to read of methodological notes which include sources and range of statistical data, presentations and used classifications and groupings as well as definitions of the most important concepts contained in the publication.

The publication is an important source of current knowledge on the socio-economic situation of voivodship, which quarterly supplements are statistical bulletins and monthly announcements about socio-economic situation in kujawsko-pomorskie voivodship.

By presenting this publication, I hope that it will be an exhaustive source of information about the situation in the kujawsko-pomorskie voivodship in 2012 in evaluation of the scopes in the strategic documents.

In order to better satisfying the information needs, I invite you to cooperation with the Statistical Office in Bydgoszcz both in the area of publication as well as in analytical and research area corresponding to, as far as possible, the needs of statistical data Users.

Director
of Statistical Office in Bydgoszcz

W. Zwara
Wioletta Zwara

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		<u>Str.</u> <u>Page</u>
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	10
Znaki umowne	<i>Symbols</i>	13
Skróty	<i>Abbreviations</i>	13
PODSTAWOWE TENDENCJE	<i>BASIC TRENDS</i>	14
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACK- GROUND OF THE COUNTRY</i>	20
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACK- GROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	21
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA	<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	24
LUDNOŚĆ	<i>POPULATION</i>	25
RYNEK PRACY	<i>LABOUR MARKET</i>	32
WYNAGRODZENIA	<i>WAGES AND SALARIES</i>	46
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE	<i>SOCIAL BENEFITS</i>	49
ZAKŁADY LECZNICTWA UZDRO- WISKOWEGO	<i>HEALTH RESORT FACILITIES</i>	53
CENY	<i>PRICES</i>	58
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	63
PRZEMYSŁ	<i>INDUSTRY</i>	73
BUDOWNICTWO	<i>CONSTRUCTION</i>	77
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	80
RYNEK WEWNĘTRZNY	<i>INTERNAL MARKET</i>	86
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘ- BIORSTW NIEFINANSOWYCH	<i>FINANCIAL RESULTS OF NON-FINANCIAL ENTERPRISES</i>	89
NAKLADY INWESTYCYJNE	<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	92

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

		<u>Nr</u> <u>No.</u>	<u>Str.</u> <u>Page</u>
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2012 r.	<i>Selected data for voivodship and Poland in 2012</i>	1	21
Ludność na podstawie bilansów	<i>Population based balances</i>	2	26
Ludność według województw	<i>Population by voivodships</i>	3	27
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności	<i>Vital statistics and net migration per 1000 population</i>	4	29
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	5	32

SPIS TABLIC (dok.)**LIST OF TABLES (cont.)**

		Nr No.	Str. Page
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Average paid employment in the enterprise sector in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	6	33
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia	<i>Registered unemployment persons as well as unemployment rate</i>	7	34
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Registered unemployment persons as well as unemployment rate in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	8	38
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter</i>	9	40
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	10	46
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	11	47
Świadczenia społeczne	<i>Social benefits</i>	12	49
Świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Social benefits in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	13	50
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	14	58
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Price indices of consumer goods and services in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	15	60
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December</i>	16	61
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture</i>	17	64
Przemysł	<i>Industry</i>	18	73
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of sold production of industry in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	19	75
Budownictwo	<i>Construction</i>	20	77
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of construction and assembly production in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	21	79
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Residential construction</i>	22	80
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Dwellings completed in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	23	83
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Dwellings for which permits have been issued in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	24	84
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	25	86
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of retail sale in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	26	88
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises</i>	27	91
Nakłady inwestycyjne	<i>Investment outlays</i>	28	92

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Nr No.	Str. Page
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2012 r.	<i>Natural increase per 1000 population in 2012</i>	1	21
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2012 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2012</i>	2	21
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2012 r.	<i>Employment rate by LFS in 2012</i>	3	21
Stopa bezrobocia według BAEL w 2012 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2012</i>	4	22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2012 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2012</i>	5	22
Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2012 r.	<i>Increase of prices of consumer goods and services in 2012</i>	6	22
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2012 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2012</i>	7	22
Mieszkania oddane do użytkowania w 2012 r.	<i>Dwellings completed in 2012</i>	8	23
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2012 r.	<i>Net turnover profitability rate in non-financial enterprises in 2012</i>	9	23
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2012 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2012</i>	10	23
Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Vital statistics per 1000 population</i>	11	28
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2012</i>	12	28
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>	13	30
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2012</i>	14	30
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector</i>	15	32
Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007	<i>Structure of average paid employment by PKD 2007 sections</i>	16	33
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age</i>	17	36
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	18	36
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	19	37
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Unemployment rate</i>	20	39
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.	<i>Unemployment rate in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2012</i>	21	39
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	22	41

SPIS WYKRESÓW (cd.)**LIST OF GRAPHS (cont.)**

		Nr No.	Str. Page
Współczynnik aktywności zawodowej	<i>Activity rate in the 4th quarter</i>	23	41
Struktura pracujących według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale	<i>Structure of employed persons by age in kujawsko-pomorskie voivodship in the 4th quarter</i>	24	42
Wskaźnik zatrudnienia	<i>Employment rate</i>	25	43
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale	<i>Structure of unemployed persons by age in kujawsko-pomorskie voivodship in the 4th quarter</i>	26	43
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2012 r.	<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in in the 4th quarter of 2012 r.</i>	27	44
Stopa bezrobocia	<i>Unemployment rate</i>	28	44
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących	<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons</i>	29	45
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	30	46
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w wybranych sekcjach w 2012 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2012</i>	31	48
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners</i>	32	51
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	<i>Indices of average monthly gross retirement pay and pension</i>	33	52
Struktura zakładów lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.	<i>Structure of health resort facilities in kujawsko-pomorskie voivodship in 2012</i>	34	54
Struktura zabiegów leczniczych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.	<i>Structure of services in health resort facilities in kujawsko-pomorskie voivodship in 2012</i>	35	54
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	36	59
Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.	<i>Annual changes in prices of selected consumer goods and services in kujawsko-pomorskie voivodship in 2012</i>	37	61
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha	<i>Basic cereals and mixed cereals yields per 1 ha</i>	38	65
Plony ziemniaków z 1 ha	<i>Potatoes yields per 1 ha</i>	39	66
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	<i>Cattle density per 100 ha agricultural land ...</i>	40	67
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	<i>Pigs density per 100 ha agricultural land</i>	41	67
Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)	<i>Indices of procurement of basic consumer and fodder cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed)</i>	42	69
Dynamika skupu mleka krowiego	<i>Indices of procurement of cows' milk</i>	43	69
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	<i>Procurement and market place prices of agricultural products</i>	44	70
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	<i>Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley</i>	45	71

SPIS WYKRESÓW (dok.)**LIST OF GRAPHS (cont.)**

		Nr No.	Str. Page
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu ...	<i>Indices of sold production of industry</i>	46	74
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	<i>Indices of average paid employment in industry</i>	47	76
Struktura przeciętnego zatrudnienia w prze- myśle według wybranych sekcji i działów PKD 2007 w 2012 r.	<i>Structure of average paid employment in industry by selected sections and divisions of PKD 2007 in 2012</i>	48	76
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa <i>Indices of sold production of construction</i>	<i>Indices of sold production of construction</i>	49	78
Dynamika produkcji budowlano-montażowej <i>Indices of construction and assembly production</i>	<i>Indices of construction and assembly production</i>	50	78
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD	<i>Structure of construction and assembly production by divisions of PKD 2007</i>	51	79
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	<i>Indices of average paid employment in construction</i>	52	79
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	<i>Indices of dwellings completed</i>	53	81
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	<i>Dwellings completed per 1000 population</i>	54	81
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa <i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	55	82
Mieszkania oddane do użytkowania w wo- jewództwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.	<i>Dwellings completed in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2012</i>	56	82
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 miesz- kania oddanego do użytkowania	<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	57	83
Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań	<i>Indices of number of permits issued for dwellings</i>	58	84
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	<i>Indices of number of dwellings started</i>	59	85
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	60	87
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	<i>Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities</i>	61	89
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	<i>Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity</i>	62	89
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	63	90
Wskaźnik rentowności obrotu netto	<i>Net turnover profitability rate</i>	64	90
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem <i>Indices of total investment outlays</i>	<i>Indices of total investment outlays</i>	65	92
Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe	<i>Structure of investments outlays for fixed assets</i>	66	94
ANEKS	APPENDIX		
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	<i>SELECTED DATA ON KUJAWSKO- -POMORSKIE VOIVODSHIP</i>	I	95
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON KUJAWSKO- -POMORSKIE VOIVODSHIP BY MONTHS</i>	II	99

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisach województw informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2012 r.

2. Od 2009 r. dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

W niniejszym „Raporcie o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego w 2012 r.” publikuje się bieżące dane według PKD 2007 oraz dane przeliczone według tej klasyfikacji za okresy poprzednie.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

- 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In descriptions of voivodships information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 31 December 2012.*

2. *Since 2009 onwards the data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 January 2008 by the decree of Council of Ministers of 24 December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) to replace the formerly applied PKD 2004.*

In the publication “The Information on Socio-economic Situation of Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2012”, the current data are published according to the NACE Rev. 2. Data for previous periods are also converted according to this classification.

3. *The item “**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.*

4. *Data according to NACE Rev. 2 sections as well as to territorial division are compiled using the **enterprise method**.*

5. *Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.*

6. *The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

7. *The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity, i.e. production and service activity, on their own account in order to earn a profit.*

8. *Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.*

9. *In the publication data in regard to:*

- 1) ***average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*
- 2) ***sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

3) **wyników finansowych przedsiębiorstw nie-finansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;

3) **financial results of non-financial enterprises as well as investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. **Constant prices** were adopted as follows:

1) **agricultural output** – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;

2) produkcji sprzedanej przemysłu – ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.).

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

13. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI. Wszystkie prezentowane w publikacji współczynniki dotyczące 2010 r. zostały obliczone wyłącznie w odniesieniu do ludności faktycznej zbilansowanej w oparciu o wyniki NSP'2011 (patrz nota oraz tabl. 2. na str. 25).

14. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<i>Trade; repair of motor vehicles</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<i>Accommodation and catering</i>	<i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy <i>divisions</i>	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	<i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>

2) *sold production of industry – 2005 constant prices (2005 average current prices).*

12. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

13. In data calculations per capita (1000 population etc.) as of the end of the year, the number of population as of 31 December was used, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 June, unless otherwise noted. All rates for 2010 presented in the publication were calculated only for the number of actually balanced population based on the results of the Population and Housing Census 2011 (see note and table 2. on page 25).

14. Some data are provisional and may be change in subsequent editions of the publication.

15. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

16. The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

działy
divisions

Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

17. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

17. Broader information and detailed methodological description are Publisher in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

ZNAKI UMOWNE **SYMBOLS**

Kreska	(-)	– zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero	(0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	(x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	(Δ)	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
„W tym” „Of which”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

SKRÓTY **ABBREVIATIONS**

zł	– złoty <i>zloty</i>	m ²	– metr kwadratowy <i>square metre</i>
tys.	– tysiąc <i>thousand</i>	m ³	– metr sześcienny <i>cubic metre</i>
mln	– milion <i>million</i>	km ²	– kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
g	– gram <i>gram</i>	kpl.	– komplet <i>set</i>
kg	– kilogram <i>kilogram</i>	szt.	– sztuka <i>piece, unit</i>
dt	– decytona <i>deciton</i>	pkt	– punkt <i>point</i>
l	– litr <i>litre</i>	PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>
ha	– hektar <i>hectare</i>		

PODSTAWOWE TENDENCJE

Podobnie jak przed rokiem, w 2012 r. **liczba ludności** województwa kujawsko-pomorskiego w skali roku zmalała. Większość ludności zamieszkiwała miasta, przy czym obserwuje się zmniejszający się udział ludności miejskiej. W ostatnich latach maleje liczba mieszkańców obu miast wojewódzkich; stałemu odpływowi bydgoszczan i torunian towarzyszy zwiększająca się liczba mieszkańców powiatów: bydgoskiego i toruńskiego. W 2012 r. w województwie nadal utrzymuje się dodatni przyrost naturalny, a saldo migracji ludności na pobyt stały wciąż pozostaje na poziomie ujemnym.

W latach 2006–2011 (za wyjątkiem 2009 r.) w województwie w ujęciu rocznym notowano wzrost **przeciętnego zatrudnienia**, przy czym najwyższą dynamiką charakteryzował się rok 2007. W 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wystąpił niewielki spadek przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw, na który w głównej mierze wpływ miał spadek zatrudnionych w największej z sekcji, tj. w przetwórstwie przemysłowym.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w ostatnich siedmiu latach znacznie obniżyła się, jednak od 2009 r. obserwowana jest wzrostowa tendencja. **Bezrobocie**, podobnie jak w latach ubiegłych, dotyczyło głównie ludzi młodych.

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** przeprowadzanego w latach 2010–2012 wykazały zróżnicowanie w sytuacji na rynku pracy w województwie. Analiza danych średniorocznych w 2012 r. wykazała wzrost zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia, przy czym w porównywanych latach odnotowano także wzrost liczby pracujących oraz wskaźnika zatrudnienia.

W latach 2006–2012 w Kujawsko-Pomorskim notowano wzrost **przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto** w sektorze przedsiębiorstw w skali roku, przy czym najwyższą dynamikę odnotowano w latach 2007–2008. W 2012 r. najwyższy wzrost wynagrodzeń w skali roku dotyczył pracowników zatrudnionych w sekcji administracja i działalność wspierająca, wynagrodzenia najbardziej obniżyły się w sekcji informacja i komunikacja.

Przeciętna miesięczna liczba **emerytów i rencistów** otrzymujących świadczenia ZUS w województwie nieznacznie wzrosła w okresie ostatnich sześciu lat, przy czym zaobserwowano znaczny spadek liczby pobierających emerytury i renty z KRUS. W analizowanym okresie odnotowano także wzrost **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto**, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacone przez ZUS niż wypłacone rolnikom indywidualnym. Największy w skali roku wzrost świadczeń wypłacanych z ZUS odnotowano w 2008 r., natomiast najwyższy wzrost świadczeń wypłacanych rolnikom indywidualnym wystąpił w 2012 r.

W analizowanym okresie ostatnich sześciu lat wraz ze wzrostem wynagrodzeń i świadczeń społecznych następował wzrost wskaźnika **cen towarów i usług konsumpcyjnych**. W 2012 r. zaobserwowano niższy niż przed rokiem wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych. Największy wpływ na wysoki poziom wskaźnika miały ceny w grupie transport, napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe oraz

żywność i napoje bezalkoholowe. W ostatnich latach spośród wszystkich grup towarów i usług konsumpcyjnych coroczny spadek cen odnotowywano jedynie w grupie odzież i obuwie.

W **strukturze zasiewów** w regionie dominują zboża. Kolejne pod względem udziału w zasiewach są rośliny przemysłowe, wśród których przeważa uprawa rzepaku i rzepiku. W 2012 r. w skali roku odnotowano niewielki wzrost areалу uprawy ziemniaków. Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w latach 2005–2012 wahała się, w 2012 r. była mniejsza niż w roku poprzednim i siedem lat temu. Produkcja zbóż w latach 2005–2012 zmieniała się; najwyższy jej poziom stwierdzono w 2009 r., zaś najniższy w 2006 r. Na przestrzeni siedmiu analizowanych lat plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie były corocznie wyższe od przeciętnych uzyskiwanych w kraju.

Od 2005 r. obserwowano wzrost **pogłowia bydła** w regionie, z wyjątkiem lat 2010 i 2011, kiedy odnotowano jego niewielkie spadki. Jednocześnie zaobserwowano spadek (z wyjątkiem lat 2008 i 2009) udziału krów w strukturze stada. W omawianym okresie liczebność stada **trzody chlewnej** od 2006 r. (z wyjątkiem 2010 r.) wykazywała tendencję malejącą. Zmalało również pogłowie loch na chów.

W omawianym okresie obserwowano wzrost **skupu** mleka w skali roku, z wyjątkiem jego niewielkiego spadku w 2006 r. Do 2008 r. notowano tendencję malejącą w skupie zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) w ujęciu rocznym, w 2009 r. nastąpiło jego zwiększenie, po czym w okresie od 2010 r. do 2011 r. odnotowano ponowny spadek, zaś w 2012 r. nastąpił kolejny wzrost.

W odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano w skupie wzrost **cen** pszenicy, żywca wołowego, wieprzowego i drobiowego; jednocześnie ceny tych produktów były najwyższe w okresie siedmiu opisywanych lat. W 2012 r. ceny żyta i mleka w skupie były niższe jedynie w porównaniu z cenami z roku poprzedniego. Średnie ceny pszenicy i żyta uzyskiwane na targowiskach w 2012 r. przekroczyły poziom ubiegłoroczny i w analizowanym okresie osiągnęły najwyższy poziom. Ceny ziemniaków w skupie i na targowiskach obniżyły się w skali roku, a w okresie siedmioletnim zaobserwowano wahania. Targowiskowe ceny prosiąt na chów były wyższe od ubiegłorocznych; w analizowanym siedmioletniu najwięcej za prosię płacono rolnikom w 2009 r.

Wskaźnik opłacalności tuczu trzody chlewnej (mierzony relacją ceny skupu żywca wieprzowego do ceny żyta w obrocie targowiskowym) do 2008 r. wykazywał tendencję malejącą; w 2009 r. zanotowano wzrost jego wartości, a w latach 2010 i 2011 – ponowny spadek. W 2012 r. nastąpiła poprawa opłacalności tuczu świń, ale nadal była ona znacznie niższa niż w 2005 r.

W Kujawsko-Pomorskim w 2011 r. w odniesieniu do poprzedniego roku nastąpił spadek **globalnej produkcji rolniczej** (w cenach stałych) oraz produkcji końcowej i towarowej.

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) wzrosła w skali roku w latach 2006–2008 oraz w 2010 r., zaś spadek produkcji sprzedanej odnotowano w 2009 r. oraz w latach 2011–2012. Obniżenie się produkcji w ciągu ostatniego roku było wynikiem spadku obserwowanego w największej sekcji tj. w przetwórstwie przemysłowym. Odnotowanemu spadkowi produkcji (w cenach stałych)

towarzyszyło również w porównaniu z 2011 r. zmniejszenie się zatrudnienia w całym przemyśle. Wydajność pracy (mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego) w skali roku wzrosła.

Na przestrzeni lat 2006–2012 notowano roczne wzrosty **produkcji budowlano-montażowej** (z wyjątkiem 2009 r., kiedy wystąpił niewielki spadek), jednak tempo wzrostu w 2012 r. było najwolniejsze. Wysoką dynamikę produkcji budowlano-montażowej odnotowano w największym dziale budownictwa, tj. w budowie budynków oraz w robotach budowlanych specjalistycznych. Na przestrzeni siedmiu ostatnich lat obserwuje się także stały wzrost zatrudnienia w budownictwie.

W 2012 r. w porównaniu z 2005 r. wzrosła liczba **mieszkań oddanych do użytkowania**, wydanych pozwoleń na ich realizację oraz rozpoczętych budów. Od 2005 r. zaznaczał się wzrost mieszkań oddanych do użytkowania, by osiągnąć największy poziom w 2008 r. W latach późniejszych liczba przekazanych lokali zmalała, by ustabilizować się w dwóch ostatnich latach. W okresie ostatnich siedmiu lat zmalała przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania, co może być związane z ponad 3-krotnym wzrostem liczby mieszkań oddanych do użytkowania przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem.

Od 2005 r. w województwie obserwowano rokroczny wzrost wartości **sprzedaży detalicznej** zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe. W 2012 r. największym wzrostem sprzedaży detalicznej w skali roku w poszczególnych grupach według rodzaju działalności przedsiębiorstw charakteryzowały się farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w okresie ostatnich pięciu lat pogorszyły się. Wynik finansowy na działalności gospodarczej oraz wynik finansowy brutto były w ujęciu wartościowym niższe w 2012 r. niż w latach 2010–2011 oraz w 2007 r. Pogorszyły się też: wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności brutto i netto – analizując dane z okresu 2007–2012 wspomniane wskaźniki gorsze były tylko w 2008 r.

Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat różna była skala **nakładów inwestycyjnych** poniesionych przez kujawsko-pomorskie przedsiębiorstwa. W 2006 r. odnotowano niewielki roczny spadek nakładów inwestycyjnych, następnie w latach 2007–2008 notowano wzrosty nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw. W 2009 r. nastąpił spadek, który dotyczył sukcesywnie kolejnych lat. Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2012 r. były niższe od zanotowanych w ostatnich pięciu latach. Wśród sekcji, mających co najmniej 1% udziału w wartości inwestycji, największy spadek zanotowano w budownictwie oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji.

BASIC TRENDS

Like a year ago, in 2012, **the population** in Kujawsko-Pomorskie voivodship per year has increased. Majority of the population inhabited urban areas, in addition the participation of the urban population reduced. In the last years number of residents of both province capitals reduced; an increasing number of residents of bydgoski and toruński powiats accompanied the permanent outflow of residents of Bydgoszcz and Toruń. In 2012 in voivodship there is still a positive natural increase and net migration for permanent residence still remains negative.

In 2006-2011 (except for 2009) in voivodship recorded an annual **average employment** growth, the highest growth characterized the year 2007. In 2012, in comparison with the previous year, there was slight decrease in average paid employment in the enterprise sector, which mainly affected by the decrease employment in most of the sections, such as manufacturing.

The registered unemployment rate in the last seven years significantly decreased, but growing tendency is observed since 2009. **Unemployment**, similar to last years, concerned young people above all.

Results of the **Labour Force Survey (BAEL)** conducted in 2010–2012 showed differences in labour market in the voivodship. Data analysis in 2012 showed the number of unemployed and the unemployment rate an increase both in the year and in relation to 2010, which was recorded in the comparable period the increase in employment and the employment rate.

In 2006-2012 in Kujawsko-Pomorskie was registered an increase of **average monthly gross wages and salaries** in the enterprise sector in the year, the highest growth was recorded in 2007–2008. In 2012, the highest increase an annual wages and salaries of employees concerned section administrative and support service activities; wages and salaries decreased the most in the information and communication section.

Average number of persons receiving **retirement pay and pensions** paid by the Social Insurance Institution (ZUS) in the voivodship has increased slightly over the past six years, and there was a significant decrease of persons receiving retirement pay and pensions paid by of the Agricultural Social Insurance Fund (KRUS). In the analyzed period also increased **average monthly gross retirement pay and pensions**, in addition benefits paid by the Social Insurance Institutions were characterized by higher dynamics than paid to individual farmers. The highest increase per year in Social Insurance Institutions benefits paid was recorded in 2008, while the highest increase in benefits paid to individual farmers occurred in 2012.

In the analyzed period of the last six years with the growth of wages and salaries as well as social benefits to rise, **the price index of consumer goods and services**. In 2012, there was a lower than last year increase in prices of goods and services. The largest impact on the high level of the indicator were priced in the group transport, alcoholic beverages and tobacco as well as food and non-alcoholic beverages. In recent years, from among all consumer goods and services groups annual decreased of prices was noted only in the clothing and footwear group.

*The **sown structure** in the voivodship is dominated by cereals. The next in terms of share in the sowings are industrial plants, among which the predominant cultivation of rape and agrimony. In 2012, during the year has been a slight increase in the area planted with potatoes. The area sown basic cereals with cereal mixed in 2005–2012 was fluctuating, in 2012 was lower than the previous year and seven years ago. Cereal production in 2005–2012 was changing; the highest level it was found in 2009 and the lowest in 2006. Over the seven analyzed years yields of basic cereal with cereal mixed in the voivodship each year were higher than the average obtained in the country.*

*Since 2005, an increase of **cattle livestock** in the region is being observed, with the exception of the years 2010 and 2011, when there were the slight decrease. At the same time there was a drop (except for the years 2008 and 2009) the share structure of the cows in the herd. During this period, the size of the herd of **pigs** since 2006 (except for 2010) showed a downward trend. Also decreased the population of breeding sows.*

*During this period, an increase in milk **procurement** per year, with the exception of a slight decrease in 2006. To 2008, the downward trend recorded in the purchase of basic cereals (with cereal mixed, excluding sowing) per year, in 2009, was the increase, and in the period from 2010 to 2011, there was a again decrease, while in 2012, there was another increase.*

*With reference to the previous year noted increase of procurement **prices** of wheat, beef, pork and poultry, while prices of these products were the highest in the seven described years. In 2012, the prices of rye and milk procurement was lower only in comparison with those from the previous year. Average prices of wheat and rye obtained at market-place in 2012 exceeded the previous year's level and achieved the highest values in the analyzed period. Prices of potatoes in procurement and market-place reduced over the year, and during the seven-year were observed fluctuations. Market-place prices of piglets were higher than last year's, in the analyzed seven years the highest payment for the piglet given to farmers was in 2009.*

Indicator of profitability of fattening pigs (measured by the ratio of pork procurement prices to the price of rye in market-place) to 2008 showed a downward trend, in 2009, an increase of its value, and between 2010 and 2011 – another decrease. In 2012, an improvement in the profitability of fattening pigs, but it was still significantly lower than in 2005.

*In Kujawsko-Pomorskie in 2010 with reference to the previous years **the gross agricultural output** (in constant prices) decreased as well as final and market output.*

***Sold production of industry** (in constant prices) increased annually in 2006–2008, and in 2010, the decrease in production was recorded in 2009 and in 2011–2012. Decrease of production over the last year was a result of a decrease observed in the largest section, i.e. in manufacturing. The observed decrease in production (in constant prices) was also accompanied by a comparison with 2011, the decrease in employment in the industry. Labour productivity (measured by the value of sold production per employee) per year has increased.*

*Over the years 2006–2012 recorded an annual growth of **construction and assembly production** (with the exception of 2009, when there was a slight decrease), but the growth rate in 2012 was the*

slowest. The high dynamics of construction and assembly production was observed in the largest building division, i.e. in the construction of buildings as well as specialised construction activities. Over the last seven years there has been a constant increase employment in the construction.

In 2012 compared with 2005 increased number of **dwelling completed**, permits issued for construction of dwellings as well as for dwellings in which construction has begun. Since 2005 was observed an increase in dwellings completed to reach the highest level in 2008. In later years, the number of dwellings completed decreased to stabilize in the last two years. In the last seven years has decreased of average usable floor space of completed dwelling may be associated with more than three times increase of dwelling completed for sale or rent.

Since 2005 in kujawsko-pomorskie voivodship was observed an annual increase of value of **retail sales** realized by trade and non-trade units. In 2012 the highest increase of retail sales in individual groups by type of enterprises activity per year was characterized pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment.

The financial results of non-financial enterprises over the last five years has deteriorated. Financial result on economic activity as well as gross financial result were lower in 2012 than in 2010–2011, and in 2007. Deteriorated also: cost level indicator as well as profitabilities rate of gross and net turnover – analyzing the data from the period 2007–2012 these indicators were worse only in 2008.

Over the last seven years has been different range of **investment outlays** of Kujawsko-Pomorskie enterprises. In 2006 there was a slight annual decrease of investment outlays, then in 2007–2008 was recorded an increase of investment outlays of surveyed enterprises. In 2009 there was a decrease, which concerned successively the following years. Investment outlays (in current prices) on new fixed assets and improvement of existing capital asset items in 2012 were lower than those recorded in the last five years. Among the sections, with at least 1% of the value of the investment, the highest increase was recorded in construction as well as in water supply; sewerage, waste management and remediation activities.

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

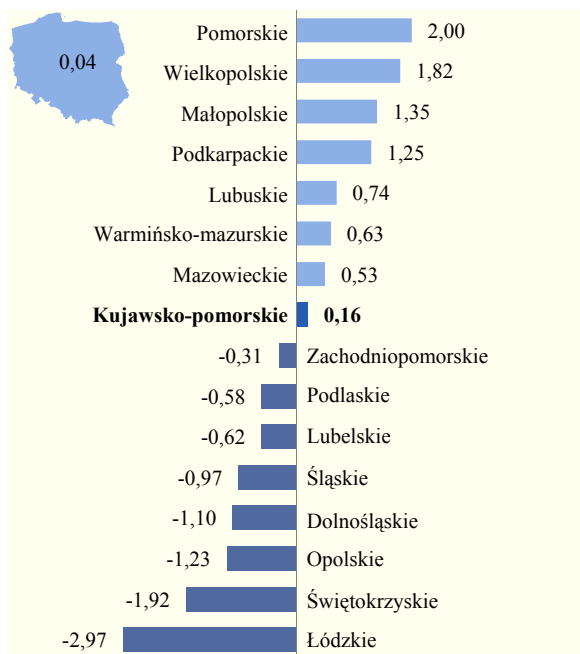
Tabl. 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2012 r.

Wyszczególnienie	Polska	Kujawsko-pomorskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	117
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,0	0,2
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,2	-1,0
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	55,9	56,3
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w %	50,2	49,6
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	10,1	11,8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	3728,36	3096,34
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1759,85	1622,92
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	1054,61	1050,29
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100)	103,7	103,7
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w ha	9,8	15,3
Obsada bydła ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	36,7	44,8
Obsada trzody chlewnej ^c na 100 ha użytków rolnych w szt.	74,0	128,0
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w przemyśle w zł	460982	391010
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w budownictwie w zł	388800	266869
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,0	3,0
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1032	897
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	19	8
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w %	77,0	79,4
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	95,8	96,5
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (rok poprzedni = 100, ceny bieżące)	99,9	89,0
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^d w 2010 r. w zł	37096 ^e	31107

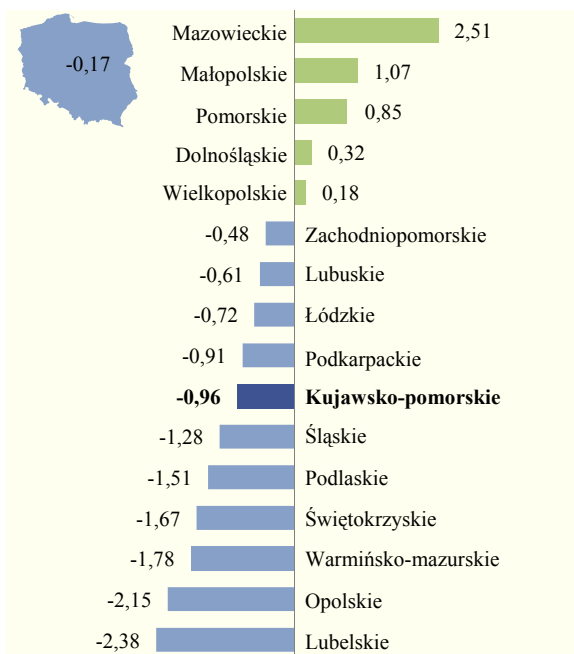
^a Przeciętne w roku; dane nie są w pełni porównywalne z wynikami opublikowanymi w poprzedniej edycji Raportu, patrz nota str. 40 gdzie zaczyna się BAEL. ^b Stan w grudniu. ^c Stan w końcu listopada. ^d Dane na 1 mieszkańca obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002. ^e Po uwzględnieniu w liczbie ludności wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 – 36778 zł.

WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW

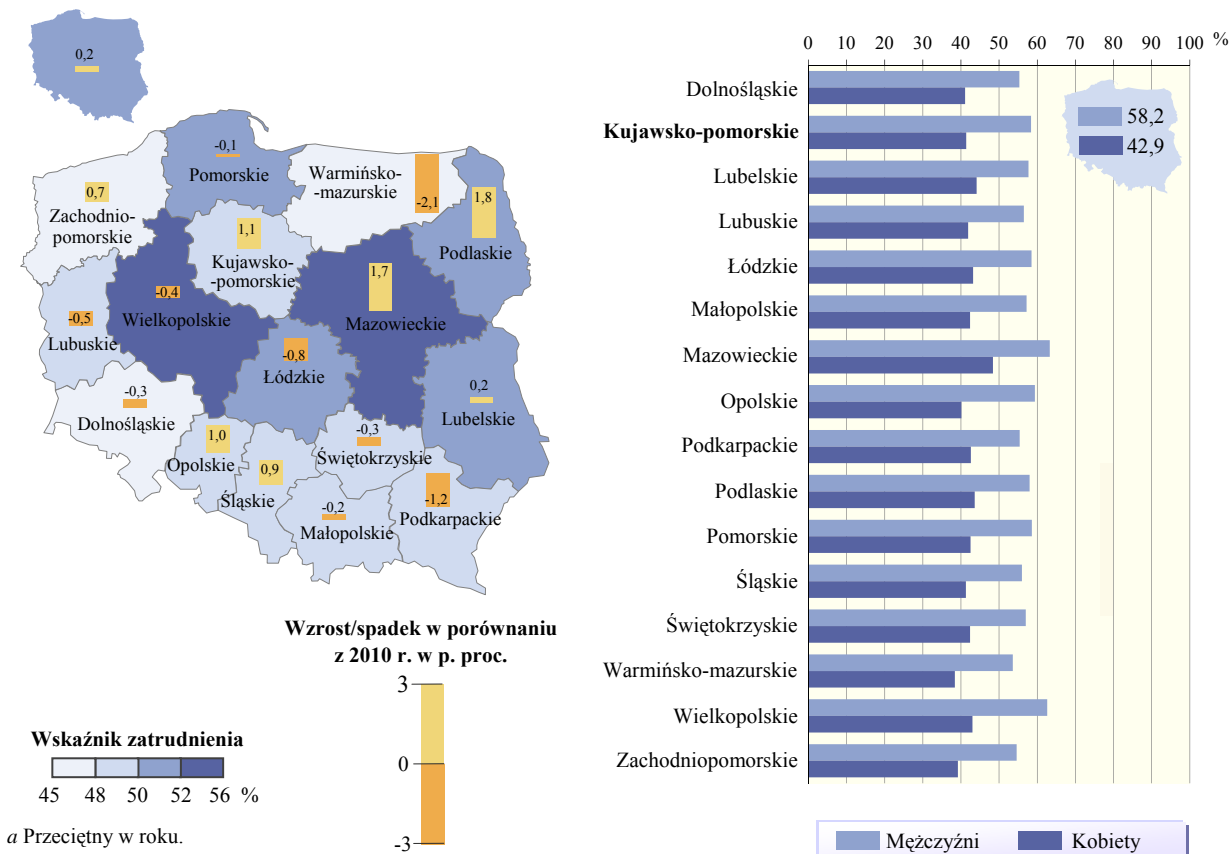
Wyk. 1. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2012 r.**

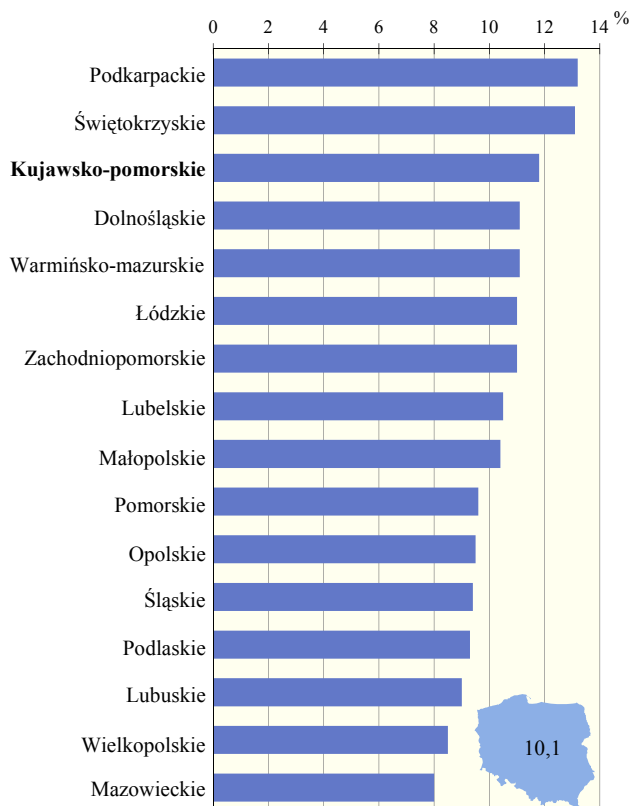

Wyk. 2. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2012 r.**

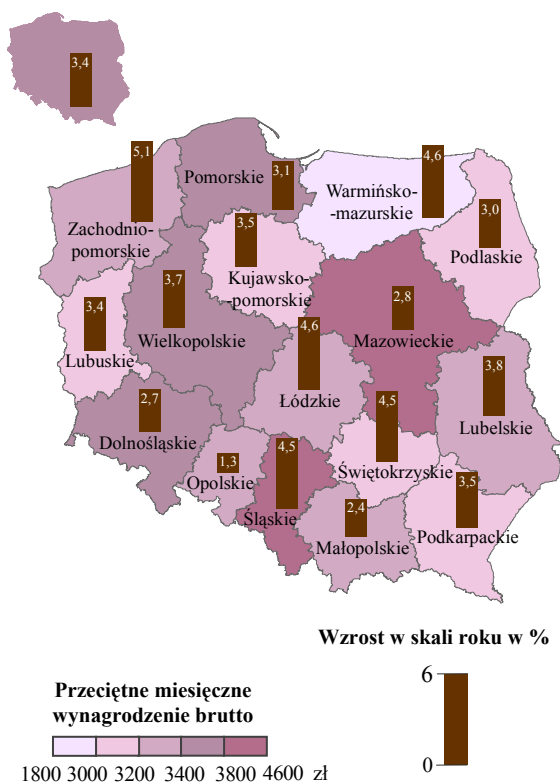
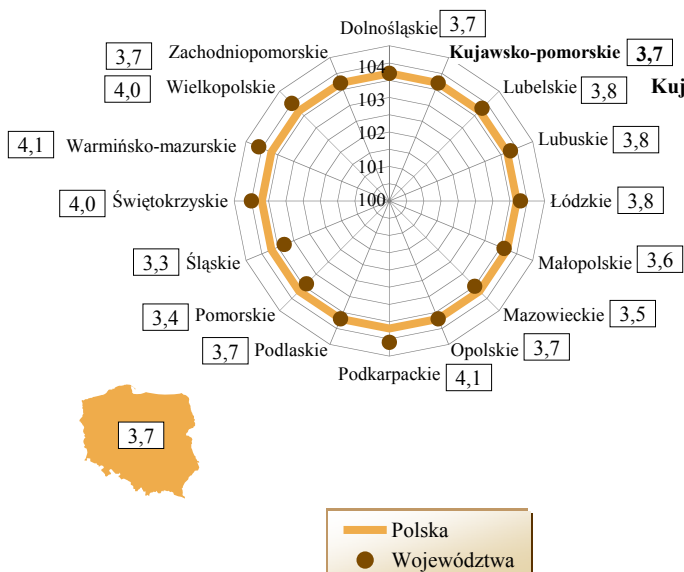
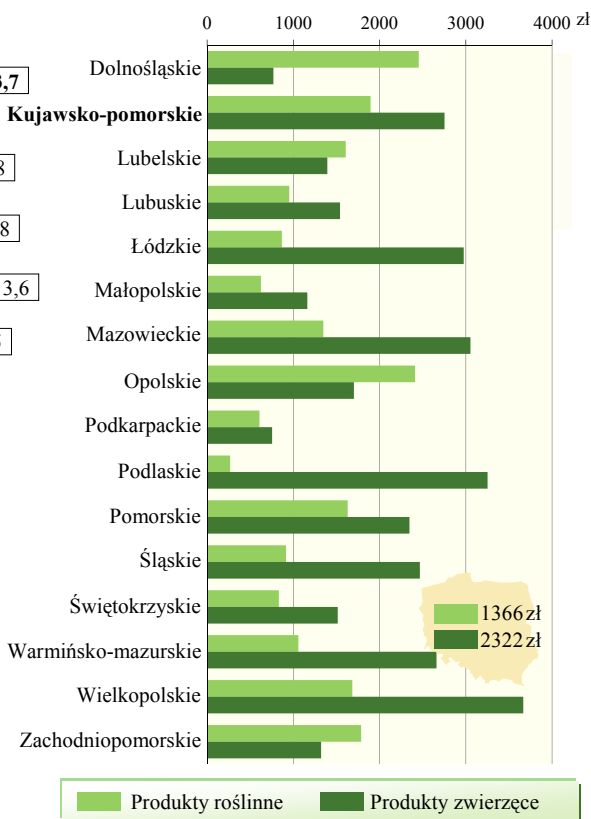

Wyk. 3. **Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2012 r.**

Wyk. 4. **Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2012 r.**

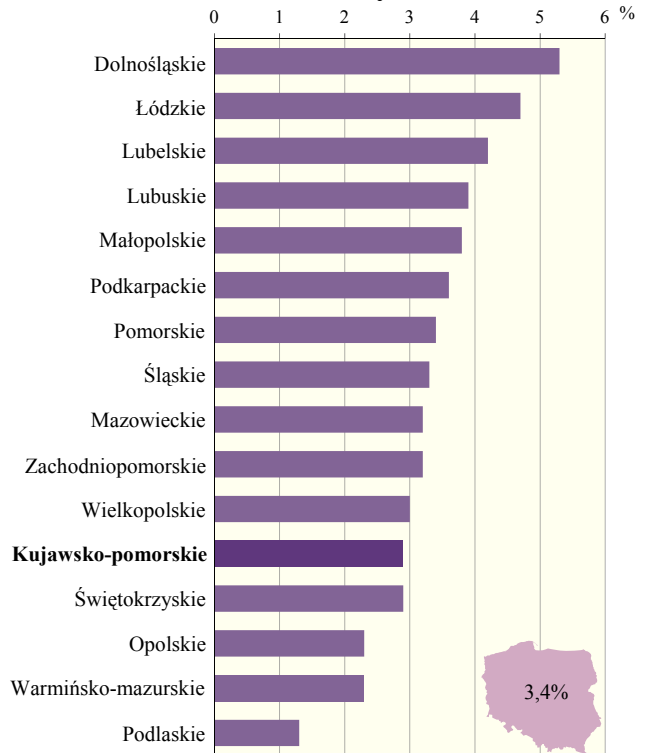
^a Przeciętna w roku.

Wyk. 5. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2012 r.**Wyk. 6. **Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2012 r.**Wyk. 7. **Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2012 r.**

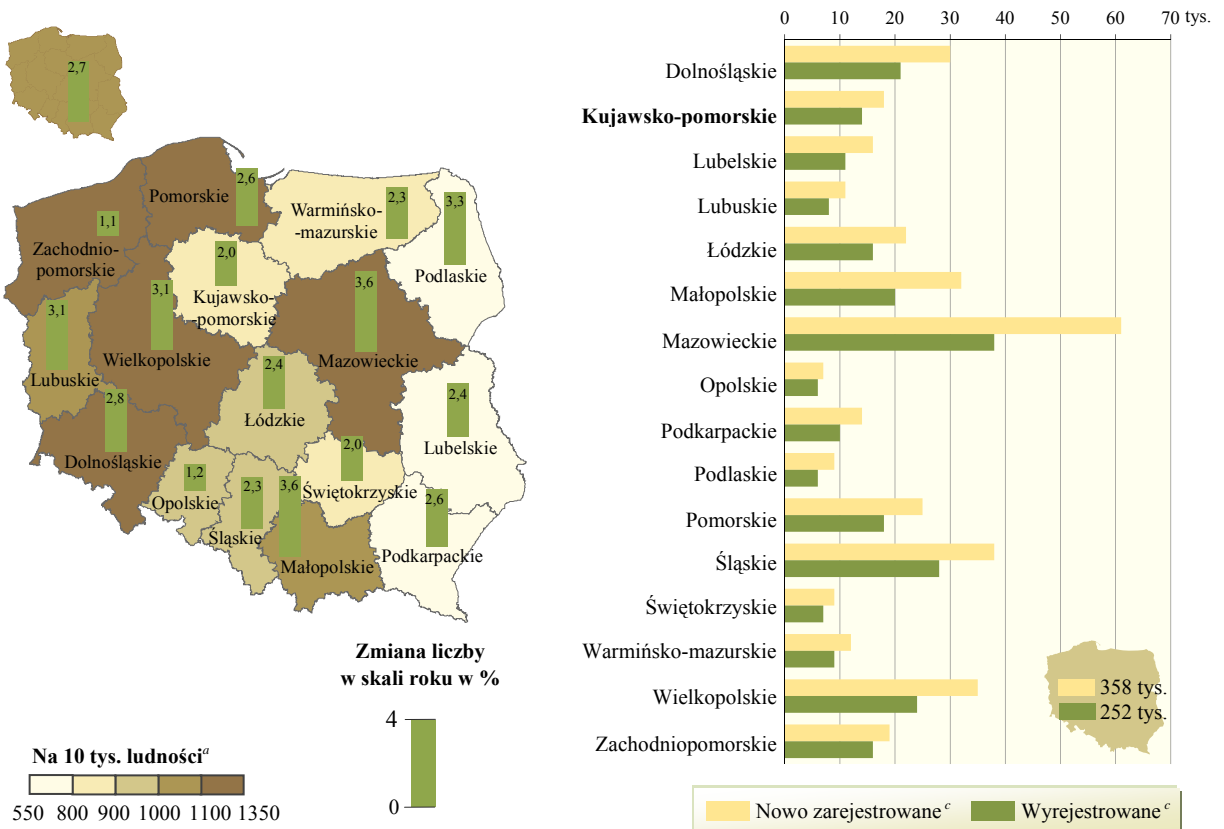
Wyk. 8. **Mieszkania oddane do użytkowania w 2012 r.**

Wyk. 9. **Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2012 r.**

Wyk. 10. **Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^b w 2012 r.**
Stan w dniu 31 XII

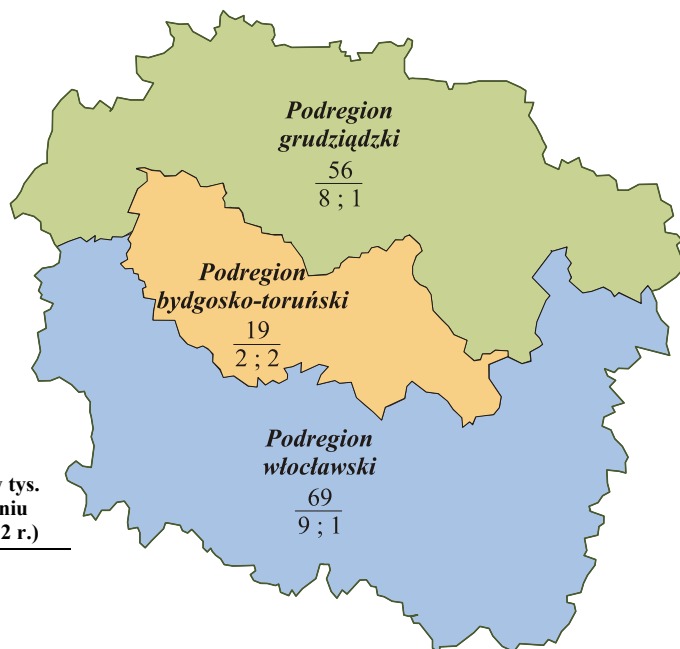
a Ludność według stanu w dniu 30 VI. b Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c W ciągu roku.

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)¹ W 2012 R.

Stan w dniu 31 XII

liczba gmin
 $\frac{144}{19 ; 4}$
 liczba powiatów liczba miast
 na prawach powiatu

	Powierzchnia w ha	Ludność w tys. (stan w dniu 31 XII 2012 r.)
KUJAWSKO-POMORSKIE	1797134	2069
podregiony:		
bydgosko-toruński	291624	775
grudziądzki	680796	540
włocławski	824714	782

Podregion bydgosko-toruński		Podregion grudziądzki		Podregion włocławski	
Powiaty:	Miasta na prawach powiatu:	Powiaty:	Miasto na prawach powiatu:	Powiaty:	Miasto na prawach powiatu:
bydgoski toruński	Bydgoszcz Toruń	brodnicki chełmiński golubsko-dobrzyński grudziądzki sepoleński świecki tucholski wąbrzeski	Grudziądz	aleksandrowski inowrocławski lipnowski mogileński nakielski radziejowski rypiński włocławski zniński	Włocławek

Według stanu w dniu 1 I 2012 r. województwo kujawsko-pomorskie zajmowało powierzchnię 17972 km² (1797134 ha), co stanowi 5,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2012 r.) mieszkało 2069 tys. ludności, tj. 5,4% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 117 osób (ósma lokata w kraju). W miastach mieszkało 60,2% ludności województwa.

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

W 2012 r. zaobserwowano nieznaczny spadek liczby ludności województwa kujawsko-pomorskiego w skali roku. W 2012 r. liczba urodzeń była większa niż liczba zgonów, co przelożyło się na utrzymanie dodatniego przyrostu naturalnego. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w 2012 r., podobnie jak w ostatnich latach, było ujemne. W skali roku pogłębiło się ujemne saldo migracji zagranicznych.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2012 r. liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego nieznacznie zmniejszyła się w skali roku, jak i w odniesieniu do stanu z 2010 r. Populacja województwa stanowiła 5,4% ogółu ludności Polski.

*Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się **metodą bilansową**, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.*

*Prezentowane dane dotyczą ludności **faktycznie zamieszkałej** w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące.*

Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto:

- dla lat 2007-2009 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002;
- dla lat 2010-2012 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. - według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.; dane za lata 2010 i 2011 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji;
- dodatkowo w tablicach 1 i 3 dane dla 2010 r. zaprezentowano w dwóch wariantach: A – bilans oparty na wynikach NSP'2002, w celu umożliwienia porównania z danymi dla lata 2007-2009 oraz B – bilans oparty na wynikach NSP'2011, w celu umożliwienia porównania z danymi dla lat 2011-2012.

Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w 2012 r. wyniosła w województwie 117, zaś w Polsce – 123 i kształtowała się na zbliżonym poziomie do notowanego w 2010 r. oraz w 2007 r. Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – w 2012 r. najniższy notowano w powiatach tucholskim, sepoleńskim i grudziądzkim.

Tabl.2. Ludność na podstawie bilansów

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
				A	B		
POLSKA							
Stan w dniu 30 VI w tys.	38116	38116	38153	38187	38517	38526	38534
w tym kobiety	19699	19708	19730	19748	19869	19876	19882
Miasta	23351	23305	23294	23284	23449	23405	23360
Wieś	14765	14811	14859	14903	15068	15121	15174
Stan w dniu 31 XII:							
w tysiącach	38116	38136	38167	38200	38530	38538	38533
na 1 km ²	122	122	122	122	123	123	123
w tym kobiety:							
w tysiącach	19704	17921	19739	19756	19877	19884	19884
na 100 mężczyzn	107	107	107	107	107	107	107
Miasta: w tysiącach	23317	23288	23278	23264	23429	23386	23336
w %	61,2	61,1	61,0	60,9	60,8	60,7	60,6
Wieś: w tysiącach	14799	14848	14889	14936	15101	15153	15197
w %	38,8	38,9	39,0	39,1	39,2	39,3	39,4
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE							
Stan w dniu 30 VI w tys.	2066	2066	2069	2070	2099	2098	2098
w tym kobiety	1069	1070	1071	1071	1081	1081	1081
Miasta	1265	1261	1258	1255	1274	1269	1265
Wieś	801	806	811	814	825	829	833
Stan w dniu 31 XII:							
w tysiącach	2066	2068	2069	2069	2099	2098	2096
na 1 km ²	115	115	115	115	117	117	117
w tym kobiety:							
w tysiącach	1069	1071	1071	1071	1081	1081	1080
na 100 mężczyzn	107	107	107	107	106	106	106
Miasta: w tysiącach	1263	1259	1257	1253	1271	1267	1262
w %	61,1	60,9	60,7	60,5	60,6	60,4	60,2
Wieś: w tysiącach	804	808	812	817	827	831	834
w %	38,9	39,1	39,3	39,5	39,4	39,6	39,8

^a Patrz nota na str. 25.

Struktura ludności według płci w województwie kujawsko-pomorskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2012 r., podobnie jak przed rokiem, wyniósł 51,5% (w 2007 r. – 51,8%). W Polsce tendencja jest podobna – kobiety w końcu grudnia 2012 r. stanowiły 51,6%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie analogicznym jak rok wcześniej osiągając wartość 106 (w 2007 r. 107), w Polsce na przestrzeni ostatnich lat kształtował się na poziomie 107.

Tabl. 3. **Ludność według województw**
Stan w dniu 31 XII

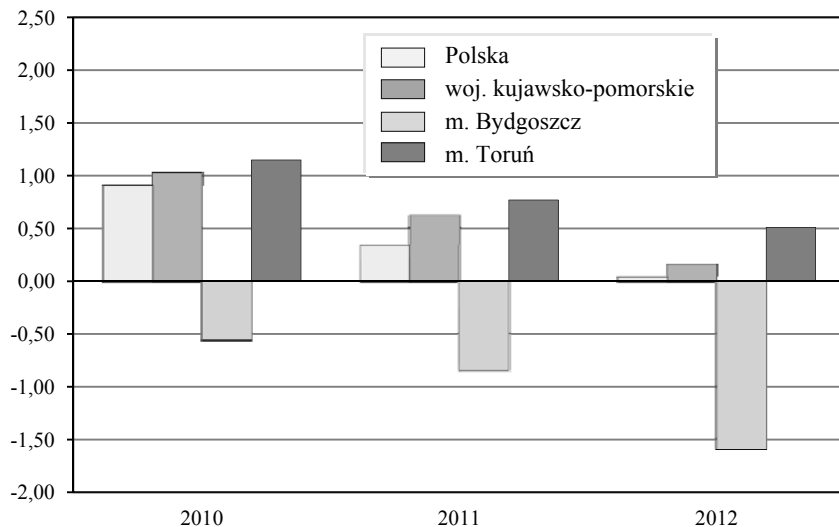
Województwa	Ludność w tys.				Średnioroczne tempo przyrostu/ubytku liczby ludności w %			
	2007	2010 ^a	2011	2012	2007	2010 ^a	2011	2012
P o l s k a	38115,6	38529,9	38538,4	38533,3	-0,03	0,95	0,02	-0,01
Dolnośląskie	2878,4	2917,2	2916,6	2914,4	-0,14	1,41	-0,02	-0,08
Kujawsko-pomorskie	2066,1	2098,7	2098,4	2096,4	-0,01	1,43	-0,02	-0,09
Lubelskie	2166,2	2178,6	2171,9	2165,7	-0,30	0,99	-0,31	-0,29
Lubuskie	1008,5	1023,2	1023,2	1023,3	0,00	1,30	-0,01	0,02
Łódzkie	2555,9	2542,4	2533,7	2524,7	-0,40	0,02	-0,34	-0,36
Małopolskie	3279,0	3336,7	3346,8	3354,1	0,24	1,17	0,30	0,22
Mazowieckie	5188,5	5267,1	5285,6	5301,8	0,32	0,86	0,35	0,31
Opolskie	1037,1	1017,2	1014,0	1010,2	-0,47	-1,34	-0,32	-0,37
Podkarpackie	2097,3	2127,9	2128,7	2130,0	-0,01	1,25	0,03	0,06
Podlaskie	1192,7	1203,4	1201,0	1198,7	-0,29	-1,15	-0,02	-0,19
Pomorskie	2210,9	2275,5	2283,5	2290,1	0,33	2,04	0,35	0,29
Śląskie	4654,1	4634,9	4626,4	4615,9	-0,32	-0,12	-0,19	-0,23
Świętokrzyskie	1275,6	1282,5	1278,1	1274,0	-0,34	-0,98	-0,35	-0,32
Warmińsko-mazurskie	1426,2	1453,8	1452,6	1450,7	-0,05	1,87	-0,08	-0,13
Wielkopolskie	3386,9	3446,7	3455,5	3462,2	0,25	1,13	0,25	0,19
Zachodniopomorskie	1692,3	1723,7	1722,7	1721,4	-0,03	1,80	-0,06	-0,08

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. zarejestrowano 20764 urodzeń żywych, tj. mniej o 207 niż przed rokiem i o 1050 niż w 2007 r. **Współczynnik urodzeń żywych** wyniósł 9,90‰ (6 lokata w kraju) i był niższy zarówno w stosunku do notowanego rok wcześniej (10,00‰), jak i w 2007 r. (10,56‰). W kraju w 2012 r. współczynnik wyniósł 10,02‰.

W 2012 r. w województwie zmarło 20436 osób, tj. więcej o 773 osoby niż przed rokiem i o 109 niż w 2007 r. Ogólny **współczynnik zgonów** wyniósł 9,74‰ (8 lokata w kraju), podczas gdy rok wcześniej – 9,37‰, a w 2007 r. – 9,84‰. W kraju współczynnik ukształtował się na poziomie 9,99‰, W stosunku do roku poprzedniego i do 2007 r. spadła umieralność niemowląt. **Współczynnik zgonów niemowląt** (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął wartość 4,82‰ (wobec 6,01‰ w 2011 r. i 6,10‰ w 2007 r.), co plasuje województwo kujawsko-pomorskie na 6 pozycji wśród województw.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI): do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały, od 2010 r. – faktycznie zamieszkałej.

Wyk. 11. **Przyrost naturalny na 1000 ludności**

Wyk. 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności. Wykres słupkowy porównujący przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010-2012 dla czterech jednostek: Polska, woj. kujawsko-pomorskie, m. Bydgoszcz i m. Toruń. Wynik dla Polski osiągnął niższe wartości we wszystkich analizowanych latach, a w 2012 r. ukształtował się na poziomie 0,04%.

Wyk. 12. **Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.**

Wyk. 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r. Najwyższe wartości dodatnie w powiatach położonych wokół miast na prawach powiatów (grudziądzkim, bydgoskim, toruńskim – odpowiednio 3,43%, 3,08%, 2,67%) oraz w powiecie tucholskim i nakielskim (odpowiednio 3,33% i 2,68%). Łącznie, w województwie notowano dodatnie wartości współczynnika przyrostu naturalnego w piętnastu powiatach i jednym mieście na prawach powiatu – Toruniu. Najniższą wartość współczynnika zanotowano we Włocławku (-2,73%) oraz w powiecie radziejowskim i aleksandrowskim.

W kujawsko-pomorskich urządach stanu cywilnego w 2012 r. zarejestrowano 11207 nowo zawartych małżeństw, tj. mniej o 92 niż przed rokiem i o 2919 niż w 2007 r. Niższy był również **współ-**

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. zanotowano dodatni **przyrost naturalny**. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła 328, podczas gdy rok wcześniej 1308, a w 2007 r. – 1487. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2012 r. osiągnął wartość 0,16% (co daje 8 lokatę w kraju) i był niższy niż przed rokiem (0,62%), jak i w 2007 r. (0,72%). Omawiany wskaź-

W województwie kujawsko-pomorskim współczynnik przyrostu naturalnego przyjmował najwyższe wartości dodatnie w powiatach położonych wokół miast na prawach powiatów (grudziądzkim, bydgoskim, toruńskim – odpowiednio 3,43%, 3,08%, 2,67%) oraz w powiecie tucholskim i nakielskim (odpowiednio 3,33% i 2,68%). Łącznie, w województwie notowano dodatnie wartości współczynnika przyrostu naturalnego w piętnastu powiatach i jednym mieście na prawach powiatu – Toruniu. Najniższą wartość współczynnika zanotowano we Włocławku (-2,73%) oraz w powiecie radziejowskim i aleksandrowskim.

czynnik małżeństw, który w omawianym okresie osiągnął poziom 5,34‰ (wobec 5,39‰ w 2011 r. i 6,84‰ w 2007 r.), tj. 5,5 % małżeństw zawartych w kraju. W analizowanych latach liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności była wyższa w województwie niż średnio w Polsce.

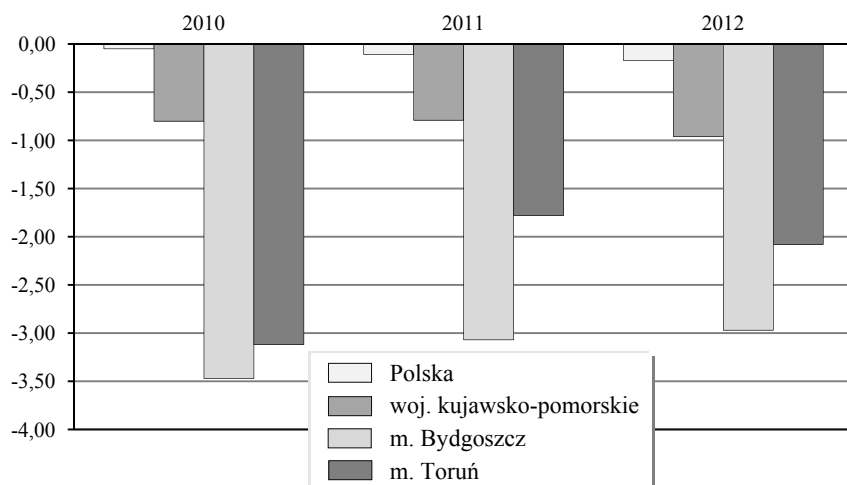
Tabl. 4. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności**

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010 ^a		2011	2012
				A	B		
POLSKA							
Małżeństwa	6,52	6,76	6,57	5,98	5,93	5,36	5,29
Urodzenia żywe	10,18	10,87	10,95	10,82	10,73	10,08	10,02
Zgony	9,90	9,95	10,09	9,91	9,83	9,75	9,99
w tym niemowląt ^b	5,99	5,64	5,57	4,98	4,98	4,73	4,64
Przyrost naturalny ^c	0,28	0,92	0,86	0,91	0,90	0,34	0,04
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,54	-0,39	-0,03	-0,06	-0,05	-0,11	-0,17
w tym zagranicznych	-0,54	-0,39	-0,03	-0,06	-0,05	-0,11	-0,17
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE							
Małżeństwa	6,84	7,11	6,80	6,01	5,93	5,39	5,34
Urodzenia żywe	10,56	11,25	11,15	10,92	10,77	10,00	9,90
Zgony	9,84	9,69	9,86	9,88	9,75	9,37	9,74
w tym niemowląt ^b	6,10	5,85	6,37	5,80	5,80	6,01	4,82
Przyrost naturalny ^c	0,72	1,56	1,29	1,04	1,02	0,62	0,16
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-1,15	-0,81	-0,68	-0,81	-0,80	-0,79	-0,96
w tym zagranicznych	-0,44	-0,30	-0,04	-0,12	-0,11	-0,16	-0,23
M. BYDGOSZCZ							
Małżeństwa	6,55	6,71	6,62	5,95	5,76	5,16	5,15
Urodzenia żywe	9,71	9,88	9,98	9,94	9,62	8,94	8,83
Zgony	9,99	10,36	10,53	10,52	10,19	9,79	10,42
w tym niemowląt ^b	6,60	3,69	11,85	6,83	6,83	6,15	3,44
Przyrost naturalny ^c	-0,29	-0,48	-0,55	-0,58	-0,56	-0,85	-1,59
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-6,01	-4,86	-4,49	-3,58	-3,47	-3,07	-2,97
w tym zagranicznych	-0,49	-0,35	-0,17	-0,31	-0,30	-0,12	-0,49
M. TORUŃ							
Małżeństwa	6,22	6,86	6,71	6,01	5,87	5,10	4,99
Urodzenia żywe	9,78	10,34	10,77	10,42	10,18	9,60	9,80
Zgony	9,30	8,68	9,21	9,24	9,03	8,84	9,29
w tym niemowląt ^b	4,56	5,29	6,01	5,74	5,74	4,06	6,48
Przyrost naturalny ^c	0,48	1,66	1,55	1,18	1,15	0,77	0,51
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-4,46	-4,06	-2,98	-3,20	-3,12	-1,78	-2,08
w tym zagranicznych	-0,75	-0,62	-0,28	-0,20	-0,20	-0,28	0,03

^a Patrz nota na str. 25. ^b Dzieci w wieku poniżej 1 roku. Na 1000 urodzeń żywych. ^c Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

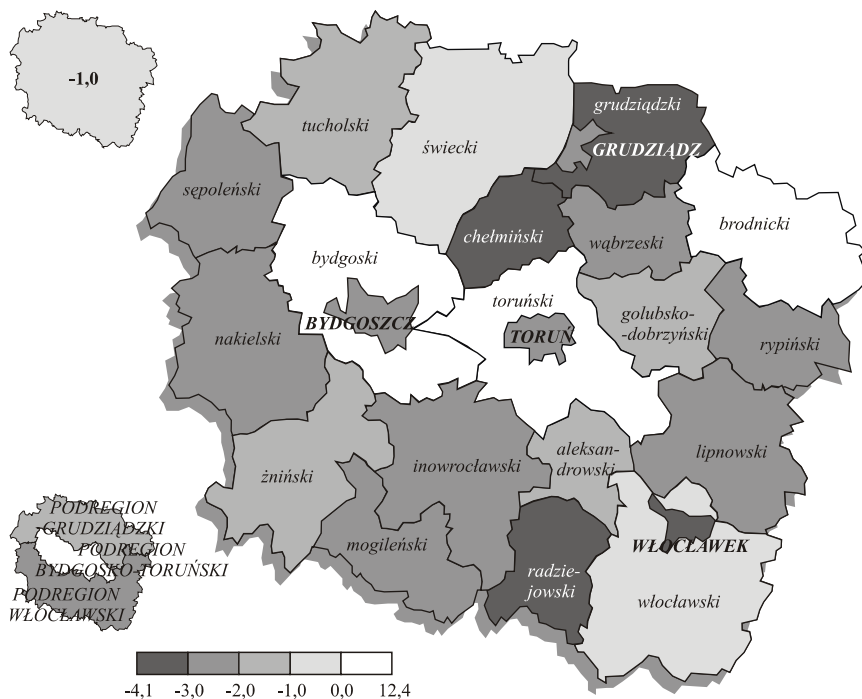
W 2012 r., podobnie jak poprzednich analizowanych latach, **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych** ludności na pobyt stały było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu sta-

Wyk. 13. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności**

przewyższała liczbę imigrantów. W 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost liczby wyjazdów Polaków za granicę na pobyt stały, natomiast w odniesieniu do roku 2007 odnotowano ich zmniejszenie.

Wyk. 14. **Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.**

tego w roku przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym czasie i tak: w 2012 r. – o 2006 osób, w 2011 r. – o 1649, a w 2007 r. – o 2372 osoby.

Analizując migracje zagraniczne ludności należy stwierdzić, że zarówno w Polsce, jak i w województwie kujawsko-pomorskim w ostatnich latach liczba emigrantów

Analizując saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w województwie kujawsko-pomorskim według powiatów w 2012 r. należy stwierdzić, iż przyjęło ono wartości dodatnie w trzech powiatach: bydgoskim, toruńskim, brodnickim. Szczególną uwagę zwraca wysoka wartość salda migracji na pobyt stały w powiatach bydgoskim i toruńskim, gdzie w 2012 r. wynosiło ono odpowiednio: 12,43 i 9,67 osób w przeliczeniu na 1000 ludności.

Dane prezentujące ludność w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- *„Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,*
- *„Stan i ruch naturalny ludności w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku,*
- *„Prognoza ludności w województwie kujawsko-pomorskim do 2035 r. według powiatów i wybranych grup wieku” – opracowanie sygnałne,*
- *„Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku;*

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

RYNEK PRACY

■ ZATRUDNIENIE

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku i dotyczył on wszystkich okresów narastających omawianego roku. W porównaniu z 2011 r. najbardziej zmniejszyło się zatrudnienie w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca oraz informacja i komunikacja. Blisko 50% zatrudnionych w 2012 r. w województwie stanowili zatrudnieni w sekcji przetwórstwo przemysłowe.

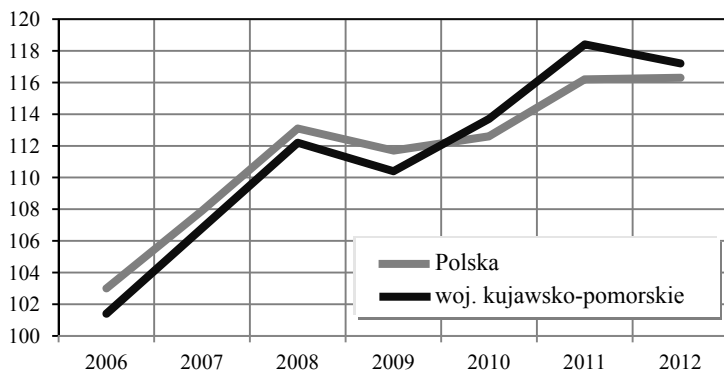
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. ukształtowało się na poziomie 244,7 tys. osób, co oznacza, że było o 1,0% niższe w stosunku do poprzedniego roku i o 17,2% wyższe niż w 2005 r. W skali kraju w 2012 r. odnotowano wzrost zatrudnienia w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,1%.

Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tabl. 5. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012		
	w tysiącach		2005=100	2011=100	
Polska	4769,3	5544,1	5548,7	116,3	100,1
woj. kujawsko-pomorskie	208,8	247,2	244,7	117,2	99,0
m. Bydgoszcz	58,1	57,1	x	98,3
m. Toruń	41,3	40,6	x	98,5

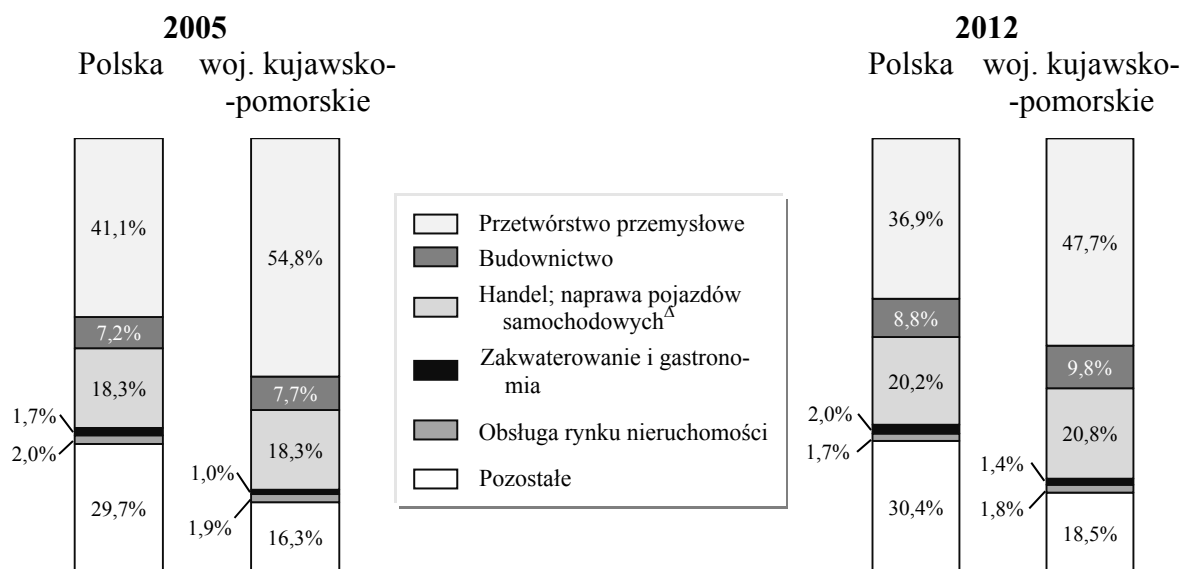
Wyk. 15. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**
2005 = 100

W 2012 r. zatrudnieni w sektorze prywatnym stanowili 91,1% ogółu zatrudnionych w przedsiębiorstwach w województwie kujawsko-pomorskim, czyli o 0,2 p. proc. mniej niż w 2011 r.

W jednostkach sektora prywatnego przeciętne zatrudnienie w 2012 r. wyniosło 222,8 tys. osób, co oznacza spadek o 1,3% w stosunku do zanotowanego rok

wcześniej. Przedsiębiorstwa sektora publicznego w omawianym okresie zatrudniały 21,9 tys. osób, tj. o 1,7% więcej niż w 2011 r.

Wyk. 16. **Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007**

W 2012 r. największe zatrudnienie w województwie kujawsko-pomorskim zanotowano w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 116,8 tys. osób, tj. 47,7% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 50,8 tys. osób, tj. 20,8% ogółu zatrudnionych. Największe zmiany w strukturze zatrudnienia zaobserwowano w przetwórstwie przemysłowym. W stosunku do 2005 r. udział ten zmniejszył się o 7,1 p. proc.

Tabl. 6. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim**

Wyszczególnienie	2011				2012				w tys. osób
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
Ogółem	107,6	106,4	105,2	104,2	99,3	99,3	99,2	99,0	244,7
w tym:									
Przemysł	103,5	102,9	102,5	101,9	98,7	98,1	98,0	97,7	125,6
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	104,1	103,5	103,1	102,1	98,3	97,6	97,5	97,6	116,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	102,6	102,8	101,9	101,8	102,7	103,0	103,7	103,6	5,8
Budownictwo	110,4	110,0	109,2	106,8	103,2	103,3	103,6	101,4	24,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	107,3	105,4	104,3	103,6	99,1	99,6	99,9	99,2	50,8
Transport i gospodarka magazynowa	132,7	125,0	117,6	113,3	108,8	110,3	109,3	110,0	12,3
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	130,2	122,1	118,8	111,3	91,8	95,7	95,7	97,0	3,5
Informacja i komunikacja	127,9	126,6	118,5	117,1	94,5	94,2	95,8	96,3	1,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	106,3	107,8	107,0	111,0	100,4	100,0	100,1	99,2	4,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	110,2	104,5	101,5	98,8	90,1	91,4	91,6	95,5	10,9

W 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się najbardziej w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 4,5%), informacja i komunikacja (o 3,7%), zakwaterowanie i gastronomia (o 3,0%). Zwiększyło się natomiast m. in. w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa (o 10,0%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 3,6%).

■ BEZROBOCIE REJESTROWANE

Od 2009 r. w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce w miesiącu grudniu nie odnotowano rocznego spadku stopy bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2012 r. w województwie wyniosła 17,9% i była o 0,9 p. proc. wyższa niż w 2011 r. Tylko w dwóch województwach zanotowano wyższą stopę bezrobocia. Bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim w końcu grudnia 2012 r. stanowili 7,0% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce.

W końcu grudnia 2012 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego wyniosła 148,8 tys. osób i była wyższa od zanotowanej przed rokiem (o 9,2 tys. osób, tj. o 6,6%), ale niższa niż w 2005 r. (o 39,2 tys. osób, tj. o 20,8%). W skali kraju w końcu 2012 r. liczba bezrobotnych była o 7,8% wyższa niż rok wcześniej, natomiast o 22,9% niższa niż w 2005 r.

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001) z późniejszymi zmianami.

Tabl. 7. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
POLSKA			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	2773,0	1982,7	2136,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	2793,2	2591,5	2655,0
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	3019,8	2563,5	2500,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	158	90	92
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	17,6	12,5	13,4
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	188,0	139,6	148,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	186,1	170,8	178,6
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	197,6	170,6	169,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	180	138	113
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	22,3	17,0	17,9

Tabl. 7. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
M. BYDGOSZCZ			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	17,4	12,9	13,9
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	21,5	19,3	20,5
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	22,6	19,5	19,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	205	75	39
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	10,8	7,9	8,5
M. TORUŃ			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	11,1	7,4	8,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	15,6	12,9	13,2
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	16,7	13,0	11,7
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ..	143	52	92
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	12,0	8,1	9,5

^a W ciągu roku.

W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2012 r. w dwudziestu jeden powiatach liczba bezrobotnych była większa niż w roku poprzednim, przy czym największy wzrost odnotowano w m. Toruniu (o 19,3%), a najmniejszy w powiecie żnińskim (o 1,0%). W powiatach: sępoleńskim i lipnowskim odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych (odpowiednio: o 2,4% i o 0,1%).

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby bezrobotne, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

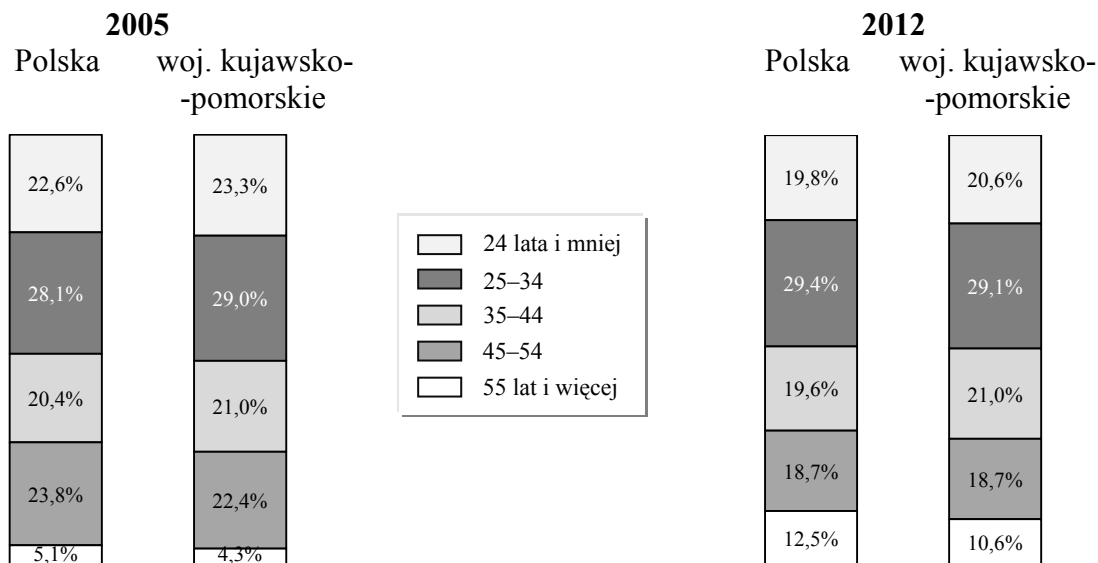
W dniu 31 grudnia 2012 r. 81,2% ogółu bezrobotnych w regionie nie posiadało prawa do zasiłku (w 2011 r. – 81,7%), 83,7% stanowiły osoby wcześniej pracujące (w poprzednim roku – 82,3%), a 45,0% to mieszkańcy wsi (w 2011 r. – 45,2%).

W końcu grudnia 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim wśród osób bezrobotnych, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. Stanowiły one 54,1% ogółu zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (przed rokiem – 56,0%). Liczba kobiet zarejestrowanych jako bezrobotne wzrosła w skali roku o 2,9%.

W końcu 2012 r. bezrobocie w województwie kujawsko-pomorskim nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych – najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (43,3 tys.), a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszył się o 0,1 p. proc. (do 29,1%). Z kolei w porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej wzrosła liczba osób bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej – o 17,3% (z 13,5 tys. do 15,8 tys. osób). W badanym okresie stanowiły one 10,6% ogółu bezrobotnych w województwie (przed rokiem 9,7%).

Wyk. 17. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku**

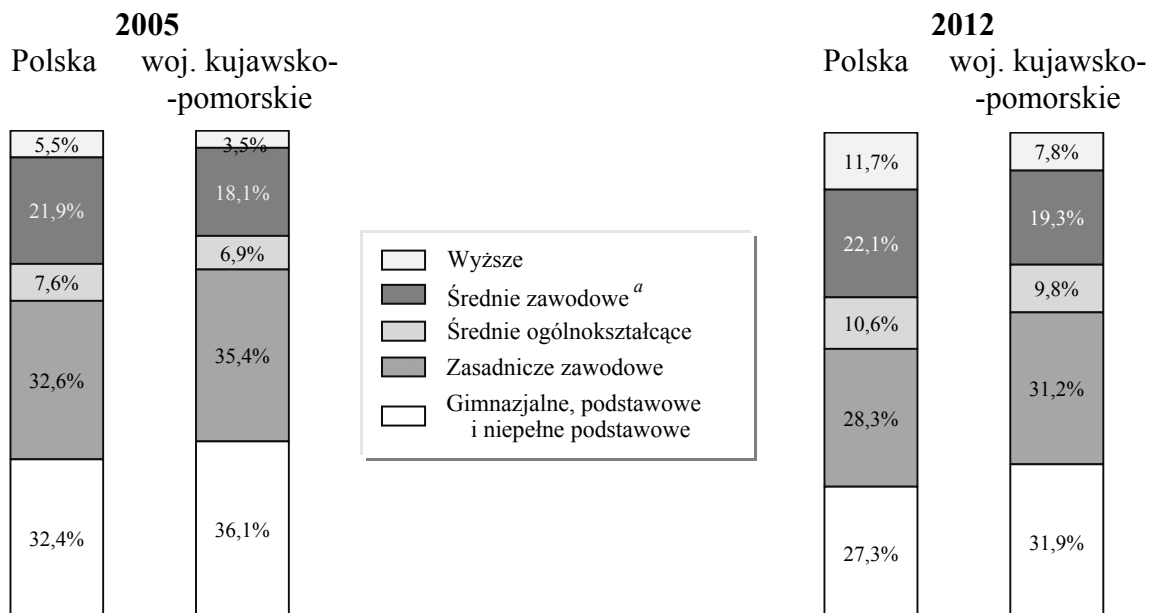
Stan w dniu 31 XII

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (w końcu grudnia 2012 r. odpowiednio: 31,9% i 31,2% ogólnej liczby bezrobotnych). Udział osób posiadających wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe zmniejszył się w porównaniu z 2011 r. o 0,2 p. proc. natomiast udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zwiększył się o 0,4 p. proc. Coraz większe problemy na rynku pracy odczuwały również osoby z wyższym wykształceniem. W badanym okresie zanotowano największy przyrost takich osób – o 9,2%, przez co odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym wzrósł o 0,2 p. proc., tj. do poziomu 7,8% w końcu 2012 r.

Wyk. 18. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia**

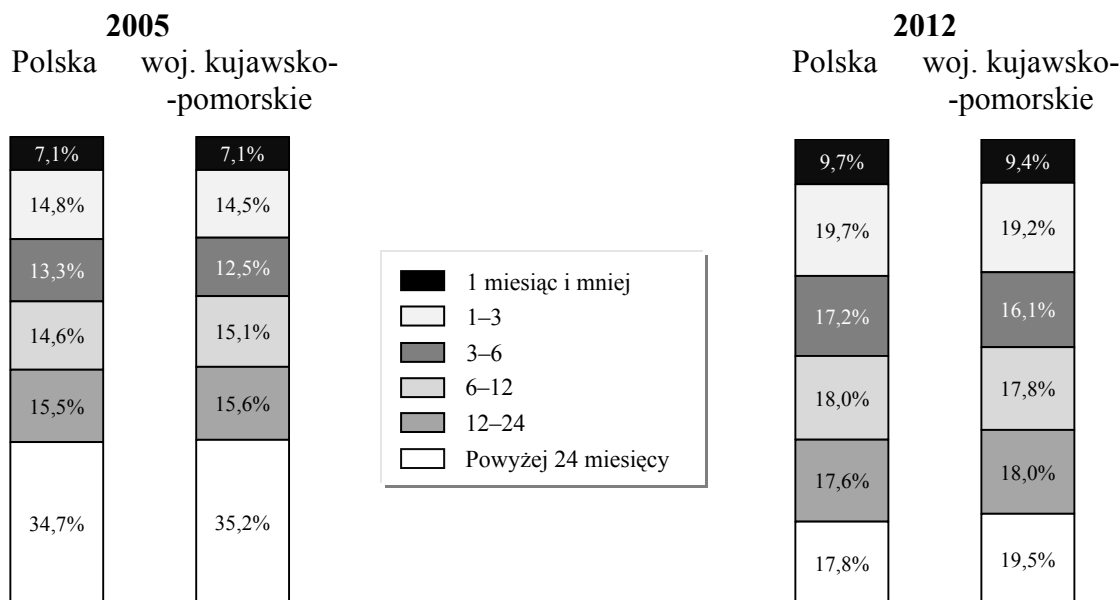
Stan w dniu 31 XII

^a Łącznie z wykształceniem policealnym.

Spośród wszystkich kategorii bezrobotnych wyodrębnionych ze względu na czas pozostawania bez pracy największy wzrost (o 27,1%) w ujęciu rocznym odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (ich udział wzrósł o 3,2 p. proc. do 19,5 %). Udział osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca wzrósł o 0,5 p. proc. do 9,4%. Spadek zanotowano jedynie w przypadku osób pozostających bez pracy w przedziale 12-24 miesięcy 6,8% (udział zmniejszył się o 2,6 p. proc. do 18,0%).

Wyk. 19. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a

Stan w dniu 31 XII

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy w końcu grudnia 2012 r. miały osoby z krótkim stażem pracy (1-5 lat) oraz dotychczas niepracujące, ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł odpowiednio: 25,2% i 16,3%. W porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej pogorszyła się sytuacja na rynku pracy osób ze stażem pracy powyżej 30 lat (ich liczba wzrosła w skali roku o 18,2%). Udział tej grupy osób w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł do poziomu 3,4%, tj. o 0,4 p. proc. względem 2011 r.

Wśród najliczniejszych grup osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim liczba bezrobotnych zwiększyła się w porównaniu z końcem 2011 r. z wyjątkiem bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego (spadek o 0,2%). Największy wzrost miał miejsce w przypadku osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia (o 11,4%). Ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w porównaniu z analogicznym okresem 2011 r. zwiększył się o 0,4 p. proc. do 10,5%. Znaczne zmiany odnotowano również w przypadku osób:

– bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego (ich odsetek spadł o 1,4 p. proc. do 22,0 %),

- do 25 roku życia (spadek o 1,2 p. proc. do 20,6%),
- bez kwalifikacji zawodowych (spadek o 0,8 p. proc. do 32,6 %),
- powyżej 50 roku życia (wzrost o 0,6 p. proc. do 20,6%).

Tabl. 8. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim**

Wyszczególnienie	2011				2012			
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu):								
w tysiącach osób	150,5	133,6	130,4	139,6	149,5	137,9	137,3	148,8
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	103,3	104,2	104,1	100,2	99,4	103,2	105,3	106,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ):								
w tysiącach osób	46,5	33,9	42,6	47,9	45,3	35,6	44,3	53,4
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	90,1	82,0	84,6	79,8	97,5	105,1	104,0	111,5
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ):								
w tysiącach osób	35,4	50,8	45,8	38,7	35,4	47,2	44,9	41,8
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	87,9	86,2	86,0	84,3	100,1	93,0	98,1	108,3
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ) w tysiącach osób	11,1	-16,9	-3,2	9,2	9,9	-11,7	-0,6	11,5
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	18,0	16,3	15,9	16,9	17,9	16,7	16,7	17,9

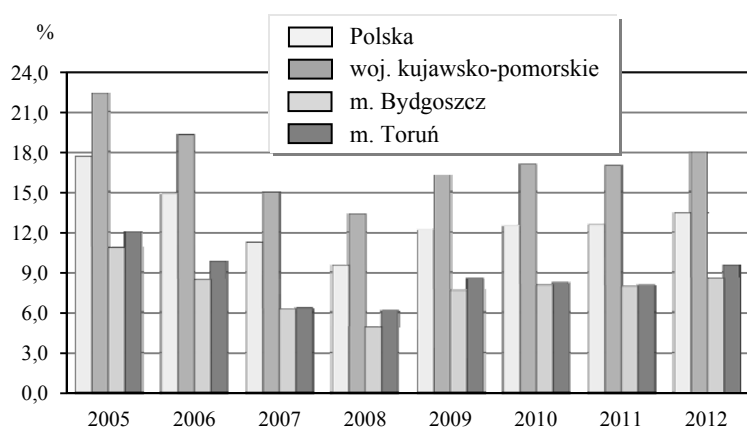
Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w kraju w kolejnych miesiącach 2012 r. była wyższa niż w analogicznych miesiącach poprzedniego roku z wyjątkiem lutego i marca, kiedy zanotowano taką samą wartość jak rok wcześniej. Natomiast w województwie: w marcu 2012 r. stopa bezrobocia była niższa o 0,1 p. proc. niż w analogicznym miesiącu 2011 r., w styczniu, lutym i kwietniu pozostawała na niezmiennym poziomie, a od maja do grudnia była wyższa niż rok wcześniej.

W końcu grudnia wskaźnik ogólnokrajowy wyniósł 13,4% i wzrósł o 0,9 p. proc. w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem, ale był niższy o 4,2 p. proc. w porównaniu z grudniem 2005 r. W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2012 r. stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 17,9% i była o 0,9 p. proc. wyższa niż rok wcześniej i o 4,4 p. proc. niższa niż w 2005 r. W grudniu 2012 r. tylko w dwóch województwach: warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim zanotowano wyższe wskaźniki.

Wyk. 20. **Stopa bezrobocia rejestrowanego**

Stan w dniu 31 XII

terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach wyniosła 19,9 p. proc. i w skali roku zmniejszyła się o 0,6 p. proc. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: lipnowskim i włocławskim (po 28,4%) oraz grudziądzkim (28,2%), zaś najniższą w miastach na prawach powiatu: w Bydgoszczy (8,5%) i w Toruniu (9,5%).

Wyk. 21. **Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.**

Stan w dniu 31 XII

Wzrost omawianego wskaźnika w skali roku odnotowano w 21 powiatach i wyniósł on od 0,2 p. proc. (w powiecie żnińskim) do 2,1 p. proc. (w powiecie toruńskim). Spadek notowano jedynie w powiecie sępoleńskim (o 0,4 p. proc.), natomiast w powiecie lipnowskim stopa bezrobocia pozostała na niezmiennym poziomie. W województwie nadal obserwowano dość duże

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 178,6 tys. osób i była większa niż przed rokiem (o 7,8 tys., tj. o 4,6%) i mniejsza w porównaniu ze stanem z 2005 r. (o 7,5 tys., tj. o 4,0%). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zwiększył się o 0,2 p. proc. w stosunku do 2011 r. i wyniósł 82,2%.

Z ewidencji bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim w ciągu 2012 r. skreślono 169,4 tys. osób, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem oraz o 14,3% mniej niż w analogicznym okresie 2005 r. Główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobot-

nych skreślono 75,1 tys. osób (wobec 77,7 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych zmniejszył się w ujęciu rocznym o 1,3 p. proc. (do 44,3%).

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim bilans bezrobotnych, podobnie jak rok wcześniej, kształtował się niekorzystnie, tzn. w ciągu roku zarejestrowano o 9,2 tys. osób więcej niż wyłączono z ewidencji. Relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 105,4%. Powiatowe urzędy pracy w województwie kujawsko-pomorskim w ciągu całego 2012 r. miały do dyspozycji 53,6 tys. ofert pracy, tj. o 13,3% więcej niż rok wcześniej. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 113 bezrobotnych (wobec 138 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był wyższy niż w skali kraju (92). W 2012 r. najkorzystniejsze wartości przyjął w mieście Bydgoszczy (39 osoby na 1 ofertę pracy) oraz powiecie chełmińskim (51osób), natomiast najgorsze – w powiatach radziejowskim i lipnowskim, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało odpowiednio: 646 i 550 zarejestrowanych bezrobotnych. W powiecie rypińskim nie było ofert pracy według stanu na koniec roku.

■ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI¹

W IV kwartale 2012 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w regionie liczyła 877 tys. osób, a biernych zawodowo – 686 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (778 tys. osób) i bezrobotni (100 tys.).

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

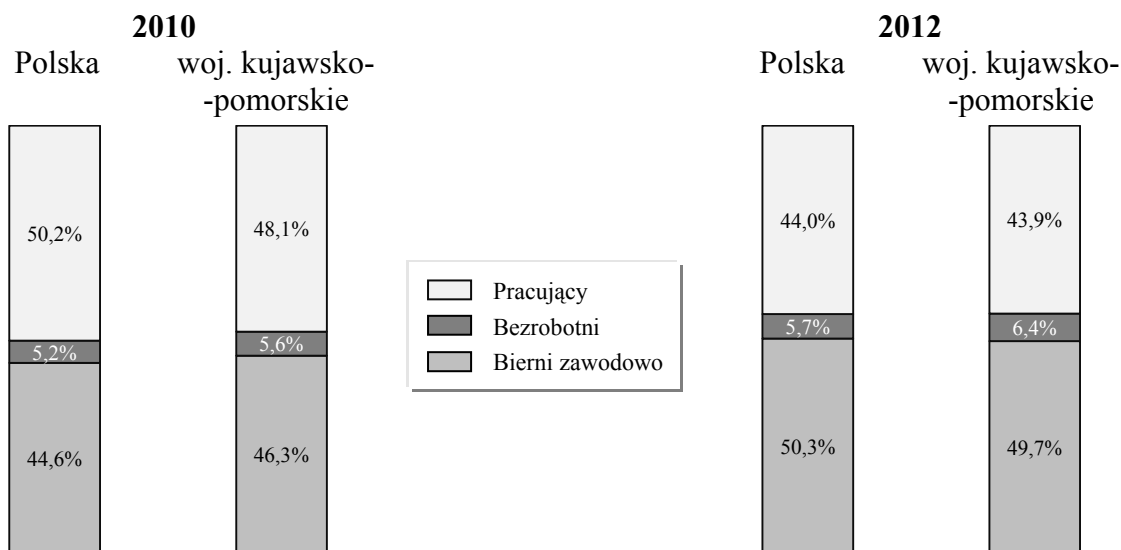
Tabl. 9. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
POLSKA			
Aktywni zawodowo w tys.	17153	17295	17394
pracujący	15557	15613	15636
bezrobotni	1597	1682	1757
Bierni zawodowo w tys.	13826	13729	13656
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,4	55,7	56,0
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,2	50,3	50,4
Stopa bezrobocia w %	9,3	9,7	10,1
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Aktywni zawodowo w tys.	858	845	877
pracujący	768	751	778
bezrobotni	90	94	100
Bierni zawodowo w tys.	739	702	686
Współczynnik aktywności zawodowej w %	53,7	54,6	56,1
Wskaźnik zatrudnienia w %	48,1	48,5	49,7
Stopa bezrobocia w %	10,5	11,1	11,4

¹ Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP'2011. Ponadto uwzględniono zmiany metodologiczne, wyłączając z zakresu badania osoby przebywające poza gospodarstwem domowym 12 miesięcy i więcej (dotychczas było to powyżej 3 miesięcy).

W 2012 r. struktura ludności według statusu na rynku pracy zmieniła się w stosunku do notowanej w IV kwartale roku poprzedniego, jak i w 2010 r. W odniesieniu do analogicznego okresu 2011 r. wzrósł o 1,2 p. proc. udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. zanotowano wzrost o 1,6 p. proc.). Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2012 r. wzrósł o 0,3 p. proc. w odniesieniu do notowanego w analogicznym okresie roku poprzedniego, zaś w odniesieniu do IV kwartału 2010 r. wzrósł o 0,8 p. proc.

Wyk. 22. **Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg statusu na rynku pracy w IV kwartale**

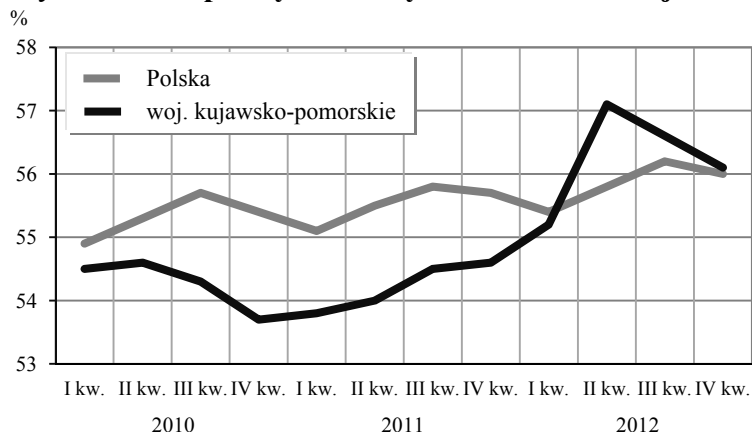

Liczba aktywnych zawodowo w IV kwartale 2012 r. zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie 2011 r. o 3,8%. Tendencję wzrostową obserwowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

***Współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).*

W omawianym okresie 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 56,1% (jego wartość dla kraju wyniosła 56,0%). Zaobserwowano wzrost aktywności zawo-

Wyk. 23. **Współczynnik aktywności zawodowej**

dowej w województwie w ujęciu rocznym oraz w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. (opisujący ją współczynnik zwiększył się odpowiednio o 1,5 p. proc. i o 2,4 p. proc.), w skali kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio o 0,3 p. proc. i o 0,6 p. proc. W analizowanym okresie w województwie kujawsko-pomorskim

wśród mężczyzn zanotowano wyższą wartość wskaźnika aktywności zawodowej (65,5%) niż wśród kobiet (47,5%).

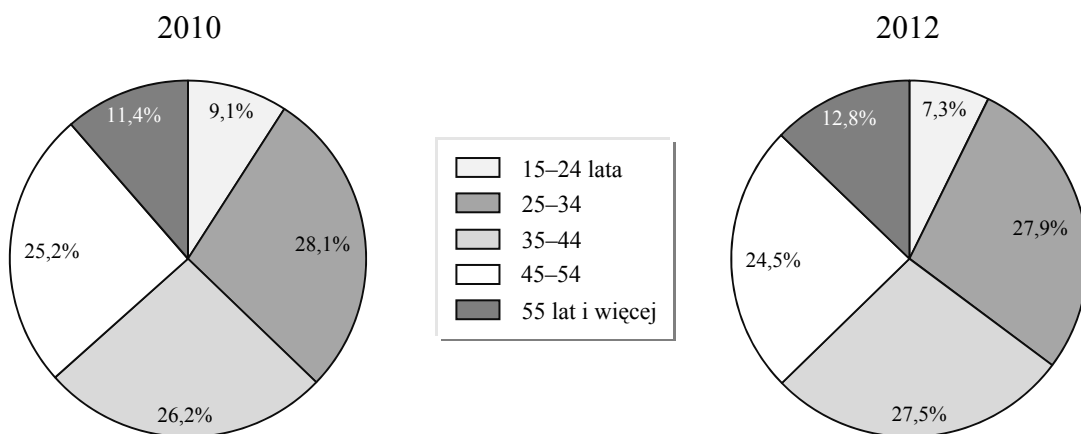
Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Populacja pracujących w IV kwartale 2012 r. liczyła 778 tys. i była o 27 tys. większa niż w roku poprzednim, tj. o 3,6%. W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. omawiana zbiorowość zwiększyła się o 10 tys. osób (o 1,3%), a obserwowany wzrost dotyczył obydwu płci. W analizowanym okresie wśród pracujących mniejszy udział miały kobiety (43,3%).

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w IV kwartale 2012 r. najmniejszy udział w omawianej zbiorowości miały osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15-24 lata (7,3%) i 55 lat i więcej (12,7%). Udziały pozostałych grup wyodrębnionych ze względu na wiek były zbliżone i mieściły się w granicach 24,4% – 27,9%.

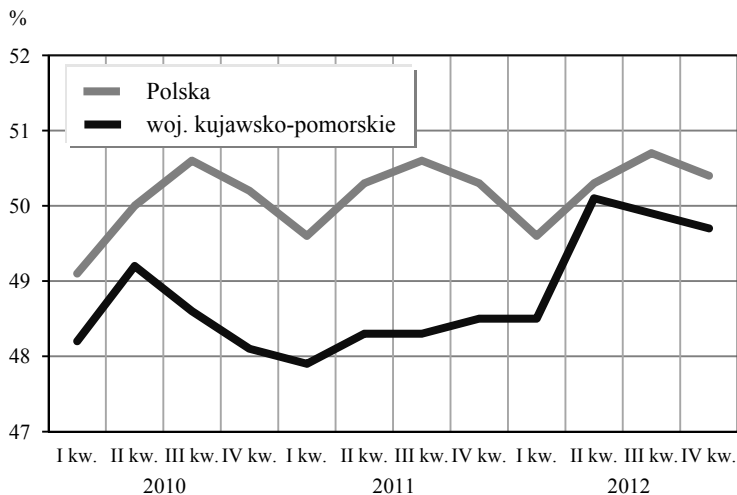
Wyk. 24. **Struktura pracujących według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale**

Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2012 r. wyniósł 49,7% (był o 0,7 p. proc. niższy od średniego w kraju). W odniesieniu do analogicznego kwartału 2011 r. wzrósł o 1,2 p. proc. (w skali kraju wzrost o 0,1 p. proc.).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

Wyk. 25. Wskaźnik zatrudnienia

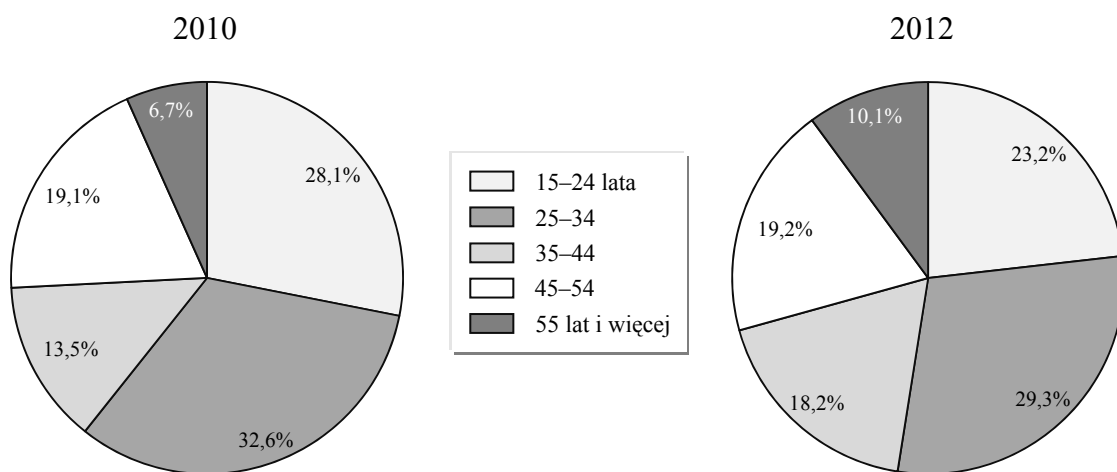

nych w regionie (52,0% ogólnej ich liczby) stanowiły kobiety.

Analiza bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2012 r. pod względem wieku wykazała, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby należące do przedziału wiekowego 25-34 lata (29,0% ogólnej liczby bezrobotnych). Najmniejsza zbiorowość obejmowała osoby 55-letnie i starsze (10,0%).

Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

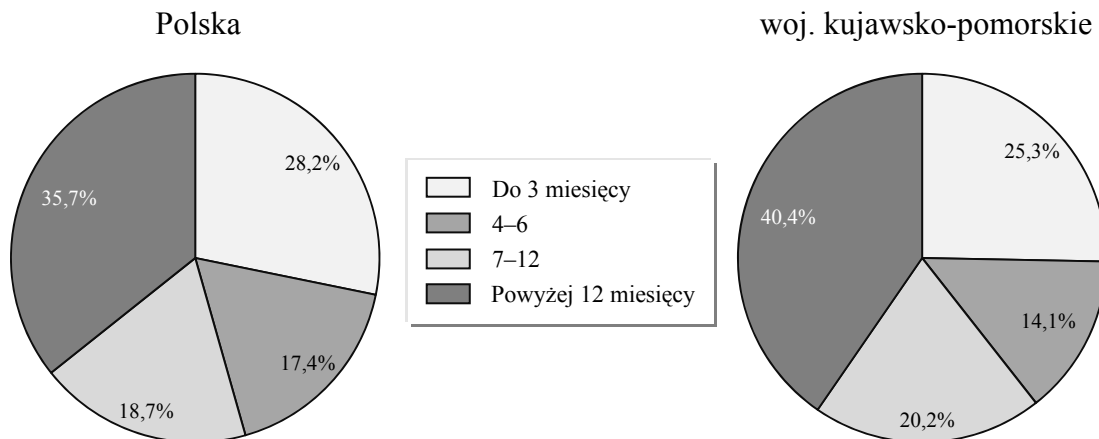
Wyk. 26. Struktura bezrobotnych według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 12,7 miesiąca (w kraju – 11,7 miesiąca). Na przestrzeni roku okres ten wydłużył się o 1,0 miesiąca (w Polsce – o 0,6 miesiąca). W analizowanym okresie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) w województwie wyniosła 40 tys., co stanowiło

40,0% ogólnej liczby bezrobotnych (wobec 39,4% rok wcześniej). W kraju w IV kwartale 2012 r. odsetek osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 35,7% i w porównaniu z zanotowanym przed rokiem zwiększył się o 2,5 p. proc.

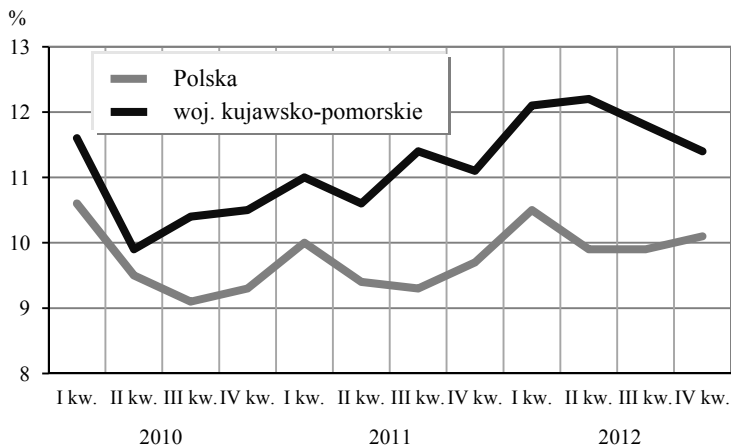
Wyk. 27. **Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2012 r.**

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowała się na poziomie 11,4% i była o 1,3 p. proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Na przestrzeni roku wzrosła o 0,3 p. proc. (w Polsce – o 0,4 p. proc.), natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim o 0,9 p. proc. (w kraju o 0,8 p. proc.). W IV kwartale 2012 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn wyniósł 9,8%, a wśród kobiet – 13,4%.

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Wyk. 28. **Stopa bezrobocia**

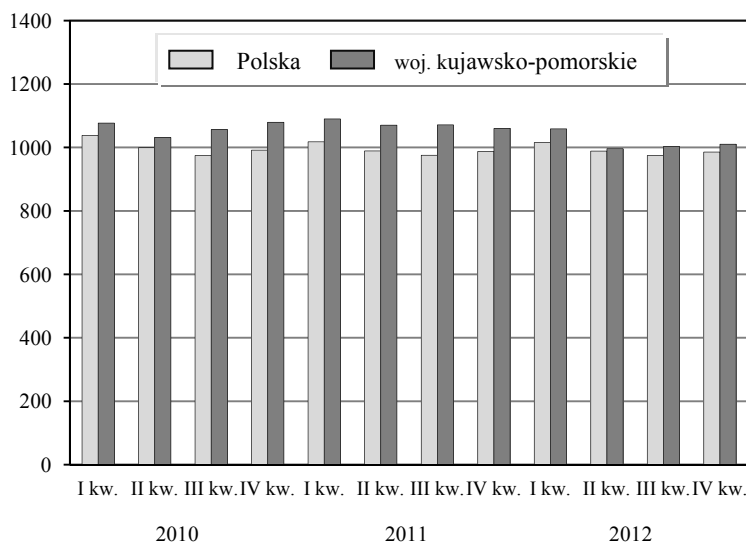

W IV kwartale 2012 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 686 tys. osób i stanowiła 43,9% ogólnej liczby mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności kraju w tym wieku ukształtował się na poziomie 44,0%. Na przestrzeni roku liczba biernych zawodowo w województwie

zmniejszyła się o 2,3%, a w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. zmniejszyła się o 7,2%. W skali kraju w analogicznych okresach liczebność analizowanej populacji zmalała odpowiednio o 0,5%

i o 1,2%. Większą część zbiorowości osób biernych zawodowo w regionie stanowiły kobiety, których udział w IV kwartale 2012 r. wyniósł 62,5%.

Wyk. 29. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących

W regionie w IV kwartale 2012 r. na 1000 pracujących przypadało 1010 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 1060 osób, a w analogicznym okresie 2010 r. – 1079 osób. W IV kwartale 2012 r., podobnie jak w analogicznym okresie 2011 r. i 2010 r., w województwie kujawsko-pomorskim na 1000 pracujących przypadało więcej osób pozostających bez pracy niż w skali kraju.

Dane prezentujące rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałne dostępne co kwartał,
- „Popyt na pracę w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałne dostępne co pół roku,
- „Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku,
- „Osoby powyżej 50. roku życia na rynku pracy” – publikacja dostępna co roku;

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowało się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim. W skali roku dynamika była wyższa we wszystkich okresach narastających, jednak tempo wzrostu uległo spowolnieniu począwszy od sierpnia omawianego roku. W porównaniu z 2011 r. zmniejszył się czas faktycznie przepracowany oraz zwiększyło się przeciętne wynagrodzenie za godzinę pracy.

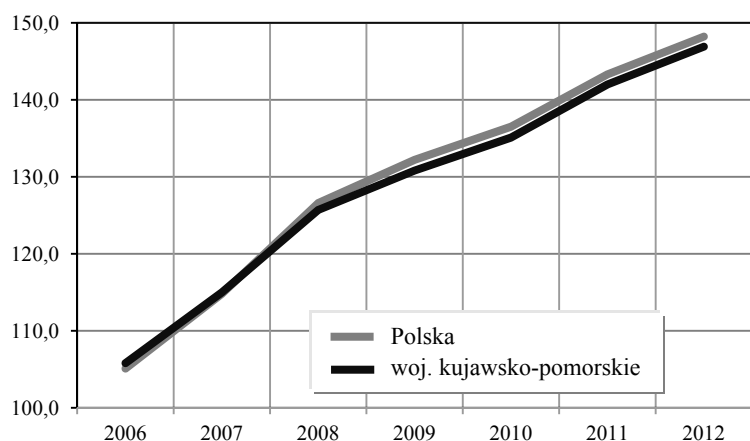
Tabl. 10. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012		
	w złotych			2005=100	2011=100
Polska	2515,70	3604,68	3728,36	148,2	103,4
woj. kujawsko-pomorskie	2107,76	2992,93	3096,34	146,9	103,5
m. Bydgoszcz	3160,24	3272,71	.	103,6
m. Toruń	3332,85	3451,83	.	103,6

W 2012 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 3096,34 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 3,5%. W kraju przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosła 3728,36 zł, co również oznacza wzrost o 3,4% w odniesieniu do zanotowanej przed rokiem.

***Przeciętne wynagrodzenie brutto** to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.*

Wyk. 30. **Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**
2005 = 100

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto osiągnęło wartość 3856,56 zł i zwiększyło się o 2,9% w stosunku do poprzedniego roku. W sektorze prywatnym przeciętne wynagrodzenie ukształtowało się na poziomie 3021,71 zł i było o 3,4% wyższe od zanotowanego w 2011 r.

Tabl. 11. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim**

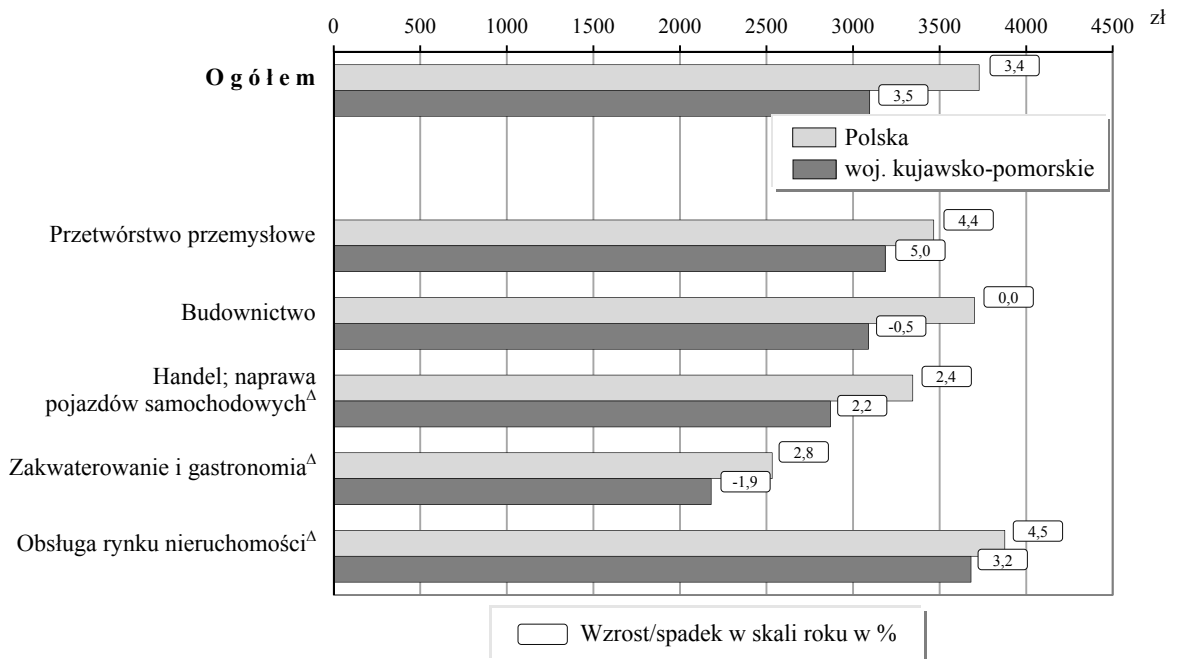
Sektory	2011				2012				w zł
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
O g ó ł e m	103,5	104,6	104,8	105,1	106,5	104,4	104,0	103,5	3096,34
w tym:									
Przemysł	102,0	103,4	103,9	104,2	107,6	105,8	105,4	105,0	3225,14
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	102,8	103,9	104,3	104,7	108,0	106,2	105,6	105,0	3185,99
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	100,9	102,2	103,5	103,2	105,2	103,6	103,7	104,1	3340,29
Budownictwo	108,6	106,7	105,9	106,4	102,6	101,2	101,3	99,5	3089,02
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	104,8	105,9	106,1	105,9	104,6	102,4	102,1	102,2	2868,60
Transport i gospodarka magazynowa	99,2	100,8	100,7	101,6	103,7	103,8	103,2	102,5	2646,27
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	104,1	104,8	105,8	105,3	104,0	102,8	101,7	98,1	2180,89
Informacja i komunikacja	107,8	109,1	100,5	101,1	102,9	94,1	95,7	94,4	4835,50
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	105,7	105,1	104,0	104,7	105,1	102,0	103,3	103,2	3681,61
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	107,7	106,8	106,6	108,7	108,0	109,0	108,6	107,6	2142,55

W stosunku do poprzedniego roku, w 2012 r. wystąpił wzrost wynagrodzeń w większości sekcji sektora przedsiębiorstw w regionie, przy czym najwyższy notowano w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 7,6%), przetwórstwo przemysłowe (o 5,0%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 4,1%).

W omawianym okresie wyższe przeciętne wynagrodzenia brutto od średniej wojewódzkiej zanotowano w sekcjach: informacja i komunikacja (o 56,2% wyższe), obsługa rynku nieruchomości (o 18,9% wyższe) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 7,9%). Najniższe wynagrodzenia zanotowano natomiast w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca oraz zakwaterowanie i gastronomia (odpowiednio: o 30,8% i o 29,6% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie).

Zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim przepracowali średnio w roku 2012 ogółem 437,0 mln godzin, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem. Czas przepracowany zmniejszył się o 0,9% w sektorze prywatnym, natomiast w sektorze publicznym – zwiększył się o 1,4%. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 207,9 mln (47,6% ogółu) i handel; naprawa pojazdów samochodowych – 91,5 mln (20,9%).

Wyk. 31. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w wybranych sekcjach w 2012 r.**

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2012 r. wyniósł 148,9 godzin.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe w 2012 r. ukształtowało się na poziomie 20,80 zł, przy czym w sektorze publicznym wyniosło 26,58 zł, zaś w sektorze prywatnym – 20,25 zł. W porównaniu z 2011 r. zaobserwowano wzrost wynagrodzenia za godzinę pracy o 3,1% (w sektorze publicznym – o 3,3%, a w prywatnym – o 3,1%). Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali zatrudnieni w sekcji informacja i komunikacja – 33,04 zł, a najniższe w sekcji administrowanie i działalność wspierająca – 14,74 zł.

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnalne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów ukształtowała się na poziomie niższym niż rok wcześniej. Wpływ na to miała głównie malejąca zbiorowość świadczeniobiorców KRUS, którzy stanowili w 2012 r. 17,2% ogółu emerytów i rencistów z województwa. W analizowanym roku, zarówno w odniesieniu do 2006 r., jak i do 2011 r., odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS, niż wypłacane rolnikom indywidualnym.

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 462,4 tys. osób i była niższa zarówno od notowanej przed rokiem (o 2,5 tys. osób, tj. o 0,5%), jak i od notowanej w 2006 r. (o 2,0 tys. osób, tj. o 0,4%). Większe zmiany w tym zakresie stwierdzono w skali kraju – w omawianym roku świadczenia wypłacano przeciętnie 8636,4 tys. osób, czyli o 1,2% mniej niż w roku poprzednim.

Tabl. 12. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2006	2011	2012		
	w liczbach bezwzględnych		2006 = 100	2011 = 100	
POLSKA^a					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów pobierających w tys.:					
świadczenia wypłacane przez ZUS	7217,4	7414,2	7350,7	101,8	99,1
rolników indywidualnych	1586,0	1326,6	1285,7	81,1	96,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1214,75	1669,22	1759,85	144,9	105,4
w tym emerytura	1310,75	1783,06	1872,32	142,8	105,0
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	802,52	986,24	1054,61	131,4	106,9
w tym emerytura	841,06	1028,51	1097,75	130,5	106,7
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów pobierających w tys.:					
świadczenia wypłacane przez ZUS	369,0	383,3	382,7	103,7	99,8
rolników indywidualnych	95,4	81,6	79,7	83,6	97,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1115,52	1534,96	1622,92	145,5	105,7
w tym emerytura	1227,29	1674,94	1759,90	143,4	105,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	792,86	981,70	1050,29	132,5	107,0
w tym emerytura	837,37	1027,29	1095,26	130,8	106,6

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSW oraz MS nieuwzględnionymi w województwie.

W 2012 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 5,4% i osiągnął nieco wyższy poziom niż sprzed roku. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa kujawsko-pomorskiego stanowili 5,2% tej populacji w kraju, analizując liczbę wypłat z KRUS województwo zajęło 8 pozycję w kraju (z udziałem 6,2%).

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa).

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim emerytury i renty z ZUS otrzymywało 382,7 tys. osób, tj. o 0,2% mniej niż przed rokiem i o 3,7% więcej niż w 2006 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 2,9%).

W przypadku liczby emerytów oraz liczby osób pobierających renty rodzinne odnotowano niewielki wzrost (odpowiednio o 0,5% i o 0,2%). W 2012 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (64,5% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (17,2%).

Tabl. 13. Świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim

Wyszczególnienie	2011				2012			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	465,3	464,9	465,3	464,9	463,6	463,1	462,8	462,4
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,0	99,1	99,3	99,4	99,6	99,6	99,5	99,5
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	383,0	382,9	383,5	383,3	383,1	382,9	382,8	382,7
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,5	99,5	99,8	99,9	100,0	100,0	99,8	99,8
rolników indywidualnych	82,3	82,1	81,8	81,6	80,5	80,2	80,0	79,7
analogiczny okres poprzedniego roku=100	96,9	97,0	97,1	97,2	97,8	97,8	97,8	97,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:								
wypłacana przez ZUS	1503,12	1521,84	1530,04	1534,96	1580,19	1607,26	1616,67	1622,92
analogiczny okres poprzedniego roku=100	105,8	105,3	105,2	105,0	105,1	105,6	105,7	105,7
rolników indywidualnych	967,14	976,94	980,06	981,70	1011,40	1037,16	1045,76	1050,29
analogiczny okres poprzedniego roku=100	104,4	103,8	103,6	103,5	104,6	106,2	106,7	107,0

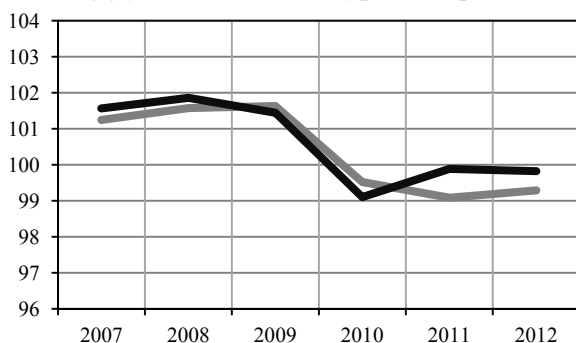
Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnień do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Odmienne kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – w przypadku wszystkich kategorii świadczeniobiorców zanotowano zmniejszenie zbiorowości w porównaniu z 2011 r. Emerytury i renty rolnicze w 2012 r. pobierało 79,7 tys. osób (o 2,2% mniej niż przed rokiem i o 16,4% mniej w stosunku do 2006 r.). W ciągu ostatniego roku największy spadek (o 3,6%) zaobserwowano w przypadku osób otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy; w niewielkim stopniu zmalała zbiorowość osób korzystających z rent rodzinnych – o 0,4%. Świadczeniobiorcy KRUS charakteryzowali się również nieco odmienną strukturą – podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, dominowali emeryci, przy czym ich odsetek wyniósł 75,8%. Najniższy udział miały natomiast osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 3,6% ogółu świadczeniobiorców KRUS.

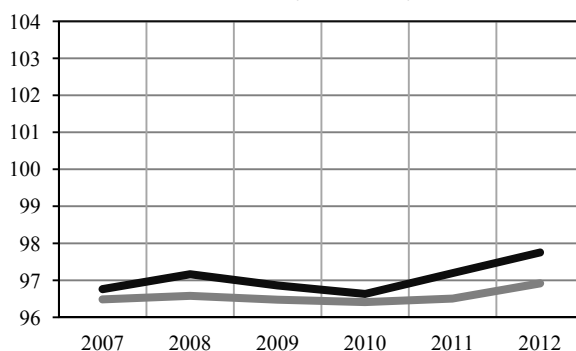
Wyk. 32. Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów

Rok poprzedni = 100

Pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS

Rolników indywidualnych

— Polska — woj. kujawsko-pomorskie

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W regionie w 2012 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1622,92 zł i była wyższa o 5,7% niż przed rokiem (w kraju wzrost o 5,4%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych w województwie kujawsko-pomorskim

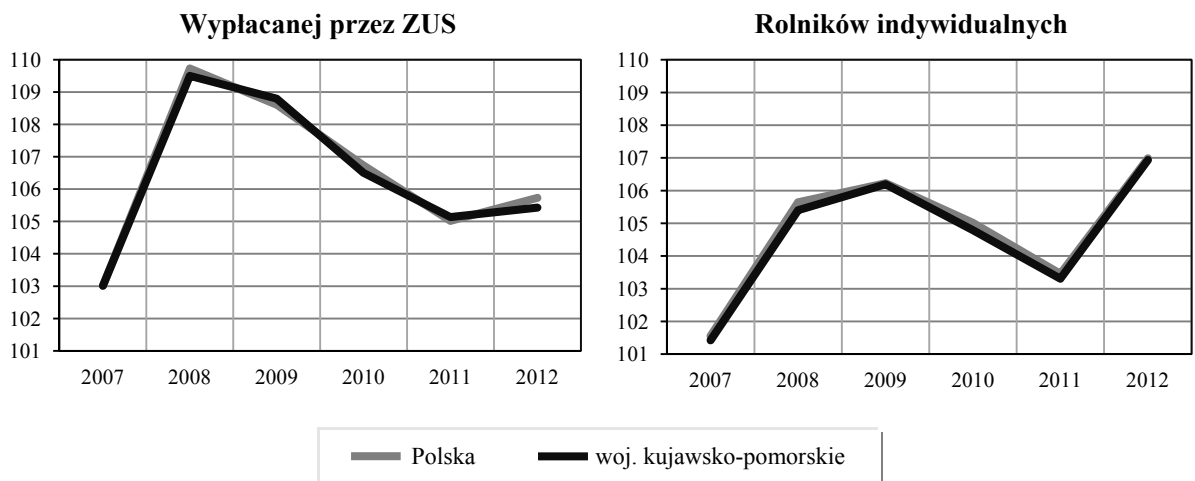
uksztaltowało się na poziomie 1050,29 zł i zwiększyło się o 7,0% w ciągu roku (w kraju wzrost o 6,9 %). Tendencję wzrostową obserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

W 2012 r. w odniesieniu do 2006 r., zarówno w województwie, jak i w kraju, nieco szybciej rosła przeciętna emerytura i renta wypłacana przez ZUS niż to samo świadczenie z KRUS. W analizowanym roku w porównaniu z 2011 r. sytuacja kształtowała się odmiennie, wyższą dynamikę odnotowano w przypadku świadczeń wypłacanych przez KRUS o 1,3 p.proc. w województwie i o 1,5 p.proc. w kraju. Rozpatrując zaś poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w 2012 r. w porównaniu z 2011 r. odnotowano zarówno w województwie, jak i w kraju w przypadku renty rodzinnej wypłacanej przez KRUS (odpowiednio o 10,1% i o 8,7 %).

Wyk. 33. Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto

Rok poprzedni = 100

W 2012 r. wysokość świadczeń w województwie kształtowała się poniżej średniej krajowej. Pod względem wysokości przeciętnej emerytury i renty z ZUS, województwo kujawsko-pomorskie plasowało się na dziesiątym miejscu w kraju, a pod względem analogicznego świadczenia pobieranego w 2012 r. przez rolników indywidualnych – znalazło się na ósmym miejscu. W przypadku wypłat realizowanych przez KRUS w województwie, tylko emerytury były niższe niż przeciętnie w kraju (o 0,2 %). Wyższe niż w kraju kwoty świadczeń odnotowano natomiast w przypadku rent rodzinnych oraz rent z tytułu niezdolności do pracy (odpowiednio o 9,5 % i o 1,5 %). W przypadku wypłat z ZUS były one niższe od średniej krajowej (renty z tytułu niezdolności do pracy o 11,6% niższe, renty rodzinne – o 8,3%, a emerytury o 6,0% niższe od krajowych).

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w publikacji udostępnianej co kwartał na stronie internetowej Urzędu pt: „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego”;

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

ZAKŁADY LECZNICTWA UZDROWISKOWEGO

Według stanu na wrzesień 2012 r. w Polsce status uzdrowiska posiadało 45 miejscowości. Trzy z nich położone są w granicach województwa kujawsko-pomorskiego: Ciechocinek, Inowrocław i Wieniec Zdrój. W końcu 2012 r. na ich terenie działały 32 zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, w których dostępnych było 6126 łóżek dla kuracjuszy. Łącznie w ciągu roku na leczeniu w województwie kujawsko-pomorskim przebywało 113,2 tys. pacjentów, co stanowiło 15,9% ogółu kuracjuszy leczących się w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce.

W 2012 r. pod względem liczby zakładów lecznictwa uzdrowiskowego województwo kujawsko-pomorskie plasowało się na czwartym miejscu w Polsce.

***Zakład lecznictwa uzdrowiskowego** – przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju ambulatoryjne lub stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, działające na obszarze uzdrowiska¹, utworzone w celu udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, w ramach kierunków leczniczych i przeciwwskazań ustalonych dla danego uzdrowiska, w szczególności wykorzystujących warunki naturalne uzdrowiska przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.*

Zakładami lecznictwa uzdrowiskowego są:

1. szpitale uzdrowiskowe;
2. sanatoria uzdrowiskowe;
3. szpitale uzdrowiskowe dla dzieci i sanatoria uzdrowiskowe dla dzieci;
4. przychodnie uzdrowiskowe;
5. zakłady przyrodolecznicze;
6. szpitale i sanatoria w urządzonych podziemnych wyrobiskach górniczych.

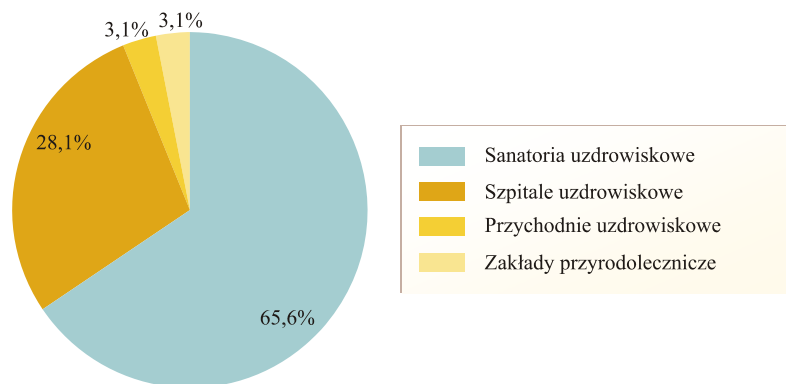
*Status **uzdrowiska** może być nadany obszarowi, który łącznie spełnia następujące warunki:*

1. posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie,
2. posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie,
3. na jego obszarze znajdują się zakłady lecznictwa uzdrowiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego,
4. spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska,
5. posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

Działalność uzdrowiskowa regulowana jest przepisami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych – tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 651).

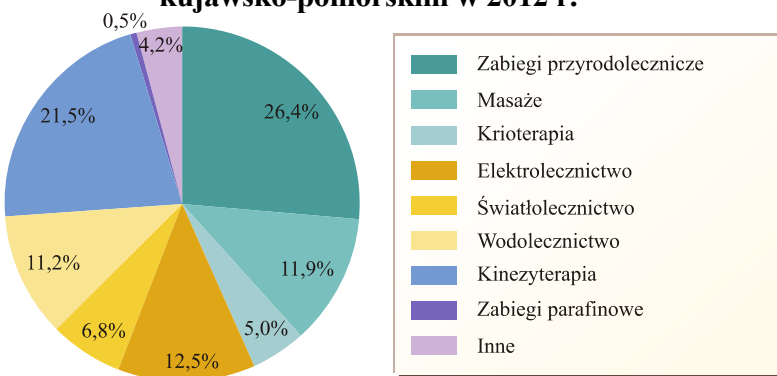
Na koniec 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim działały 32, z tego: 21 sanatoriów uzdrowiskowych, 8 szpitali uzdrowiskowych, 1 szpital uzdrowiskowy dla dzieci, 1 przychodnia uzdrowiskowa oraz 1 zakład przyrodolecznicy. W 2012 r. wymienione placówki stanowiły 11,5% ogółu zakładów lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce. W analizowanym roku województwo kujawsko-

Wyk. 34. **Struktura zakładów lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.**

co stanowiło 15,3% ogółu dostępnych łóżek w tego typu placówkach w Polsce (więcej było tylko w województwie zachodniopomorskim). W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. z oferty tych placówek skorzystało 113,2 tys. pacjentów (w tym 104,4 tys. w opiece stacjonarnej), tj. odpowiednio: 15,9% i 16,3% ogółu kuracjuszy leczących się w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce (drugie miejsce po zachodniopomorskim). Wśród pacjentów dominowały kobiety – stanowiły one 60,5% ogółu pacjentów przebywających w tego typu placówkach w województwie kujawsko-pomorskim. Udział dzieci i młodzieży do lat 18 wyniósł natomiast 2,5%. Z usług kujawsko-pomorskich zakładów lecznictwa uzdrowiskowego nielicznie, ale korzystają kuracjusze zagraniczni. W 2012 r. z opieki stacjonarnej skorzystało 240 cudzoziemców.

Wyk. 35. **Struktura zabiegów leczniczych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.**

Łącznie liczba dni pobytu leczonych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. wyniosła 1821,2 tys. osobodni. Stanowiło to 16,5% ogółu liczby dni pobytu leczonych w tego typu placówkach w Polsce w analizowanym roku.

-pomorskie pod względem liczby placówek lecznictwa uzdrowiskowego zajmowało czwarte miejsce w kraju, zaraz za województwami: dolnośląskim (62 zakłady lecznictwa uzdrowiskowego), zachodniopomorskim (54 zakłady) i małopolskim (47 zakładów).

W 2012 r. w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim dostępnych było 6126 łóżek,

W 2012 r. województwie kujawsko-pomorskim wykonano 5432,3 tys. zabiegów, z czego 26,4% stanowiły zabiegi przyrodolecznicze (kąpiele mineralne – 9,3%, kąpiele CO₂ – 5,2%, zabiegi borowinowe – 7,5%, wziewanie (inhalacje) – 4,4%). Z zabiegów przyrodoleczniczych skorzystało 106,2 tys., tj. 93,8% pacjentów leczonych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego.

W 2012 r. 30 zakładów lecznictwa uzdrowiskowego działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego było wyposażonych w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Takich udogodnień nie było w 2 placówkach.

Wśród zakładów lecznictwa uzdrowiskowego największą grupę stanowiły sanatoria uzdrowiskowe (65,6%). W końcu 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim działało 21 tego typu placówek. Znajdowało się w nich 3691 łóżek (60,3% ogółu łóżek dostępnych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego według stanu na 31 grudnia 2012 r.). Również kuracjusze przebywający w sanatoriach uzdrowiskowych stanowili największy odsetek ogółu pacjentów zakładów lecznictwa uzdrowiskowego (60,2%). Spośród przebywających w nich 68,1 tys. pacjentów 62,4% stanowiły kobiety. Natomiast udział dzieci i młodzieży do lat 18 wynosił 0,4%.

W 2012 r. w województwie działało 9 szpitali uzdrowiskowych, w tym jeden przeznaczony był dla pacjentów w wieku od 3 do 18 lat. W szpitalach uzdrowiskowych przeznaczonych dla osób dorosłych dostępnych było 2280 łóżek tj. 37,2% ogółu łóżek dostępnych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie w tym roku. Pacjenci tych placówek stanowili 37,0% ogółu kuracjuszy zakładów lecznictwa uzdrowiskowego w województwie. Spośród 41,8 tys. pacjentów przebywających w szpitalach uzdrowiskowych przeznaczonych dla osób dorosłych 60,5% stanowiły kobiety. Natomiast w szpitalu uzdrowiskowym dla dzieci działającym w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim według stanu na koniec 2012 r. dostępnych było 155 łóżek. W ciągu analizowanego roku w placówce tej leczonych było 2,4 tys. pacjentów.

Ponadto w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim działała 1 przychodnia uzdrowiskowa i 1 zakład przyrodolecznicy. Pacjenci przychodni uzdrowiskowej stanowili 0,2% ogółu kuracjuszy w województwie. Spośród 0,2 tys. pacjentów tej placówki w 2012 r. 64,1% stanowiły kobiety, a 9,8% dzieci i młodzież do lat 18. Natomiast ze świadczeń zakładu przyrodoleczniczego działającego w województwie w 2012 r. skorzystało 0,6 tys. pacjentów (0,5% kuracjuszy placówek uzdrowiskowych), z czego 72,8% stanowiły kobiety.

■ CIECHOCINEK

Uzdrowisko Ciechocinek położone jest na terenie gminy miejskiej Ciechocinek, w powiecie aleksandrowskim. Status uzdrowiska gmina zawdzięcza zasobom wód mineralnych: chlorkowo-sodowych, jodkowych i termalnych. Na obszarze Ciechocinka działają parki uzdrowiskowe, tężnie oraz pijalnie wód mineralnych. Na podstawie decyzji Ministerstwa Zdrowia w uzdrowisku Ciechocinek mogą być prowadzone następujące kierunki lecznictwa:

- choroby ortopedyczno-urazowe,

- choroby układu nerwowego,
- choroby reumatologiczne,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby górnych dróg oddechowych,
- cukrzyca,
- otyłość,
- osteoporoza,
- choroby kobiece.

W 2012 r. na terenie Ciechocinka działały 23 zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, z tego: 6 szpitali uzdrowiskowych, 1 szpital uzdrowiskowy dla dzieci, 15 sanatoriów uzdrowiskowych i 1 przychodnia uzdrowiskowa, w których na koniec roku dostępnych było łącznie 4042 łóżek dla kuracjuszy. Stanowiły one 66,0% ogółu dostępnych łóżek dla kuracjuszy w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim. W ciągu 2012 r. na leczeniu w Ciechocinku przybywało 74,5 tys. kuracjuszy, tj. 65,8% ogółu kuracjuszy przebywających na leczeniu w województwie kujawsko-pomorskim. Spośród ogółu pacjentów leczonych w Ciechocinku w 2012 r. 59,3% stanowiły kobiety, natomiast 3,7% dzieci i młodzież do 18 lat.

■ INOWROCLAW

Uzdrowisko Inowrocław położone jest na terenie gminy miejskiej Inowrocław, w powiecie inowrocławskim. Inowrocław posiada bogate złoża soli kamiennej i soli wapiennej, torfu (niskiego i borowinowego), glin oraz ilów i wód mineralnych, które są szeroko wykorzystywane do celów leczniczych. Na terenie uzdrowiska znajdują się tężnie solankowe zlokalizowane w obrębie Parku Solankowego. W Inowrocławiu mogą być prowadzone następujące kierunki lecznictwa:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby reumatologiczne,
- choroby układu trawienia,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- choroby naczyń obwodowych,
- choroby układu nerwowego.

W 2012 r. w na terenie uzdrowiska Inowrocław działało 5 zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, z tego: 1 szpital uzdrowiskowy i 4 sanatoria uzdrowiskowe, w których dostępnych było łącznie 1770 łóżek dla kuracjuszy, co stanowiło 28,9% ogółu łóżek w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim. W ciągu 2012 r. na leczeniu w Inowrocławiu przybywało 33,9 tys. kuracjuszy, tj. 29,9% ogółu kuracjuszy przebywających w województwie kujawsko-pomorskim. Podobnie jak w uzdrowisku Ciechocinek większość, bo 63,6% ogółu pacjentów zakła-

dów lecznictwa uzdrowiskowego stanowiły kobiety. Natomiast dzieci i młodzież do lat 18 stanowiły tylko 0,1% ogółu kuracjuszy.

■ WIENIEC-ZDRÓJ

Uzdrowisko Wieniec-Zdrój znajduje się na terenie osady Wieniec-Zdrój w gminie miejsko-wiejskiej Brześć Kujawski w powiecie włocławskim. Wieniec-Zdrój położony jest na obszarze bogatym w złoża wód mineralnych oraz borowin. Na terenie uzdrowiska znajdują się m.in.: pijalnia wód leczniczych i park zdrojowy. W uzdrowisku Wieniec-Zdrój prowadzone są następujące kierunki lecznictwa:

- choroby ortopedyczno-urazowe,
- choroby dolnych dróg oddechowych,
- choroby reumatologiczne,
- choroby układu nerwowego,
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
- osteoporoza.

W 2012 r. w na terenie uzdrowiska Wieniec-Zdrój działały 4 zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, z tego: 1 szpital uzdrowiskowy, 2 sanatoria uzdrowiskowe i 1 zakład przyrodolecznicy, w których dostępnych dla kuracjuszy było 314 łóżek. Stanowiły one 5,1% ogółu dostępnych łóżek dla kuracjuszy w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim. W ciągu 2012 r. z oferty leczniczej uzdrowiska Wieniec-Zdrój skorzystało 4,9 tys. osób, tj. 4,3% ogółu kuracjuszy przebywających na leczeniu w województwie kujawsko-pomorskim. Wśród nich 56,4% stanowiły kobiety. W 2012 r. w tym uzdrowisku nie leczono pacjentów w wieku do 18 lat.

CENY

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku był wyższy od notowanego w roku poprzednim. Podobnie jak w Polsce, wzrost cen wystąpił w większości grup towarów i usług, a najwyższy odnotowano w zakresie transportu, napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz żywności i napojów bezalkoholowych.

Podstawę do opracowania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosły o 3,7% (tak samo w Polsce). W województwie najbardziej zdrożały: towary i usługi związane z transportem (o 7,8%), napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 5,1%) oraz żywność i napoje bezalkoholowe (o 4,9%). Mniej niż w poprzednim roku płacono za

odzież i obuwanie (o 3,9%). Podobne tendencje obserwowano w skali kraju, przy czym w odróżnieniu od województwa kujawsko-pomorskiego, na drugiej pozycji pod względem wzrostu cen znalazły się towary i usługi związane z mieszkaniem (o 5,2%), a na następnej żywność i napoje bezalkoholowe (wzrost o 4,3%).

Tabl. 14. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych**

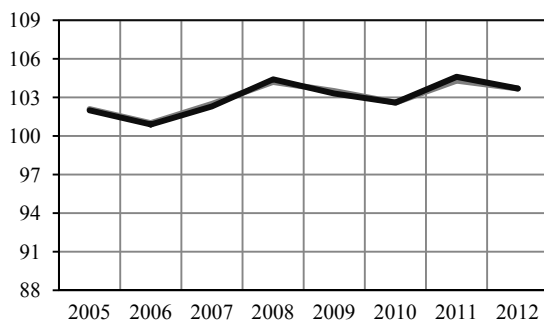
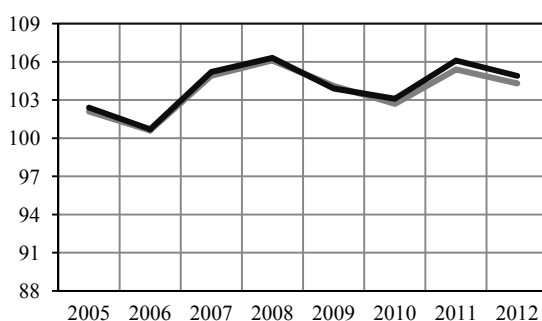
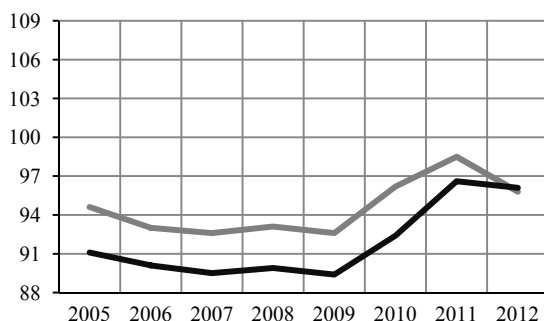
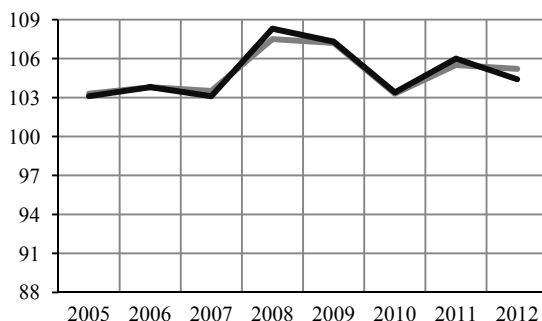
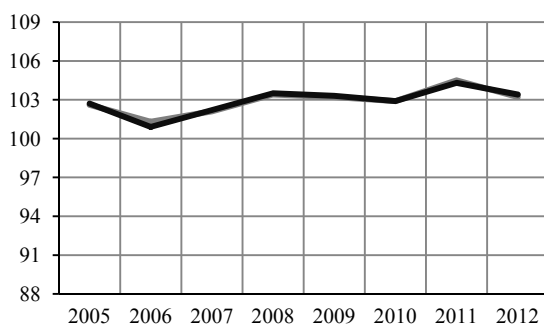
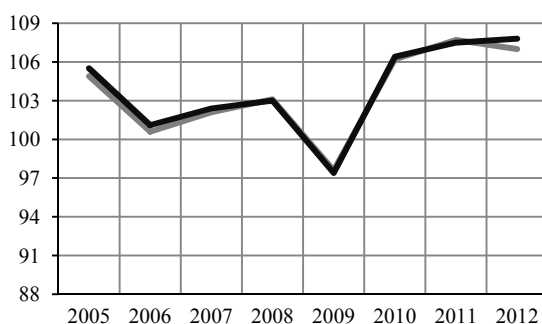
Wyszczególnienie	2005	2011	2012
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	102,1	104,3	103,7
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,1	105,4	104,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,7	103,7	104,1
Odzież i obuwanie	94,6	98,5	95,8
Mieszkanie	103,3	105,5	105,2
Zdrowie	102,6	104,5	103,2
Transport	104,9	107,7	107,0
Rekreacja i kultura	100,6	100,5	101,1
Edukacja	103,2	103,4	104,2

Tabl. 14. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
	rok poprzedni = 100		
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Ogółem	102,0	104,6	103,7
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,4	106,1	104,9
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	103,2	104,6	105,1
Odzież i obuwie	91,1	96,6	96,1
Mieszkanie	103,1	106,0	104,4
Zdrowie	102,7	104,3	103,4
Transport	105,5	107,5	107,8
Rekreacja i kultura	100,4	99,9	100,1
Edukacja	103,7	102,7	103,9

Wyk. 36. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

Rok poprzedni = 100

Ogółem**Żywność i napoje bezalkoholowe****Odzież i obuwie****Mieszkanie****Zdrowie****Transport**

— Polska — woj. kujawsko-pomorskie

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim największy wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wystąpił w I i II kwartale (odpowiednio o 4,3 i o 4,0%), przy czym w obu kwartałach najbardziej zdrożały usługi i towary związane z transportem (porównywalnie o 10,3% i o 9,3%). We wszystkich analizowanych okresach 2012 r. zaobserwowano wzrost cen w grupach: żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe, towary i usługi związane z mieszkaniem, zdrowiem, transportem i edukacją. Jedynie w grupie odzież i obuwie utrzymywał się spadek cen.

Tabl. 15. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim**

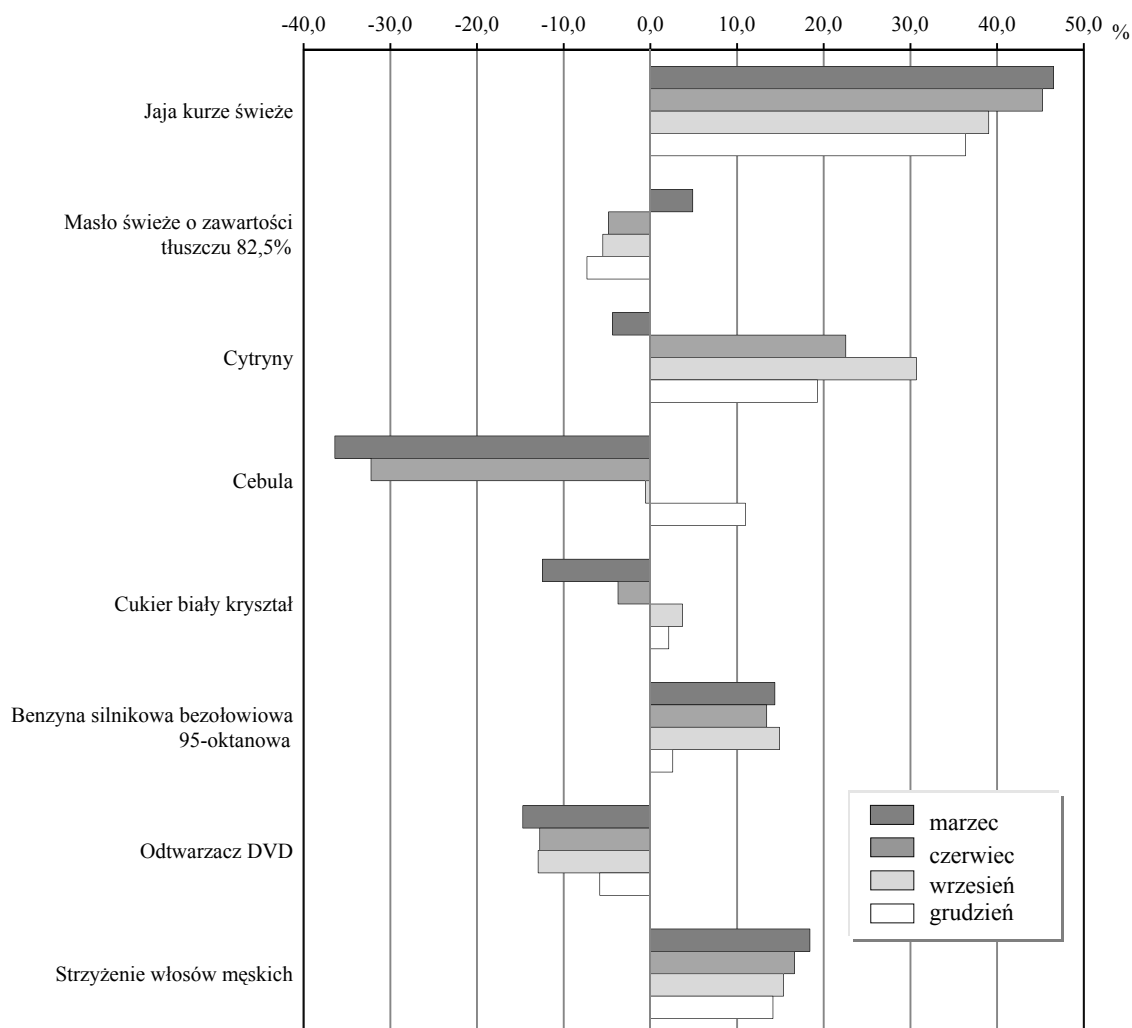
Wyszczególnienie	2011				2012			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	104,0	105,0	104,5	105,0	104,3	104,0	103,7	103,0
Żywność i napoje bezalkoholowe	105,8	108,2	105,1	105,3	105,0	104,2	105,5	104,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	104,9	104,0	105,6	104,1	105,5	105,5	104,4	104,8
Odzież i obuwie	93,5	97,8	96,6	98,5	97,3	96,8	94,9	95,4
Mieszkanie	105,2	105,7	106,4	106,6	104,9	104,8	104,2	103,6
Zdrowie	103,3	103,7	104,0	106,0	104,1	104,1	103,9	101,6
Transport	107,3	106,7	106,9	109,2	110,3	109,3	107,9	103,9
Rekreacja i kultura	99,8	100,2	99,5	99,9	100,2	99,7	100,1	100,3
Edukacja	102,6	102,1	102,4	103,6	103,9	104,0	103,6	104,0

W grudniu 2012 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego największe zmiany cen wystąpiły w grupie artykułów żywnościowych. W województwie kujawsko-pomorskim, najbardziej podrożały: jaja kurze świeże (o 36,4%), ziemniaki (o 28,8%) oraz mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu

2-2,5% i cytryny (po 19,3%). Mniej niż przed rokiem płacono m.in. za masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% (o 7,3%), karpia świeżego (o 3,5%) oraz mąkę pszenną (o 3,3%). W grupie artykułów nieżywnościowych znacząco wzrosły ceny firanki syntetycznej o szer. 300 cm (o 18,9%), największy wzrost cen za usługi dotyczył strzyżenia włosów męskich (o 14,1%) oraz podzelowania obuwia męskiego (o 14,0%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów żywnościowych były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu.

Wyk. 37. **Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.**

Tabl. 16. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012	
	w złotych			XII 2011 = 100
POLSKA				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,33	2,25	2,25	100,0
Kurczęta patroszone – za 1 kg	4,63	7,12	7,18	100,8
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,07	15,34	15,96	104,0
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	19,67	22,95	23,88	104,1
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,78	2,73	98,2
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,10	4,63	4,29	92,7
Cebula – za 1 kg	1,20	1,40	1,48	105,7
Ziemniaki – za 1 kg	0,89	0,74	0,91	123,0
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,03	3,95	3,93	99,5

Tabl. 16. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2011	2012	
	w złotych			XII 2011 = 100
POLSKA (dok.)				
Sok jabłkowy – za 1 l	2,83	3,73	3,82	102,4
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny – za 1 kpl.	458,31 ^a	484,87	476,09	98,2
Półbuty skórzane męskie na podszewie nie- skórzanej – za 1 parę	146,77	172,72	180,58	104,6
Proszek do prania – za 400 g	4,46	4,60	103,1
Ciepła woda – za 1 m ³	14,10	18,61	19,83	106,6
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	1,94	2,46	2,64	107,3
Bilet do kina	12,72	15,89	16,68	105,0
Wizyta u lekarza specjalisty	51,31	74,13	79,90	107,8
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,25	2,05	2,05	100,0
Kurczęta patroszone – za 1 kg	4,36	6,73	6,99	103,9
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	12,38	14,81	15,48	104,5
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	19,50	23,09	24,27	105,1
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,43	2,77	2,80	101,1
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,14	4,51	4,18	92,7
Cebula – za 1 kg	1,05	1,46	1,62	111,0
Ziemniaki – za 1 kg	0,83	0,66	0,85	128,8
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,89	3,78	3,86	102,1
Sok jabłkowy – za 1 l	2,78	3,86	3,86	100,0
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny – za 1 kpl.	387,50 ^a	495,14	465,17	93,9
Półbuty skórzane męskie na podszewie nie- skórzanej – za 1 parę	162,00	188,31	200,00	106,2
Proszek do prania – za 400 g	4,45	4,73	106,3
Ciepła woda – za 1 m ³	14,72	18,59	20,67	111,2
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	1,79	2,38	2,63	110,5
Bilet do kina	11,17	16,64	17,82	107,1
Wizyta u lekarza specjalisty	47,50	73,85	77,69	105,2

^a Ubranie męskie 2-częściowe, z elanowełny.

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał;
jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

ROLNICTWO

Sezon wegetacyjny 2011/2012 charakteryzował się bardzo zmiennymi warunkami agroklimatycznymi, mającymi wpływ na kształtowanie się wielkości plonów roślin.

Początek jesieni 2011 r. sprzyjał wykonywaniu jesiennych prac polowych i wschodom roślin ozimych. Większość roślin zasiana została w optymalnym terminie, przy dość dobrej wilgotności i temperaturze. Październik i listopad 2011 r. były cieplejsze niż przeciętnie, ale o mniejszej ilości opadów, co w pewnym stopniu zahamowało wzrost ozimin. Jednak stan upraw ozimych przed wejściem w okres zimowego spoczynku był lepszy niż przed rokiem. Warunki klimatyczne przełomu lat 2011/2012 nie miały większego wpływu na stan ozimin. Ekstremalne warunki wystąpiły w III dekadzie stycznia i w lutym 2012 r. Temperatury spadały poniżej -25°C przy całkowitym braku okrywy śnieżnej i okresowo zimnych wiatrach. Powodowało to wymarznienia i wysmolenia roślin ozimych, a także drzew i krzewów owocowych.

Po niekorzystnej zimie, warunki wegetacji roślin wiosną były również bardzo trudne. Początek marca był chłodny, szczególnie dotkliwie dla ozimin były spadki temperatur nocą, przy dużym nasłonecznieniu w ciągu dnia. Kwiecień, z wyjątkiem III dekady był miesiącem chłodniejszym i również, tak jak okres jesieni i zimy bardziej suchym niż przeciętnie. Nie sprzyjało to odrobieniu strat w oziminach i więcej plantacji niż początkowo przewidywano musiało zostać zaoranych. Szacuje się, że zaorano ponad 70% zasianych jesienią plantacji rzepaku, a pszenicy nawet 90%. Stan pozostałych ozimin był oceniany jako gorszy niż w latach poprzednich. Wiosną 2012 r. zaorano łącznie ponad 320 tys. ha, w tym ok. 250 tys. ha zbóż ozimych. Wymagało to dodatkowych zasiewów wiosną, głównie zbożami jarymi i rzepakiem jarym. Nieco lepiej przetrwały trwale użytki zielone, których stan poprawił się w wyniku wzrostu temperatury i niewielkich opadów w III dekadzie kwietnia i I połowie maja.

Siewy roślin jarych były opóźnione o ok. 10 dni w stosunku do wielolecia. Po mało sprzyjającej wiosnie maj okazał się również niekorzystny dla wegetacji roślin. Na przełomie I i II dekady nocą występowały przymrozki, które lokalnie spowodowały straty w sadach, truskawkach, warzywach i ziemniakach. Jednocześnie występowały silne wiatry, które przy dużej operacji słonecznej potęgowały skutki niedoboru wilgoci.

Dość suchy maj i I połowa czerwca nie sprzyjały odrobieniu strat po zimie. Wystąpiło duże nasilenie mszyc, a zaatakowane oziminy będące w słabej kondycji były narażone na choroby wirusowe. W słabszej kondycji były także zboża jare. Początek lipca obfitował w liczne zjawiska atmosferyczne (nawalne deszcze grad, huragan i trąby powietrzne) mające ujemny wpływ na wegetację roślin. Spowodowało to dalsze wylegnięcia zbóż i rzepaku. W II i III dekadzie lipca występowały dłuższe okresy bezdeszczowe z wysoką temperaturą, co umożliwiło dojrzewanie zbóż i rzepaku. W drugiej połowie lipca rozpoczęto zbiory rzepaku i jęczmienia ozimego oraz w następnej kolejności pozostałych gatunków zbóż. Plony były bardzo zróżnicowane, na co miały wpływ zarówno przebieg warunków zimowo-wiosennych, jak i lokalne opady w trakcie wegetacji. Wzrost wilgoci w lipcu poprawił stan kukurydzy i roślin okopowych, zwłaszcza buraków cukrowych, których plony były lepsze niż początkowo oceniano. Warunki pogodowe w sierpniu 2012 r. były zmienne, jednak w większości korzystne dla wegetacji roślin. Opady, zwłaszcza w I dekadzie miesiąca były dość częste, jednak w II i III dekadzie przeważały dni słoneczne, sprzyjające pracom żniwnym. Żniwa w 2012 r. były opóźnione, zarówno ze względu na dużą ilość opadów w lipcu, jak i na fakt, że w strukturze zasiewów przeważały zboża jare, zasiane później po przeoranych uprawach ozimych.

Dość dobrze poradziły sobie w tych zmiennych warunkach rośliny okopowe, w tym buraki cukrowe, warzywa gruntowe, kukurydza oraz trwałe użytki zielone. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że w strukturze zasiewów województwa przeważają zboża i to głównie ozime oraz dużą pozycję zajmuje rzepak ozimy, a to właśnie te uprawy najbardziej ucierpiały w czasie zimy – 2012 r. zalicza się do mniej korzystnych dla uprawy roślin.

Tabl. 17. Wybrane dane dotyczące rolnictwa

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
POLSKA			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	31,5	32,9	34,6
rzepak i rzepik	26,3	22,4	25,9
ziemniaki	176	230	242
buraki cukrowe	410	574	582
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu):			
bydło	34,5	37,3	38,4
trzoda chlewna	113,9 ^a	87,5 ^a	77,0 ^a
owce	2,0	1,6	1,8
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	845,1	825,9	753,6
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	36,69	81,99	89,34
ziarno żyta za 1 dt	27,64	74,24	74,23
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	37,05	49,57	44,97
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,05	5,58	6,40
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,82	4,52	5,40
mleko krowie za 1 l	0,93	1,21	1,20
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	45,49	95,51	94,65
ziarno żyta za 1 dt	34,67	78,79	80,85
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	52,87	111,47	60,79
prosię na chów za 1 szt.	131,00	121,13	173,57
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	31,7	35,7	36,2
rzepak i rzepik	30,8	19,3	23,8
ziemniaki	170	235	242
buraki cukrowe	373	561	601
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu):			
bydło	39,1	43,6	45,8
trzoda chlewna	205,7 ^a	152,0 ^a	138,2 ^a
owce	2,2	1,2	1,1
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	670,8	655,8	501,8
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	37,90	83,16	88,97
ziarno żyta za 1 dt	29,91	76,98	75,15
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	51,68	64,73	57,14
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,21	5,95	6,57
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,81	4,65	5,73
mleko krowie za 1 l	0,95	1,20	1,16
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	41,40	87,95	94,74
ziarno żyta za 1 dt	31,61	72,77	77,58
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	56,59	115,14	59,88
prosię na chów za 1 szt.	130,37	113,75	152,91

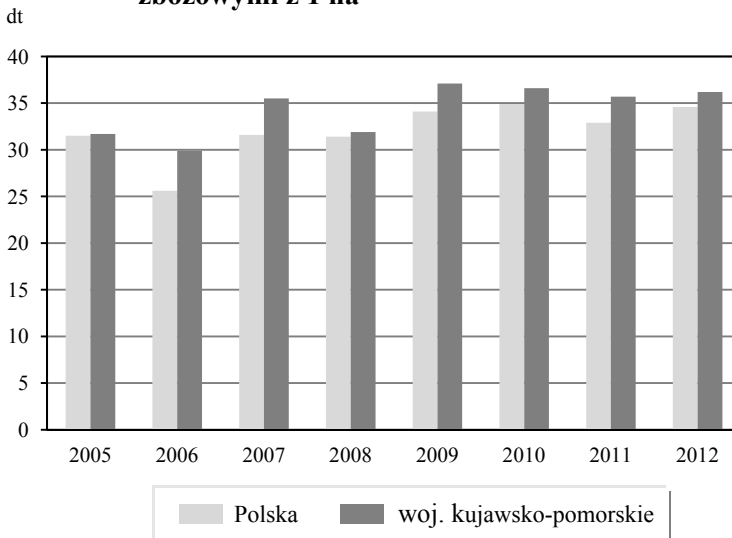
^a Stan w końcu lipca.

▪ PRODUKCJA ROŚLINNA

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim pomimo zwiększenia wydajności z jednostki powierzchni zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, ich zmniejszona powierzchnia uprawy spowodowała, że uzyskano produkcję mniejszą niż przed rokiem. Zbiory rzepaku i rzepiku w omawianym roku były również niższe niż rok wcześniej. O niższym poziomie produkcji tej uprawy zdecydowała zdecydowanie mniejsza powierzchnia. Zbiór ziemniaków oraz buraków cukrowych był wyższy niż w 2011 r. i wynikał z ich lepszego plonowania oraz zwiększonego areału uprawy.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2012 r. wyniosła 538,7 tys. ha i była o 5,2% mniejsza niż w roku poprzednim i o 12,2% mniejsza w porównaniu z notowaną w 2005 r.

Wyk. 38. **Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha**

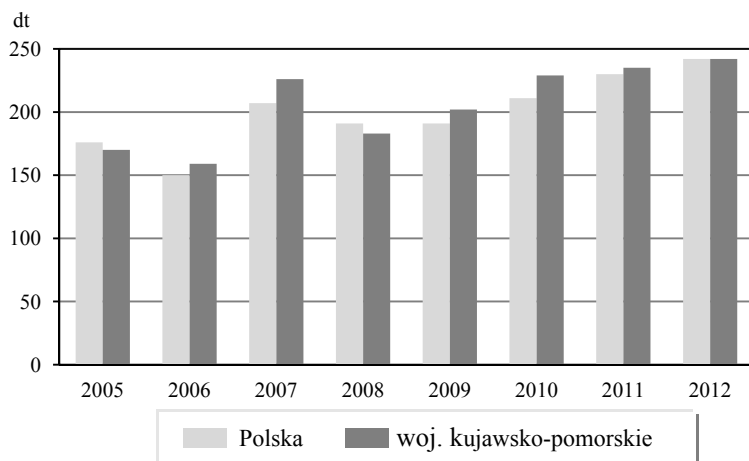
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2012 r. osiągnęły poziom 36,2 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 1,4% zaś w porównaniu z 2005 r. o 14,2%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju uzyskanych w 2012 r. były o 4,6% wyższe. W omawianym roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w regionie oszacowano na 1950,8 tys. ton i było to o 3,9%

mniej niż przed rokiem, ale o 0,5% więcej niż w 2005 r.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2012 r. wynosiła tylko 49,3 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się (w wyniku bardzo licznych zaozań) aż o 53,0%, a w stosunku do 2005 r. o 24,6%. W omawianym roku plony wyniosły 23,8 dt z ha i osiągnęły poziom niższy o 8,1% niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zwiększyły się o 23,3%, a w odniesieniu do 2005 r. zmniejszyły o 22,7%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 117,2 tys. ton i były niższe o 42,1% od uzyskanych w 2011 r. i o 41,8% niższe od notowanych w 2005 r.

Uprawa ziemniaków w 2012 r. była prowadzona na obszarze 21,2 tys. ha, czyli o 8,5% większej niż w roku poprzednim, zaś w porównaniu z 2005 r. – o 22,7% mniejszej. W omawianym roku z 1 ha zebrano 242 dt ziemniaków, czyli więcej: o 3,0% niż w poprzednim roku i o 42,4% niż siedem lat wcześniej. Uzyskane w województwie kujawsko-pomorskim plony były na takim samym poziomie jak średnie plony tej uprawy w Polsce. Produkcja ziemniaków w regionie w 2012 r. wyniosła

Wyk. 39. Plony ziemniaków z 1 ha

Omawiany rok był korzystny pod względem warunków meteorologicznych dla uprawy buraka cukrowego; plony tej uprawy osiągnęły poziom 601 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w 2011 r. o 7,1%, a w porównaniu z 2005 r. aż o 61,1%. Uzyskane plony w porównaniu z średnimi w kraju były o 3,3% wyższe. Zbiory buraków cukrowych w województwie w 2012 r. oszacowano na 2430,4 tys. ton. Były one wyższe o 15,1% od uzyskanych w 2011 r. i o 33,5% od uzyskanych siedem lat temu.

■ POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej, owiec, drobiu oraz kóz. W analizowanym okresie odnotowano natomiast wzrost liczebności stada bydła oraz koni.

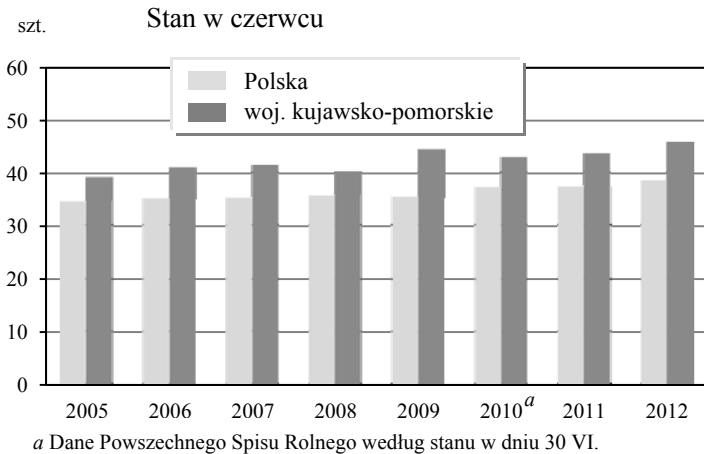
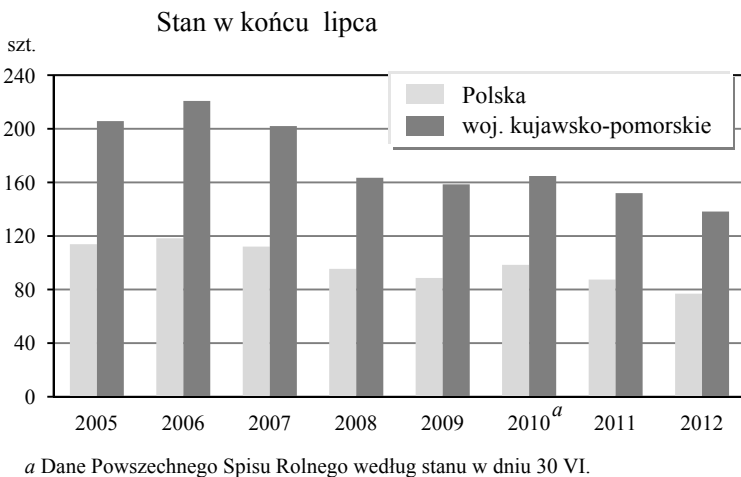
Pogłowie bydła w województwie kujawsko-pomorskim według stanu w czerwcu 2012 r. liczyło 463,7 tys. szt., co stanowiło 8,0% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczebność stada bydła zwiększyła się o 0,7% (w Polsce o 0,3%), natomiast w odniesieniu do 2005 r. wzrosła o 13,5% (w kraju – wzrosła o 5,4%). W 2012 r. w ogólnym pogłowie bydła krowy stanowiły 35,2%, w tym 95,6% to krowy mleczne (dla Polski udziały te wyniosły odpowiednio: 44,6% i 94,7%). W hodowli bydła w regionie dominuje przede wszystkim kierunek mleczny produkcji, jednak stopniowe obniżanie się udziału krów w stadzie może świadczyć o rosnącym zainteresowaniu produkcją bydła rzeźnego.

*Badania **pogłowia trzody chlewnej** i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku – w kwietniu według stanu w końcu marca, w sierpniu według stanu w końcu lipca i w grudniu według stanu w końcu listopada, a badania **pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej** – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.*

Według danych z lipca 2012 r., pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 1398,4 tys. szt. (w tym 146,4 tys. szt., tj. 10,5% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 12,1%. W odniesieniu do stanu w 2011 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 12,9% (w Polsce zanotowano spadek o 14,3%).

512,9 tys. ton i na skutek zwiększonej wydajności z 1 ha oraz większego areалу przekroczyła o 12,1% zbiory z 2011 r. W porównaniu z 2005 r. zbiory były wyższe o 10,1%.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2012 r. wyniosła 40,5 tys. ha i była większa niż w roku poprzednim o 7,5% i równocześnie mniejsza o 17,1% niż siedem lat temu.

Wyk. 40. **Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych**Wyk. 41. **Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych**

W porównaniu z 2005 r. spadek pogłowia był większy i wyniósł dla województwa – 35,0% i dla kraju – 36,1%.

Pogłowie owiec w analizowanym roku liczyło 11,2 tys. szt., co stanowiło 4,2 % pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem jego stan zmniejszył się o 11,0% (w Polsce odnotowano wzrost o 6,3%). W odniesieniu do 2005 r. pogłowie owiec w regionie zmniejszyło się aż o 51,7% (w kraju – o 15,6%).

W 2012 r. stado drobiu w regionie ukształtowało się na poziomie 5800,6 tys. szt. i stanowiło 4,4% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność w województwie zmniejszyła się o 22,6% (w kraju – spadek o 9,0%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2005 r. zarówno w województwie,

jak i w Polsce pogłowie drobiu było mniejsze odpowiednio: o 33,8% i o 14,5%.

▪ GĘSI

„Gęszyna to rarytas wśród europejskich smaków, do niedawna dobrze zakorzeniony w polskiej tradycji kulinarnej. Polacy hodowali gęsi i delektowali się ich smacznym mięsem już w XVII wieku. Dwieście lat temu na warszawskiej giełdzie towarowej sprzedawano rocznie ponad 3,3 miliona gęsi, które cieszyły podniebienia smakoszy w wielu zakątkach kontynentu. Także dziś nasz kraj jest ich największym europejskim producentem (...)”¹. Zdaniem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego szczególnie predestynowane do produkcji gęsi jest województwo kujawsko-pomorskie, które posiada na swoim terenie czołową polską placówkę badawczo-hodowlaną – Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w Kołudzie Wielkiej – wyłącznego hodowcę gęsi Białych Kołudzkich®.

W czerwcu 2012 r. pogłowie gęsi w województwie kujawsko-pomorskim liczyło 210,2 tys. szt. Stanowiło to 6,1% stanu pogłowia gęsi w Polsce. Udział gęsi w całkowitym pogłowie drobiu wyniósł

¹ Jak zacząć hodować gęsi na małą i większą skalę, Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013 oraz budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

3,6% w województwie kujawsko-pomorskim i 2,7% w kraju. W porównaniu z danymi za poprzedni rok, liczebność gęsi odpowiednio wzrosła o 4,4% i spadła o 6,8%. Należy zauważyć, że w analizowanym okresie przyrost pogłowia gęsi w województwie kujawsko-pomorskim dokonał się przy jednoczesnym spadku pogłowia drobiu ogółem o 22,6%, podczas gdy w Polsce nastąpił spadek pogłowia gęsi, jak i drobiu ogółem (o 9,0%). W efekcie udział pogłowia gęsi w województwie kujawsko-pomorskim w pogłowiu gęsi w Polsce wzrósł o 0,7 p.proc. (z 5,4% w czerwcu 2011 r. do 6,1% w czerwcu 2012 r.), podczas gdy stan pogłowia drobiu ogółem spadł o 0,8 p.proc. (z 5,2% do 4,4%).

Chów gęsi w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce, prowadzony jest głównie w gospodarstwach indywidualnych. W czerwcu 2012 r. w tej grupie gospodarstw odnotowano 83,3% stanu pogłowia gęsi w województwie kujawsko-pomorskim i 96,8% w Polsce. W gospodarstwach indywidualnych w większości utrzymywany jest też drób ogółem (odpowiednio 86,5% i 85,3%). W stosunku do 2011 r. udział pogłowia gęsi w gospodarstwach indywidualnych w stadzie gęsi ogółem wzrósł o 7,8 p.proc., podczas gdy w populacji drobiu ogółem spadł o 0,5 p.proc. W tym czasie w Polsce udział pogłowia gęsi i drobiu ogółem w gospodarstwach indywidualnych spadł, odpowiednio o 0,2 p.proc. i o 4,7 p.proc.

Obsada gęsi w czerwcu 2012 r. wynosiła w województwie kujawsko-pomorskim 20,8 szt. na 100 ha użytków rolnych, przy czym w gospodarstwach indywidualnych było to 19,3 szt. Dla porównania w 2011 r. we wszystkich sektorach własności obsada gęsi na 100 ha użytków rolnych wynosiła 19,1 szt., a w gospodarstwach indywidualnych 16,0 szt.

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim skupiono 1,4 tys. ton gęsiny. Stanowiło to 4,0% gęsiny skupionej w Polsce. W stosunku do 2011 r. podaż gęsiny w skupie w województwie kujawsko-pomorskim spadła o 6,5%, natomiast w Polsce wzrosła o 8,9%. Podobnie jak w 2011 r., zarówno w województwie kujawsko-pomorskim jak i w Polsce, ponad 90% oddanej do skupu gęsiny pochodziła z gospodarstw indywidualnych.

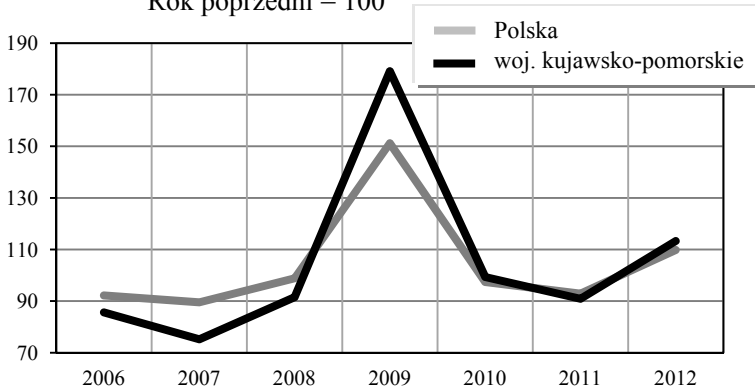
W województwie w 2012 r. cena netto gęsiny w skupie wyniosła 8603,74 zł za tonę (o 6,6% mniej niż w Polsce), podczas gdy w 2011 r. było to 8437,12 zł (o 0,2% więcej).

■ SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu ziarna pszenicy i żywca wieprzowego. Ziemiaków, ziarna żyta, żywca wołowego i drobiowego oraz mleka skupiono więcej niż przed rokiem.

W 2012 r. skupiono 813,6 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowi 9,7% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był wyższy o 13,3%, a w porównaniu z 2005 r. – 7,9% (w kraju odpowiednio: wzrost o 9,8% i o 22,6%). W omawianym roku w regionie skupiono 601,1 tys. ton pszenicy, tj. o 0,9% mniej niż w poprzednim roku, a o 4,4 % mniej niż w 2005 r. Skup żyta wyniósł 62,6 tys. ton i zwiększył się: o 80,3% w odniesieniu do 2011 r. oraz o 19,4% w stosunku do 2005 r.

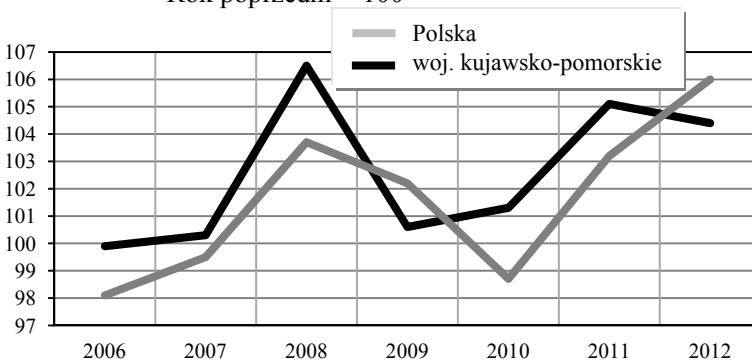
Wyk. 42. **Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)**
Rok poprzedni = 100

tj. o 6,7% więcej niż w poprzednim roku i o 26,3% więcej niż siedem lat temu.

W omawianym roku skupiono 264,9 tys. ton żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami (co stanowi 8,3% skupu ogólnokrajowego).

Wyk. 43. **Dynamika skupu mleka krowiego**
Rok poprzedni = 100

ton, czyli o 13,1% więcej niż w roku poprzednim i o 48,3% więcej w porównaniu z 2005 r.

W 2012 r. skup mleka krowiego wyniósł 730,1 mln litrów (co stanowiło 7,6% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 4,4% więcej niż przed rokiem i o 19,3% więcej niż siedem lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio: o 6,0% i 11,7% .

▪ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

W 2012 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano wzrost cen większości produktów rolnych w skupie, jak i na targowiskach (z wyjątkiem cen żyta i mleka w skupie oraz ziemniaków na obu rynkach).

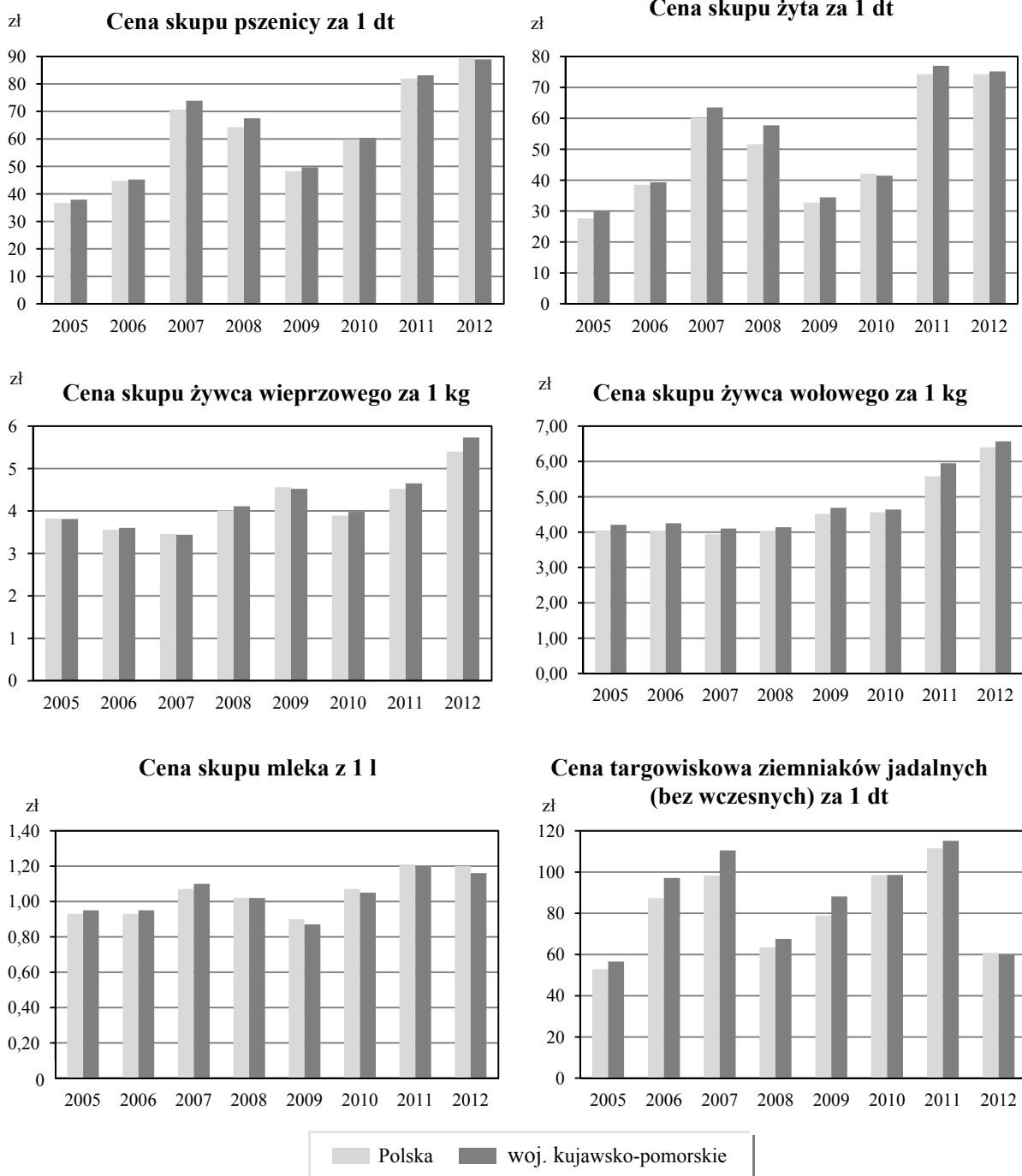
Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2012 r. wyniosła 88,97 zł za 1 dt (w kraju – 89,34 zł) i była o 7,0% wyższa niż przed rokiem i aż o 134,7% – w porównaniu z 2005 r. Na targo-

Skup ziemniaków w 2012 r. ukształtował się na poziomie 183,6 tys. ton, co stanowiło 12,2% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim i 2005 r. nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków odpowiednio: o 36,0% i o 62,6% (w kraju odnotowano wzrost o: 18,4% i 40,4%).

W 2012 r. skupiono 2299,2 tys. ton buraków cukrowych

wiskach za 1 dt pszenicy płacono 94,74 zł (w kraju – 94,65 zł), tj. o 7,7% więcej niż w roku poprzednim i o 128,8% więcej niż siedem lat wcześniej.

Wyk. 44. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 75,15 zł za dt (w kraju – 74,23 zł), tj. o 2,4% niższym w porównaniu z zanotowanym w 2011 r. i aż o 151,3% wyższym niż w 2005 r. W obrocie targowiskowym cena żyta wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 6,6%, a w odniesieniu do uzyskanej przed siedmioma laty – o 145,4% (osiągając poziom 77,58 zł; w Polsce – 80,85 zł).

W 2012 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 57,14 zł za dt (w kraju – 44,97 zł), tj. o 11,7% mniej niż przed rokiem i o 10,6% więcej niż w 2005 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków ukształtowała się na poziomie 59,88 zł za dt (w Polsce – 60,79 zł), tj. o 48,0% niższym w stosunku do zanotowanego w 2011 r. i o 5,8% wyższym niż w 2005 r.

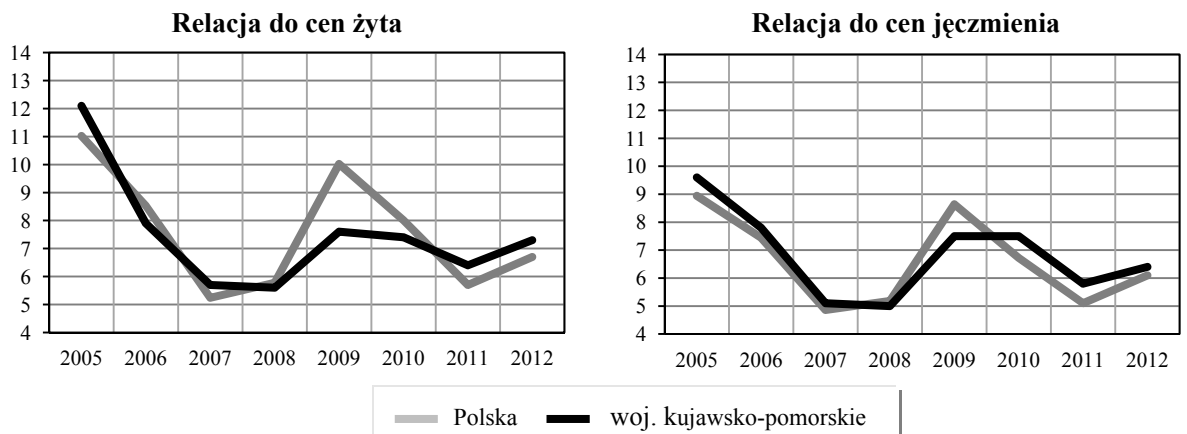
Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W województwie kujawsko-pomorskim w omawianym roku cena skupu 1 kg żywca wołowego wyniosła 6,57 zł (w kraju – 6,40 zł), tj. zwiększyła się o 10,4% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2005 r. – była wyższa o 56,1%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,73 zł za kg (w kraju – 5,40 zł), tj. o 23,2% wyższą niż w 2011 r. i o 50,4% wyższą niż siedem lat wcześniej.

W 2012 r. w odniesieniu do roku poprzedniego, poprawiła się relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta, zaś do roku 2005 r. pogorszyła się. Ukształtowała się ona na poziomie 7,3 (wobec 6,4 w 2011 r. oraz 12,1 w 2005 r.). W kraju relacja wyniosła 6,7 (wobec 5,7 w 2011 r. oraz 11,0 w 2005 r.). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia w analizowanym okresie zwiększyła się i wyniosła 6,4 w 2012 r., wobec 5,8 w 2011 r. i 9,6 w 2005 r. (w kraju wyniosła odpowiednio: 6,1; 5,1 i 8,9).

Wyk. 45. **Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia**

W 2012 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 4,11 zł za kg (w kraju – 4,18 zł) i była o 2,2% wyższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku i o 36,1% wyższa niż w 2005 r.

Za 1 litr mleka w omawianym roku płacono 1,16 zł (w kraju – średnio 1,20 zł/l), tj. o 3,3% mniej niż przed rokiem i o 22,1% więcej niż siedem lat wcześniej.

▪ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji zwierzęcej. W przypadku produkcji końcowej i towarowej nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem, przy jednoczesnym spadku produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano spadek produkcji globalnej o 3,4%, o czym zadecydowała o 7,9% niższa niż rok wcześniej produkcja zwierzęca. W produkcji roślinnej odnotowano wzrost o 0,6%. W analizowanym roku udział województwa kujawsko-pomorskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 7,1%. W przypadku produkcji roślinnej udział ten ukształtował się na poziomie 7,4%, a zwierzęcej – 6,8%.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywności rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem o 2,3%, przy spadku wartości produkcji roślinnej o 2,5%, a zwierzęcej 2,1%.

W 2011 r. udział naszego województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 6,7%, a towarowej 6,9%.

W 2011 r. z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie kujawsko-pomorskim 43,3% stanowiła produkcja roślinna, a na dominującą produkcję zwierzęcą przypadało 56,7%. Wartość produkcji końcowej w 2011 r., porównaniu z 2010 r., była o 5,8% niższa wskutek spadku o 8,1% produkcji zwierzęcej i niedużym, (o 2,6%) spadku produkcji roślinnej.

Dane prezentujące rolnictwo w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Rolnictwo w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku;

jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

PRZEMYSŁ

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrost natomiast wystąpił w pierwszych trzech opisywanych okresach narastających. W odniesieniu do ub. roku zanotowano wzrost (w cenach stałych) wydajności pracy^a, przy jednoczesnym zwiększeniu przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2012 r. w województwie osiągnęła wartość 49096,8 mln zł (w cenach bieżących) i była o 0,3% (w cenach stałych) niższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim i o 46,2% wyższa niż w 2005 r. W skali kraju w tym czasie sprzedaż produkcji zwiększyła się odpowiednio: o 1,0% i o 45,7%. Zarówno w I kwartale, jak i w I półroczu oraz w okresie trzech pierwszych kwartałów odnotowano w regionie w skali roku wzrosty produkcji sprzedanej przemysłu. Największy wzrost, o 10,1%, wystąpił w I kwartale, a w kolejnych wymienionych okresach wyniósł odpowiednio: 6,3% i 2,3%.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

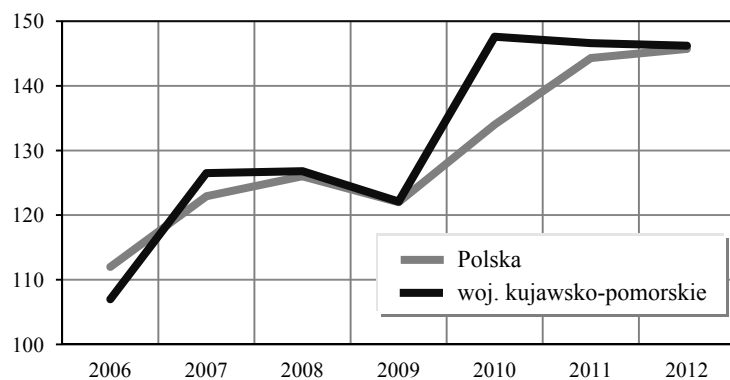
Tabl. 18. **Przemysł**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
POLSKA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	651874,8	1094654,5	1138861,2
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	83,8	84,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2384,2	2494,5	2470,5
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	28727,9	48323,9	49096,8
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	94,1	96,2	96,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	123,6	128,5	125,6

a Mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Tabl. 18. **Przemysł (dok.)**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
M. BYDGOSZCZ			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	9030,4	8987,9
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	95,1	94,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	28,6	28,6
M. TORUŃ			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	5072,6	5498,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	93,6	94,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	16,1	15,4

Wyk. 46. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)**
2005 = 100

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim złożyła się m.in. produkcja w sekcjach:

- przetwórstwo przemysłowe na poziomie 47161,3 mln zł,
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – 988,3 mln zł.

Spadek produkcji w ciągu ostatniego roku był wynikiem zmniejszenia produkcji sprzedanej (w cenach stałych) przede wszystkim w największej sekcji przemysłu, tj. w przetwórstwie przemysłowym (o 0,6%, przy udziale 96,1% w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w regionie, wobec 84,1% w kraju). Wzrost produkcji odnotowano natomiast w sekcji dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja (wzrost o 17,9%).

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego niższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) produkcja: wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 7,2%) oraz mebli (o 2,5%). W analizowanym okresie wzrost odnotowano w działach zajmujących się m.in. produkcją: wyrobów z metali (o 21,8%), odzieży (o 11,5%), maszyn i urządzeń (o 7,4%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 6,3%) oraz chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 3,0%).

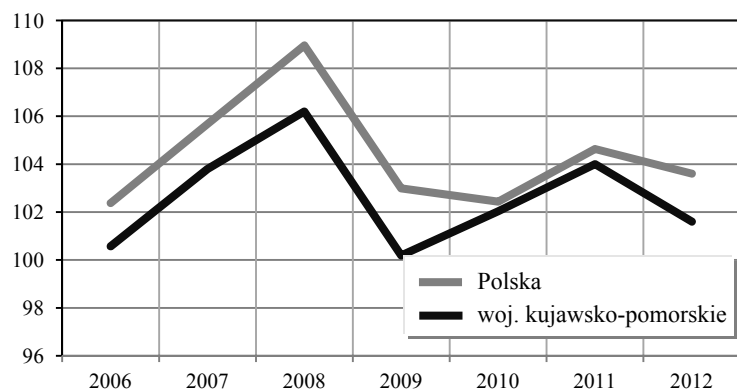
*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

Tabl. 19. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim**
(ceny stałe)

Sekcje i działy	2011				2012			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	100,0	95,0	96,7	99,3	110,1	106,3	102,3	99,7
w tym:								
Przetwórstwo przemysłowe	101,5	95,8	97,5	99,9	110,5	106,4	102,2	99,4
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych	104,7	102,0	101,3	104,1	103,9	104,3	103,2	100,4
Produkcja wyrobów tekstylnych	114,4	110,6	139,3	121,9	167,7	148,5	110,3	112,6
Produkcja odzieży	142,9	160,2	164,9	160,5	128,4	110,4	110,2	111,5
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	136,0	126,1	125,5	118,9	103,6	98,5	93,1	92,8
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	107,3	105,8	106,3	105,3	103,0	102,4	101,0	101,4
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ...	121,5	118,2	115,0	115,2	113,5	110,2	105,9	103,6
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	108,1	106,3	106,5	105,4	110,5	103,9	103,0	103,0
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	124,2	122,2	117,8	116,7	112,1	110,1	108,3	106,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	125,6	114,1	111,5	113,2	122,8	107,5	107,3	102,7
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	130,5	131,5	130,1	129,6	122,2	122,7	124,0	121,8
Produkcja urządzeń elektrycznych	94,3	89,1	99,2	99,0	133,8	130,7	125,1	116,8
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	93,2	90,4	87,6	87,7	99,6	109,6	115,0	107,4
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	163,2	151,6	151,4	144,4	101,8	105,1	103,7	104,7
Produkcja mebli	123,5	119,8	119,2	119,5	106,9	102,4	100,3	97,5
Pozostała produkcja wyrobów	93,4	93,7	97,1	100,5	116,4	117,1	110,5	107,1
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	87,6	90,6	89,8	89,9	106,8	110,0	113,7	117,9
w tym:								
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	95,3	107,5	103,0	102,9	106,8	107,7	110,9	111,2
Gospodarka odpadami, odzysk surowców ^Δ	85,5	91,4	92,6	92,5	109,7	111,1	119,1	129,8

Spadkowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim w skali roku i wzrostowi w porównaniu z 2005 r. towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia (o 2,3%). W kraju przeciętne zatrudnienie w przemyśle obniżyło się w odniesieniu do roku poprzedniego o 1,0%. W porównaniu z 2005 r. zarówno w województwie, jak i w kraju wzrosła produkcja sprzedana przemysłu, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia odpowiednio: o 1,6% i o 3,6%.

Wyk. 47. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle**
2005 = 100

W 2012 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 125,6 tys. osób i w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyło się w sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 2,4%), a wzrosło w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacji (o 3,6%).

Wyk. 48. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według wybranych sekcji i działów PKD 2007 w 2012 r.**

Wydajność pracy w przemyśle w 2012 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w województwie kujawsko-pomorskim była o 2,8% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W kraju wydajność pracy w przemyśle w omawianym okresie wzrosła o 2,0%.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał;
- jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

BUDOWNICTWO

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim notowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. W omawianym okresie odnotowano zmniejszenie wydajności pracy w budownictwie, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 6410,7 mln zł i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,7% (w skali kraju wzrosła o 0,5%).

Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

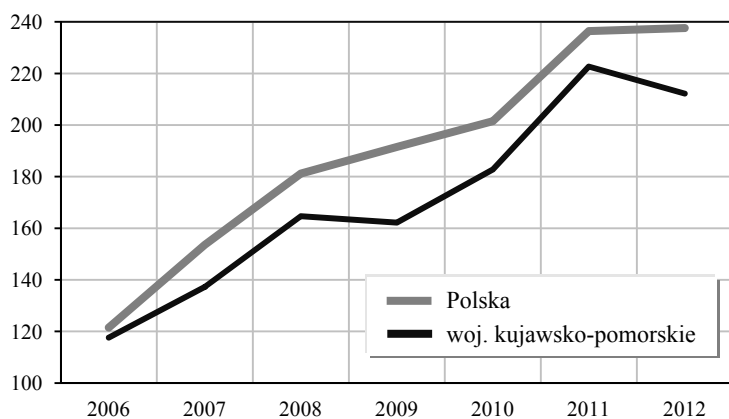
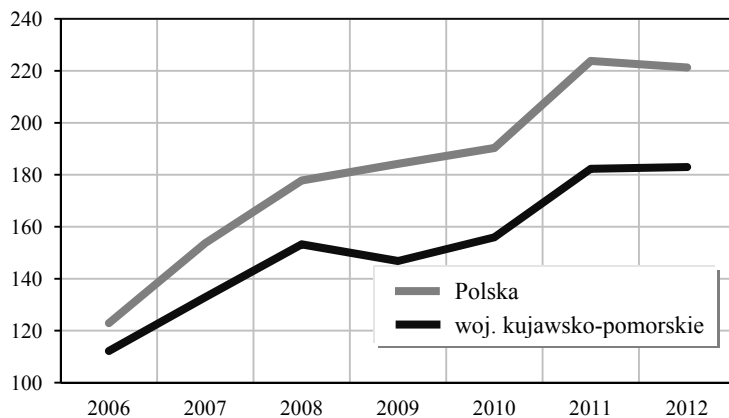
- *wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);*
- *wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;*
- *zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;*
- *wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;*
- *produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.*

Tabl. 20. **Budownictwo**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
POLSKA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	79669,3	188127,5	189076,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	54,5	51,5	50,8
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	344,5	476,5	486,3
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	3021,8	6730,2	6410,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	66,1	54,1	57,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	16,1	23,7	24,0
M. BYDGOSZCZ			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	1430,7	1465,1
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	62,9	60,7
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	.	4,5	4,3

Tabl. 20. **Budownictwo (dok.)**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
M. TORUŃ			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	1115,7	1134,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	52,2	59,1
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	3,6	4,3

Wyk. 49. **Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)**
2005 = 100Wyk. 50. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)**
2005 = 100

W województwie produkcja budowlano-montażowa w analizowanym okresie wyniosła 3657,0 mln zł (57,0% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 0,4%. W kraju spadek produkcji budowlano-montażowej wyniósł 1,1%.

W 2012 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych znaczący udział posiadały podmioty, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa budynków (43,9% sprzedaży produkcji budowlano-montażowej), których produkcja była o 8,5% wyższa niż rok wcześniej. W przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (udział 31,1%) produkcja spadła o 13,6%, a w jednostkach wykonujących

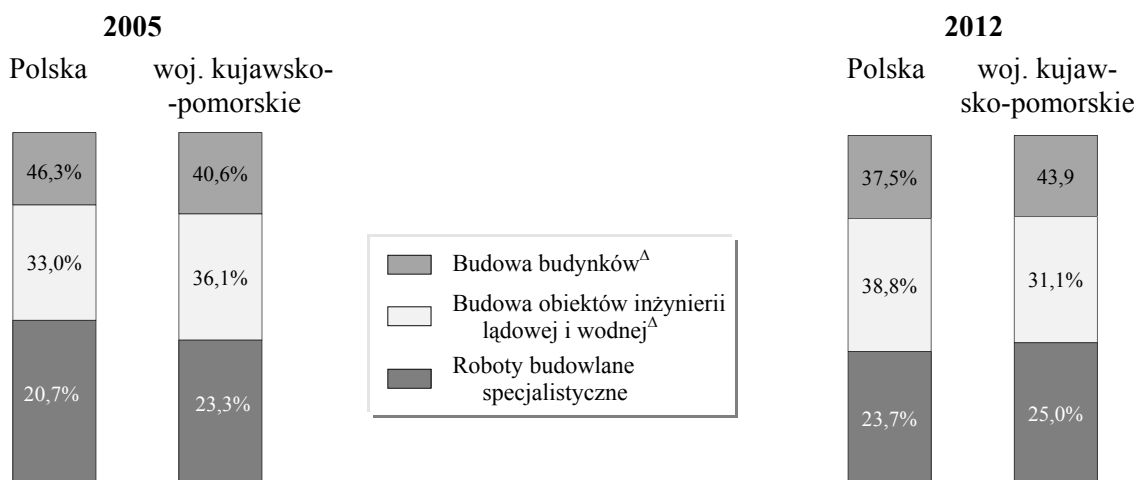
głównie roboty budowlane specjalistyczne (udział 25,0%) – wzrosła o 7,8%.

Tabl. 21. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie kujawsko-pomorskim (ceny bieżące)**

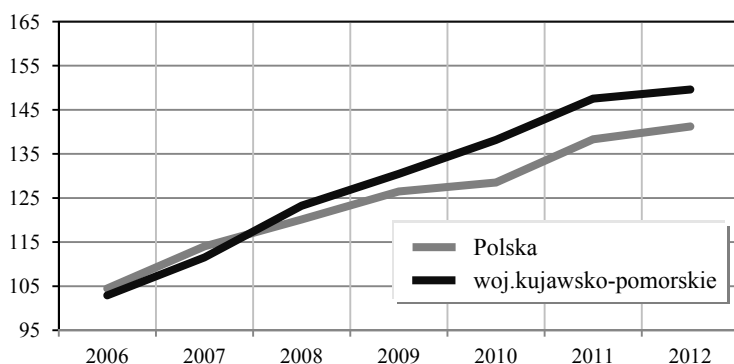
Działy	2011				2012			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	113,7	121,0	118,2	117,0	117,1	109,8	101,4	100,4
Budowa budynków ^Δ	118,0	112,6	116,4	113,0	120,0	128,0	110,4	108,5
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	115,3	138,7	122,1	117,0	95,2	79,3	80,6	86,4
Roboty budowlane specjali- styczne	104,8	114,4	116,0	124,5	132,6	123,3	116,7	107,8

W 2012 r. malejącej produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji (o 1,4%, wobec wzrostu o 2,1% w skali kraju).

Wyk. 51. **Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)**

Wyk. 52. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2005 = 100**

Wydajność pracy w budownictwie mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowała się na poziomie 266,9 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza spadek o 6,1% w stosunku do roku poprzedniego.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

Efekty budownictwa mieszkaniowego odnotowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. były słabsze niż rok wcześniej. Zmalała liczba zarówno mieszkań, których budowę rozpoczęto, na realizację których wydano pozwolenia, jak i oddanych do użytkowania. Wzrosła natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania.

W 2012 r. region uplasował się na 11 pozycji wśród wszystkich województw pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania; 6358 lokali, tj. o 1,1% mniej niż przed rokiem i o 41,7% więcej niż w 2005 r. W latach 2005-2012 najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w 2008 r. – 7641 lokali.

*Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.*

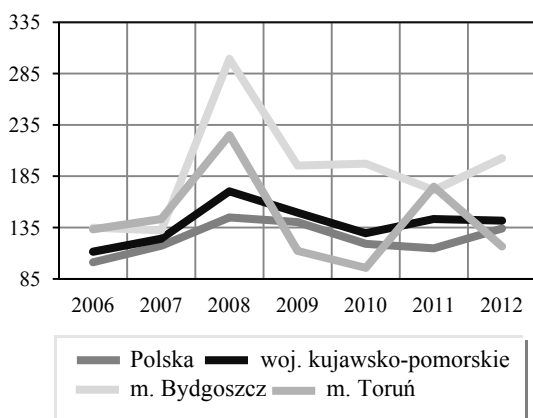
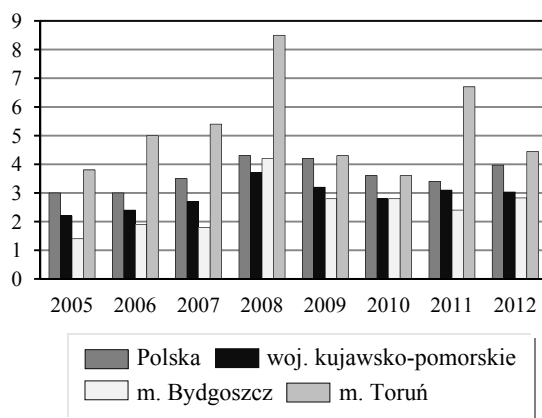
W kraju notowano w odniesieniu do roku poprzedniego wzrost o 16,8% liczby lokali mieszkalnych przekazanych do użytkowania (w porównaniu z 2005 r. wzrost o 34,0%).

Tabl. 22. **Budownictwo mieszkaniowe**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
POLSKA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,0	3,4	4,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	105,3	107,1	102,4
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia na 1000 ludności	3,3	4,8	4,3
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,8	4,2	3,7
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	2,2	3,1	3,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	105,7	99,2	104,1
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia na 1000 ludności	2,7	3,8	3,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,4	3,5	2,9
M. BYDGOSZCZ			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	1,4	2,4	2,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	72,1	73,1	62,8
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia na 1000 ludności	2,4	3,5	3,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	1,7	3,5	2,3

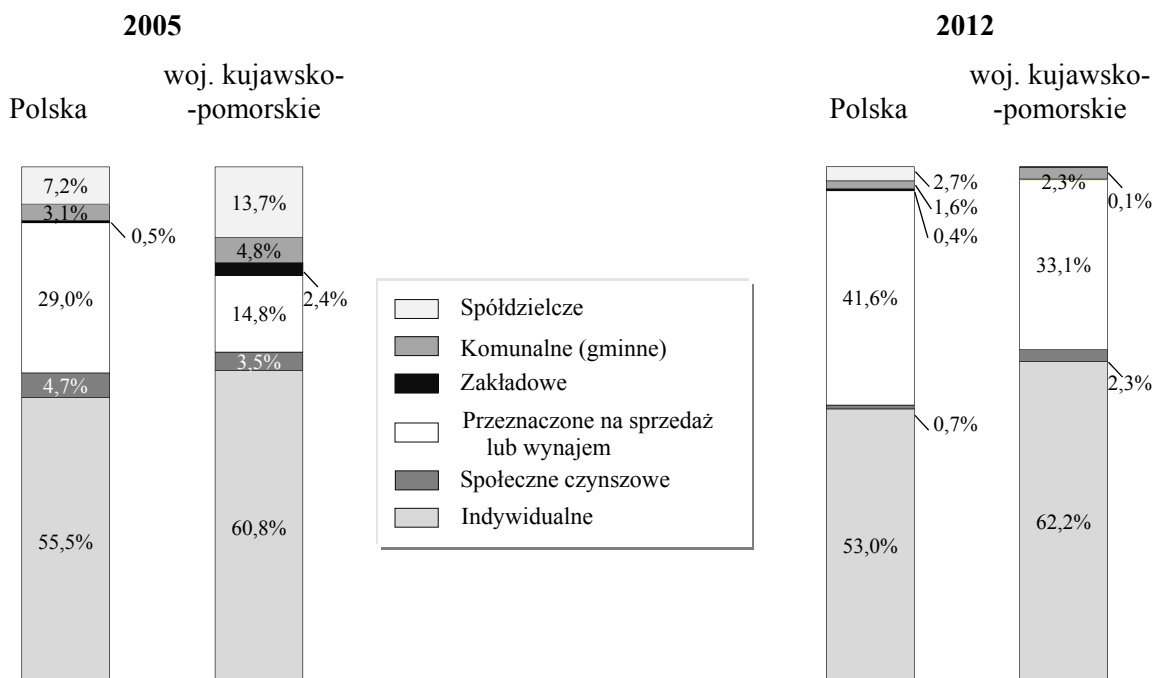
Tabl. 22. **Budownictwo mieszkaniowe (dok.)**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
M. TORUŃ			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,8	6,7	4,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	70,8	59,0	66,1
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia na 1000 ludności	5,3	3,8	4,3
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,0	3,5	4,2

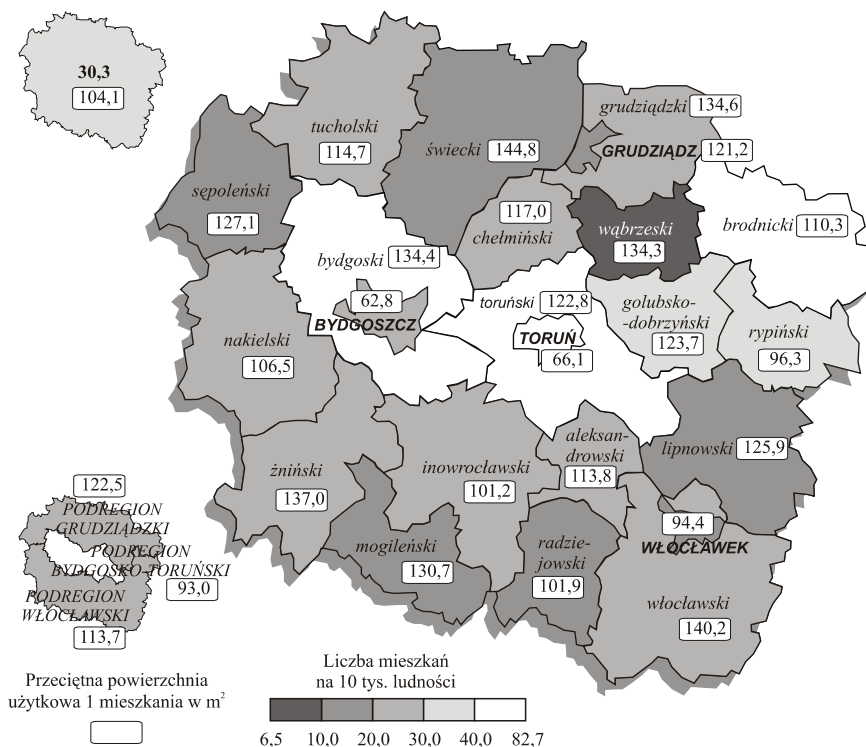
Wyk. 53. **Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania**
2005 = 100Wyk. 54. **Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności**

W 2012 r. budownictwo indywidualne, zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, miało największy udział w strukturze mieszkań oddanych do użytkowania (odpowiednio 62,2% i 53,0%); w stosunku do 2011 r. i 2005 r. w Kujawsko-Pomorskim miał miejsce wzrost liczby tych mieszkań (porównywalnie o 8,0% i o 45,2%). Ponadto oddano do użytkowania więcej mieszkań społecznych czynszowych (o 13,4% w stosunku do 2011 r., ale spadek o 8,9% w stosunku do 2005 r.) Jednocześnie następował spadek liczby oddanych do użytkowania mieszkań w budownictwie spółdzielczym (o 92,7% w stosunku do 2011 r. i o 99,0% w stosunku do 2005 r.), komunalnym (odpowiednio o 55,8% i o 32,7%), zakładowym (odpowiednio o 25,0% i o 97,2%) oraz mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (odpowiednio o 5,3%, ale wzrost o 216,1%).

Wyk. 55. Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa

Wyk. 56. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2012 r.

Tabl. 23. **Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim**

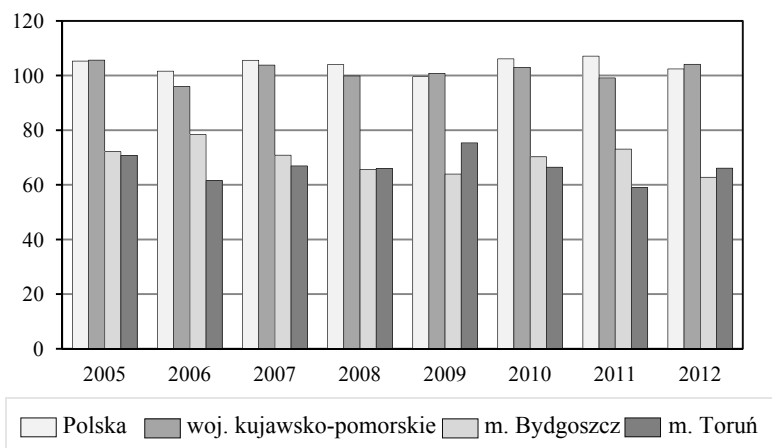
Formy budownictwa	2011				2012			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2010 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2011 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
O g ó ł e m	6427	100,0	110,7	99,2	6358	100,0	98,9	104,1
Spółdzielcze	82	1,3	31,9	56,5	6	0,1	7,3	30,2
Komunalne (gminne)	330	5,1	277,3	40,3	146	2,3	44,2	36,4
Zakładowe	4	0,1	100,0	284,8	3	0,0	75,0	143,7
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2219	34,5	130,0	55,1	2102	33,1	94,7	57,1
Spółeczne czynszowe	127	2,0	55,2	50,5	144	2,3	113,4	45,7
Indywidualne	3665	57,0	105,0	133,6	3957	62,2	108,0	133,8

***Powierzchnia użytkowa mieszkania** jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.*

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. wyniosła 104,1 m² zajmując 8 pozycję wśród województw (w kraju – 102,4 m²) i zwiększyła się

o 4,9 m² w stosunku do roku poprzedniego (w kraju spadła o 4,7 m²), a w porównaniu z 2005 r., w którym to roku średnia powierzchnia 1 mieszkania była największa w ostatnich 8 latach, zmniejszyła się o 1,6 m² (w kraju spadła o 2,9 m²).

Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wyniosła 133,8 m², a najmniejsze były mieszkania spółdzielcze – 30,2 m².

Wyk. 57. **Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania**

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. największe mieszkania wybudowano w powiecie świeckim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 144,8 m²), włocławskim (140,2 m²) i znińskim (137,0 m²), a najmniejsze m.in. w miastach na prawach powiatu: w Bydgoszczy – przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 62,8 m² i w Toruniu – 66,1 m².

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim wydano pozwolenia na budowę 7395 mieszkań, tj. o 7,9% mniej niż rok wcześniej i o 31,2% więcej niż w 2005 r. (w skali kraju nastąpił odpowiednio

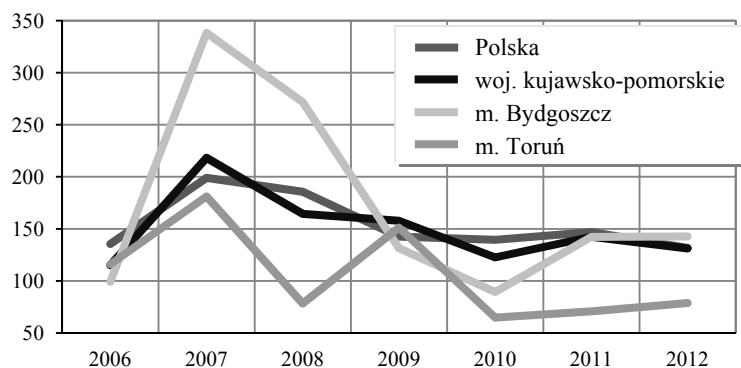
spadek o 10,2% i wzrost o 31,9%). W 2007 r. w województwie wydano pozwolenia na budowę 12304 mieszkań i była to największa wartość w ostatnich 8 latach.

W województwie kujawsko-pomorskim pozwolenia na budowę największej liczby mieszkań wydano inwestorom indywidualnym (58,2% ogółu) oraz budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (39,1%). Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia tym inwestorom w skali roku odpowiednio: zmniejszyła się o 15,0% i zwiększyła się o 7,9%. W stosunku do 2011 r. odnotowano ponadto spadek o 67,9% liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia w budownictwie komunalnym, a w spółdzielczym – o 40,0%.

Tabl. 24. **Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie kujawsko-pomorskim**

Formy budownictwa	2011			2012		
	w liczbach biewzględ- nych	w odset- kach	2010 = = 100	w liczbach biewzględ- nych	w odset- kach	2011 = = 100
O g ó ł e m	8029	100,0	116,1	7395	100,0	92,1
Spółdzielcze	10	0,1	250,0	6	0,1	60,0
Komunalne (gminne)	277	3,4	85,5	89	1,2	32,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2680	33,4	173,7	2891	39,1	107,9
Spółeczne czynszowe	—	x	x	105	1,4	x
Indywidualne	5062	63,1	100,4	4304	58,2	85,0

Wyk. 58. **Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań**
2005 = 100

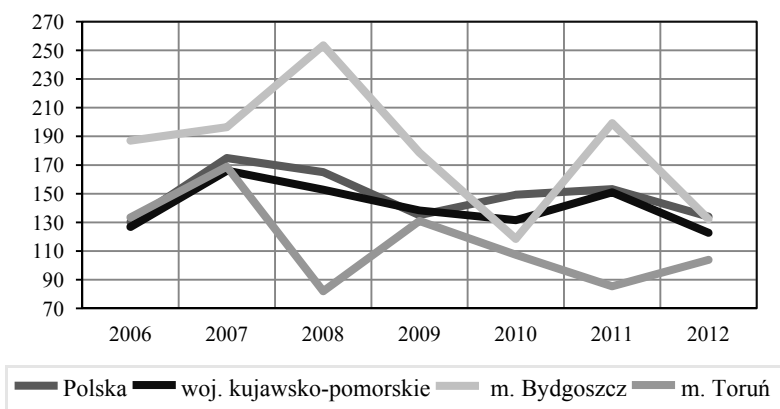

W 9 powiatach i 3 miastach na prawach powiatu zanotowano większą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia. Najwyższy wzrost nastąpił w powiecie: chełmińskim (o 72,4%), świeckim (o 56,9%) i znińskim (o 28,5%); wyraźny spadek natomiast zaobserwowano we Włocławku (o 82,4%), w powiecie golubsko-dobrzyńskim (o 47,1%)

oraz w powiecie aleksandrowskim (o 46,4%).

W 2012 r. rozpoczęto budowę 6046 mieszkań, tj. o 18,7% mniej niż w 2011 r. (w skali kraju spadek wyniósł 12,6%). W porównaniu z 2005 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań zwiększyła się w województwie o 22,7% (w kraju – o 34,0%). W latach 2005-2012 najwięcej mieszkań, bo 8181, zaczęto budować w 2007 r.

Wyk. 59. **Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto**
2005 = 100

W regionie w 2012 r. największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie indywidualnym – 3920, tj. o 11,4% mniej niż rok wcześniej oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 1911, tj. o 21,4% mniej.

W województwie kujawsko-pomorskim w odniesieniu do 2011 r. wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odno-

towano w 6 powiatach i w 1 mieście na prawach powiatu. Najwyższy wzrost wystąpił w powiecie: brodnickim (o 40,1%), aleksandrowskim (o 32,3%) oraz sępoleńskim (o 23,3%). Wyraźny spadek odnotowano we Włocławku (o 93,4%), w powiecie golubsko-dobrzyńskim i włocławskim (po 37,4%) oraz w powiecie mogileńskim (o 33,9%).

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
 - „Budownictwo mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim” – roczne opracowanie sygnałne; jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).
-

RYNEK WEWNĘTRZNY

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. wzrosła wartość sprzedaży detalicznej w odniesieniu do roku poprzedniego (podobnie było w 2011 r.); wzrosła również wartość sprzedaży hurtowej towarów.

Wartość **sprzedaży detalicznej** (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2012 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 2,4% (w kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 5,6% wyższym niż w roku poprzednim).

Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2006	2011	2012
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	111,9	111,6	105,6
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	113,9	101,9	103,3
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	120,1	109,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	111,4	102,8	104,4
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	119,0	130,3	113,2
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	116,8	117,8	106,9
Włókno, odzież, obuwie	118,3	112,5	104,4
Meble, RTV, AGD	120,9	106,7	117,5
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	105,6	107,0	87,6
Pozostałe	105,5	116,7	101,3

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

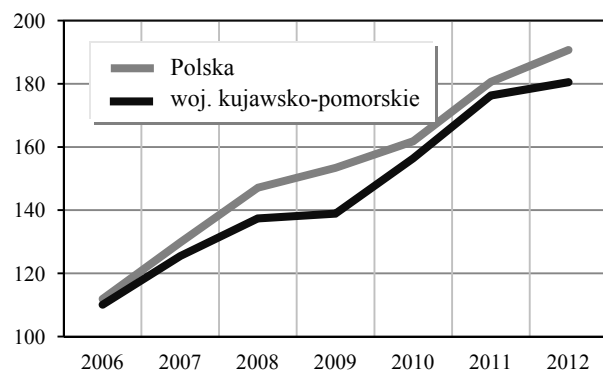
Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a (dok.)**

Wyszczególnienie	2006	2011	2012
	rok poprzedni = 100		
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
O g ó ł e m	110,1	112,7	102,4
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	113,2	96,3	102,6
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	129,9	103,2	97,5
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	107,3	110,9	110,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	143,3	147,1	80,7
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	113,6	109,7	123,6
Włókno, odzież, obuwie	101,1	115,1	91,3
Meble, RTV, AGD	107,0	108,9	86,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	122,7	130,9	84,9
Pozostałe	88,0	121,6	94,6

^a Patrz notka *a* na str. 87.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. wzrost w odniesieniu do 2011 r. obserwowano w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategoriach: farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny

Wyk. 60. **Dynamika sprzedaży detalicznej**
(ceny bieżące)
2005 = 100

(o 23,6%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 10,3%) oraz w pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 2,6%). Największe obniżenie sprzedaży w stosunku do 2011 r. zaobserwowano w grupach: pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach (o 19,3%), prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 15,1%), meble, RTV, AGD (o 13,4%).

W strukturze sprzedaży detalicznej w 2012 r. największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (41,2%), przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii „pozostałe” (17,4%) oraz zajmujące się sprzedażą paliw stałych, ciekłych i gazowych (13,1%).

Tabl. 26. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie kujawsko-pomorskim**
(ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2011				2012			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	115,4	118,2	115,3	112,7	107,2	104,8	103,0	102,4
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	105,0	101,3	98,7	96,3	111,7	107,6	104,7	102,6
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe ...	112,7	114,8	112,6	103,2	99,8	96,0	94,8	97,5
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	107,4	111,5	112,1	110,9	116,1	114,5	110,0	110,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	168,3	154,8	151,1	147,1	79,9	80,0	78,4	80,7
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	120,7	121,7	118,1	109,7	113,7	119,1	122,0	123,6
Włókno, odzież, obuwie	125,9	121,7	113,6	115,1	102,9	98,9	94,3	91,3
Meble, RTV, AGD	91,5	107,5	111,8	108,9	85,5	83,3	90,4	86,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	112,1	121,5	124,0	130,9	97,7	93,8	90,2	84,9
Pozostałe	136,2	136,0	123,2	121,6	92,9	93,2	96,9	94,6

^a Patrz notka a do tabl. 24 na str. 81.

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim wartość **sprzedaży hurtowej** towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych przekroczyła o 5,8% poziom zanotowany przed rokiem (w tym w przedsiębiorstwach hurtowych wzrost wyniósł 3,8%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w omawianym roku była wyższa o 3,0% niż w 2011 r. (w tym zrealizowana przez jednostki hurtowe – o 6,4%). W województwie w skali roku najbardziej zwiększyła się wartość sprzedaży hurtowej produktów rolnych i żywych zwierząt (o 65,7%) oraz sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie (o 38,4%). Największy spadek, bo o 44,3%, zanotowała sprzedaż hurtowa wyrobów tytoniowych, a także wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia – spadek o 34,8%.

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał.

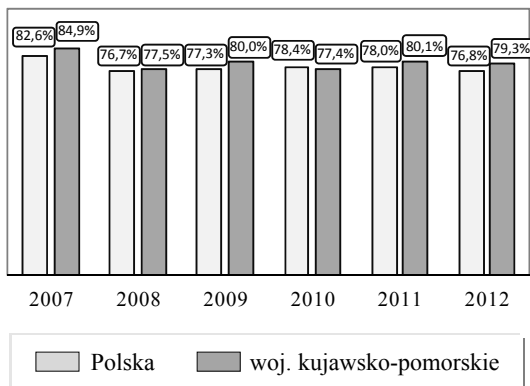
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniki finansowe uzyskane przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe pogorszyły się w porównaniu z poprzednim rokiem. Odnotowano największy w ciągu pięciu lat spadek wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W badanym pięcioleciu spadek wyników finansowych brutto i netto był większy tylko w 2008 r. (w latach 2009-2011 odnotowano wzrost). Pogorszyły się też: wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności brutto i netto – w okresie 2007-2012 gorsze były tylko w 2008 r.

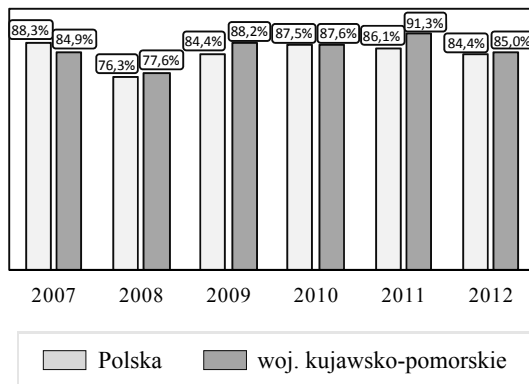
Wyniki finansowe uzyskane w 2012 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w całym kraju pogorszyły się w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późniejszymi zmianami).

Wyk. 61. **Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów**

Wyk. 62. **Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności**

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

W 2012 r. zysk netto wykazało 79,3% badanych przedsiębiorstw, wobec 80,1% przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności ogólnej liczby badanych jednostek spadł z 91,3% w 2011 r. – do 85,0% w analizowanym okresie.

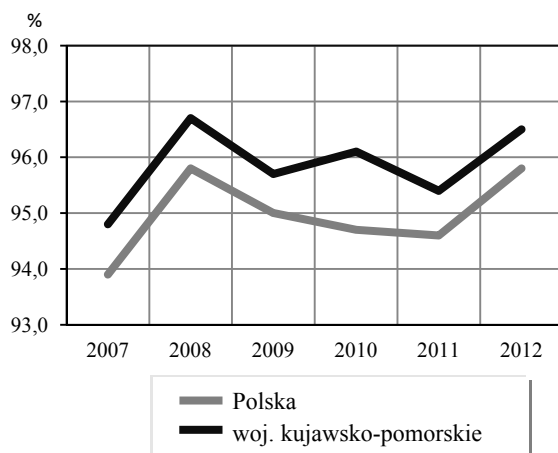
Przychody z całokształtu działalności w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. ukształtowały się na poziomie 83508,8 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były wyższe o 1,7%, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 80579,6 mln zł i były wyższe o 3,0% w porównaniu z 2011 r. Wyższa dynamika kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności od dynamiki przychodów wpłynęła na pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów, który w 2012 r. wyniósł 96,5%, (w 2011 r. – 95,4%). Wskaźnik poziomu kosztów liczony dla badanych przedsiębiorstw z terenu całego kraju także pogorszył się (z 94,6% do 95,8%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim osiągnęły wartość 81371,7 mln zł (wzrost o 1,7% w stosunku do 2011 r.), a koszt własny ich uzyskania wyniósł 77683,8 mln zł (wzrost o 2,7 % w skali roku). Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (na poziomie 3687,9 mln zł) był o 15,8% niższy niż w 2011 r. Pogorszył się także wynik na pozostałej działalności operacyjnej (78,7 mln zł w 2011 r., minus 539,0 mln zł w 2012 r.). W tym samym czasie zmniejszyła się strata na operacjach finansowych (z minus 646,2 mln zł do minus 219,8 mln zł). W rezultacie wynik finansowy na działalności gospodarczej był o 23,2% niższy od zanotowanego w roku poprzednim i wyniósł 2929,1 mln zł. Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 2932,5 mln zł, tj. o 23,2% niższą niż w 2011 r. Po odliczeniu obciążeń (tj. podatku dochodowego) wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 2385,6 mln zł i zmniejszył się o 24,2% w stosunku do uzyskanego w 2011 r.

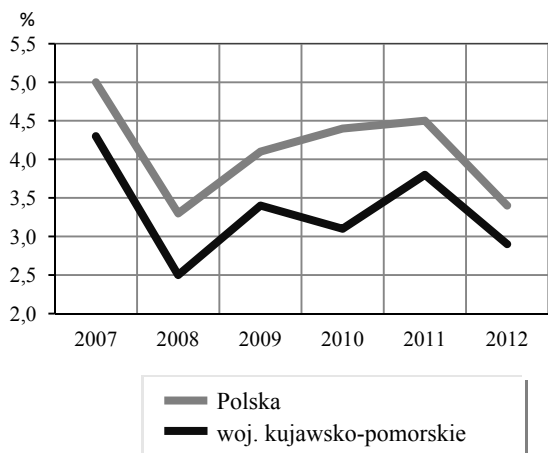
Wyniki finansowe:

- *wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;*
- *obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, do 2009 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów;*
- *wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.*

Wyk. 63. **Wskaźnik poziomu kosztów**

Wyk. 64. **Wskaźnik rentowności obrotu netto**

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik płynności I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;
- wskaźnik płynności II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

Pogorszyły się też, zarówno w województwie, jak i w całej Polsce wskaźniki rentowności: ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (spadek o 1,0 p. proc. do 4,5%; w kraju również spadek o 1,0 p. proc. do 4,3%), obrotu brutto (odpowiednio: z 4,6% do 3,5%; wobec spadku w kraju z 5,4% do 4,2%) oraz obrotu netto (z 3,8% do 2,9%, wobec spadku z 4,5% do 3,4% w kraju). W skali roku zmniejszył się wskaźnik płynności finansowej I stopnia (odpowiednio z 33,9% do 33,4%), a wskaźnik płynności finansowej II stopnia wzrósł nieznacznie w skali roku (z 102,5% do 102,6%).

W 2012 r. sytuacja w województwie kujawsko-pomorskim nie odbiegała od sytuacji w kraju; odnotowano pogorszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych badanych przedsiębiorstw w odniesieniu do 2011 r.

Tabl. 27. **Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych**

Wyszczególnienie	2007	2011	2012
	w %		
POLSKA			
Wskaźnik poziomu kosztów	93,9	94,6	95,8
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,6	5,3	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	6,1	5,4	4,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto	5,0	4,5	3,4
Wskaźnik płynności I stopnia	33,7	38,1	34,1
Wskaźnik płynności II stopnia	98,9	102,7	97,4
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Wskaźnik poziomu kosztów	94,8	95,4	96,5
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	4,6	5,5	4,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	4,6	3,5
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,3	3,8	2,9
Wskaźnik płynności I stopnia	20,0	33,9	33,4
Wskaźnik płynności II stopnia	83,9	102,5	102,6

Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych według województw (wg PKD 2007) – tablice dostępne co kwartał;

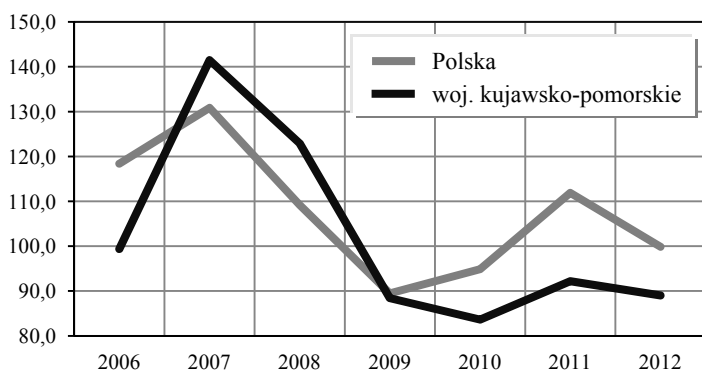
jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

NAKLĄDY INWESTYCYJNE

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. notowano spadek nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw mających siedzibę na terenie województwa w odniesieniu do roku poprzedniego, przy czym jego skala była większa niż rok wcześniej. W porównaniu z 2011 r. znacznie niższa była także wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych, przy mniejszej liczbie nowych inwestycji.

Wyk. 65. **Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem**
(ceny bieżące)

Rok poprzedni = 100

z 2011 r. – nieznacznie zmniejszyła się (o 0,1%).

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2012 r. przez badane przedsiębiorstwa w regionie wyniosły 2270,7 mln zł i były niższe od poniesionych rok wcześniej o 11,0%. W kraju w 2012 r. wartość nakładów inwestycyjnych w odniesieniu do poziomu zano-

*Prezentowany podział **nakładów inwestycyjnych**, obejmujących nakłady na nowe środki trwałe i (lub) ulepszenie (rozbudowę, przebudowę, rekonstrukcję, modernizację) istniejących obiektów majątku trwałego, opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.*

Tabl. 28. **Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
POLSKA			
O g ó ł e m w mln zł	62160,6	99853,7	99719,0
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	36,3	39,1	40,6
Zakupy	63,0	59,5	58,5
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	52,4	47,1	47,4
środków transportu	10,6	12,4	11,1

Tabl. 28. **Nakłady inwestycyjne (dok.)**

Wyszczególnienie	2005	2011	2012
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
O g ó ł e m w m l n z ł	2166,1	2551,2	2270,7
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	34,8	39,6	35,7
Zakupy	64,8	60,1	64,0
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	57,8	50,6	54,9
środków transportu	7,0	9,6	9,1

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle wydatkowano 811,8 mln zł (o 19,7% mniej niż rok wcześniej), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 1247,7 mln zł (o 3,3% mniej), a na środki transportu – 205,8 mln zł (o 15,6%

mniej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1453,6 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 5,3%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem zmniejszył w skali roku o 3,9 p. proc.

Spadek nakładów inwestycyjnych w porównaniu z 2011 r. odnotowano w sekcjach: budownictwo (o 28,7%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 19,8%), transport i gospodarka magazynowa (o 16,7%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 11,5%). Wśród sekcji mających największy udział w ogóle nakładów

Nakłady na środki trwale to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz od 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących).*

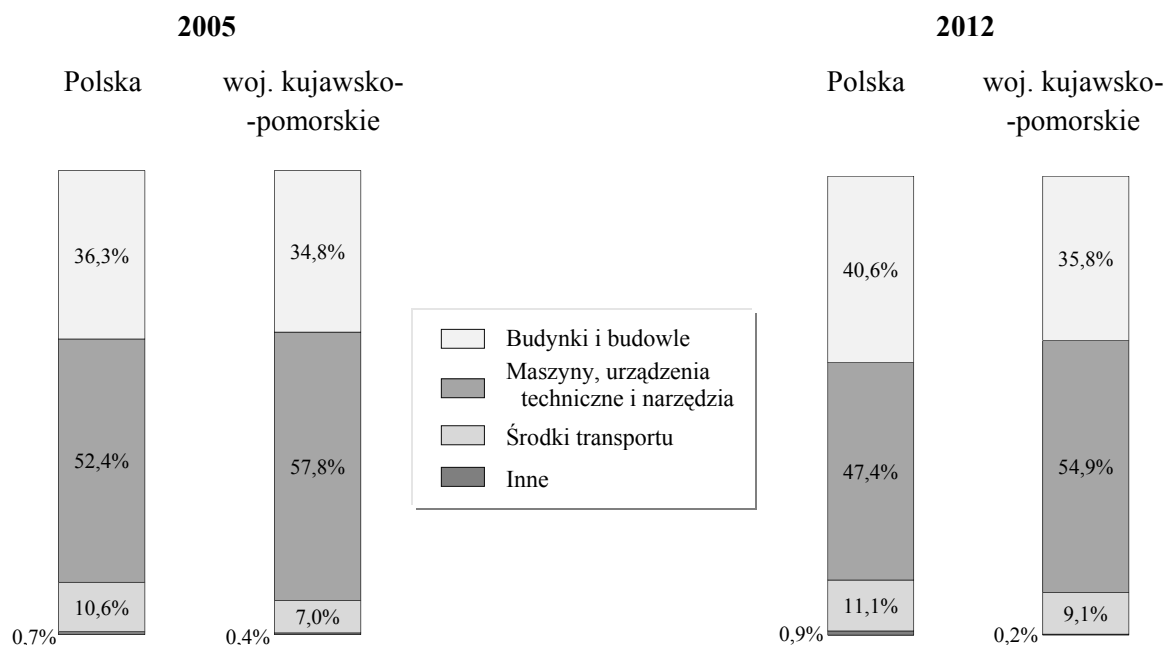
Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

inwestycyjnych, nie odnotowano wzrostu nakładów.

W 2012 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie: przetwórstwa przemysłowego (których udział w ogóle nakładów inwestycyjnych wyniósł 60,6%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (13,0%) oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami (8,9%). W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (o 0,4 p. proc.), natomiast najbardziej zmniejszył się udział nakładów przedsiębiorstw zajmujących się dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 0,9 p. proc.)

W 2012 r. w regionie inwestorzy rozpoczęli realizację 1451 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 730,2 mln zł (w roku poprzednim rozpoczęto 1710 nowych inwestycji o wartości 838,8 mln zł). W kraju w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji zmniejszyła się o 1,9%, a ich wartość kosztorysowa była o 14,5% niższa.

Wyk. 66. **Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe (ceny bieżące)**

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnalne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych (moduł – dane krótkookresowe).

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Specification
Ludność ^a (w tys.)	2068,3	2066,4	2066,1	2067,9	2069,1	2098,7 ^b	2098,4 ^b	2096,4 ^b	Population ^a (in thous.)
Na 1000 ludności:									Per 1000 population (in the period Jan–Sep):
małżeństwa zawarte	5,63	6,17	6,84	7,11	6,80	5,93 ^b	5,39 ^b	5,34 ^b	marriages contracted
urodzenia żywe	9,88	10,23	10,56	11,25	11,15	10,77 ^b	10,00 ^b	9,90 ^b	live births
zgony	9,38	9,49	9,84	9,69	9,86	9,75 ^b	9,37 ^b	9,74 ^b	deaths
przyrost naturalny	0,51	0,74	0,72	1,56	1,29	1,02 ^b	0,62 ^b	0,16 ^b	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-1,00	-1,73	-1,15	-0,81	-0,68	-0,80 ^b	-0,79 ^b	-0,96 ^b	internal and international net migration for permanent residence
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^c (w tys.)	208,8	211,7	223,0	234,2	230,6	237,3	247,2	244,7	Average paid employment in the enterprise sector ^c (in thous.)
rok poprzedni = 100	•	101,4	105,3	105,0	98,5	102,9	104,2	99,0	previous year = 100
udział sektora prywatnego (w %)	86,1	86,5	87,6	89,8	90,5	90,9	91,3	91,1	private sector participation (in %)
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	188,0	160,1	123,2	110,3	134,1	139,4	139,6	148,8	Registered unemployed persons ^a (in thous.)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	22,3	19,2	14,9	13,3	16,2	17,0	17,0	17,9	Registered unemployment rate ^a (in %)
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a (w %)	83,9	83,9	83,0	79,5	77,7	81,1	81,7	81,2	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a (in %)
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	180	83	106	107	117	129	138	113	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^d (w %)	55,7	52,8	51,6	52,4	54,8	54,3	54,2	56,3	Activity rate by LFS ^d (in %)
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^d (w %)	44,7	44,3	45,8	47,7	49,1	48,5	48,3	49,6	Employment rate by LFS ^d (in %)
Stopa bezrobocia według BAEL ^d (w %)	19,8	16,1	11,3	9,1	10,4	10,6	11,0	11,8	Unemployment rate by LFS ^d (in %)

^a Stan w końcu roku. ^b Dane opracowano na podstawie wyników NSP 2011. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^d Przejęta w roku. Dla lat 2010-2012 dane nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z poprzednich lat, z powodu zmian metodologii i nowej podstawy uogólniania danych.

^a As of the end of the year. ^b Data compiled on the basis of the Population and Housing Census 2011. ^c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^d Annual average. For 2010-2012 data are not fully comparable with the results of the surveys for previous years due to methodological changes and a new base for generalization of the results.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł)	2107,73	2229,93	2424,21	2649,92	2756,36	2848,61	2992,93	3096,34	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a (in zł)
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)	464,5	464,4	467,1	471,4	474,1	467,7	464,9	462,4	Average monthly number of retirees and pensioners (in thous.)
rok poprzedni = 100	99,7	100,0	100,6	100,9	100,6	98,6	99,4	99,5	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS (w zł)	1036,09	1115,52	1149,10	1260,89	1369,48	1461,65	1534,96	1622,92	Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS (in zł)
rok poprzedni = 100	102,6	107,7	103,0	109,7	108,6	106,7	105,0	105,7	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (w zł)	749,31	792,86	805,18	850,65	903,64	948,95	981,70	1050,29	Average monthly gross retirement pay and pension for farmers (in zł)
rok poprzedni = 100	101,5	105,8	101,6	105,6	106,2	105,0	103,5	107,0	previous year = 100
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):									Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)
ogółem	102,0	100,9	102,3	104,4	103,3	102,6	104,6	103,7	total
żywność i napoje bezalkoholowe	102,4	100,7	105,2	106,3	103,9	103,1	106,1	104,9	food and non-alcoholic beverages
odzież i obuwie	91,1	90,1	89,5	89,9	89,4	92,4	96,6	96,1	clothing and footwear
mieszkanie	103,1	103,8	103,1	108,3	107,3	103,4	106,0	104,4	dwelling
Plony zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi) z 1 ha w dt	31,7	29,9	35,5	31,9	37,1	36,6	35,7	36,2	Basic cereals (including mixed cereals) yields per 1 ha per dt
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych:									Farm animals stock per 100 ha agricultural land:
bydło ^b	39,1	41,0	41,4	40,2	44,4	42,9 ^c	43,6	45,8	cattle ^b
trzoda chlewna ^d	205,7	220,8	202,1	163,4	158,6	164,8 ^c	152,0	138,2	pigs ^d

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stan w czerwcu. ^c Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. ^d Stan w końcu lipca.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b As of June. ^c Data of Agricultural Census as of 30 Jun. ^d As of the end of Jul.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Specification
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):									<i>Price indices of procurement (previous year = 100):</i>
ziarna zbóż (bez siewnego)	78,5	119,8	163,9	91,8	71,4	119,8	144,2	105,2	<i>cereal grain (excluding sowing seed)</i>
żywna rzeźnego wołowego (bez ciał)	125,3	101,0	96,5	101,0	113,3	98,9	128,2	110,4	<i>cattle for slaughter (excluding calves)</i>
żywna rzeźnego wieprzowego	90,5	94,5	95,6	119,5	110,0	88,1	116,8	123,2	<i>pigs for slaughter</i>
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywna wieprzowego do cen targowiskowych:									<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:</i>
1 kg żyta	12,1	7,9	5,7	5,6	7,6	7,4	6,4	7,3	<i>per kg of rye</i>
1 kg jęczmienia	9,6	7,8	5,1	5,0	7,5	7,6	5,8	6,4	<i>per kg of barley</i>
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe)	•	107,0	118,2	100,2	96,3	120,9	99,3	99,7	<i>Sold production of industry^b (previous year = 100; constant prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b (w tys.)	123,6	124,3	128,3	131,2	123,8	126,1	128,5	125,6	<i>Average paid employment in industry^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	•	100,6	103,2	102,3	94,3	101,8	101,9	97,7	<i>previous year = 100</i>
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	•	117,6	116,8	119,9	98,5	112,7	121,8	95,3	<i>Sold production of construction^b (previous year = 100; current prices)</i>
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	•	112,2	118,4	115,3	95,8	106,2	117,0	100,4	<i>Construction and assembly production^b (previous year = 100; current prices)</i>
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b (w tys.)	16,1	16,5	17,9	19,8	20,9	22,2	23,7	24,0	<i>Average paid employment in construction^b (in thous.)</i>
rok poprzedni = 100	•	102,9	108,4	110,5	105,9	105,9	106,8	101,4	<i>previous year = 100</i>

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (dok.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	4488	5006	5569	7641	6710	5807	6427	6358	Dwellings completed
rok poprzedni = 100	97,4	111,5	111,2	137,2	87,8	86,5	110,7	98,9	previous year = 100
na 1000 ludności	2,2	2,4	2,7	3,7	3,2	2,8	3,1	3,0	per 1000 population
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	105,7	96,0	103,8	99,8	100,8	103,0	99,2	104,1	average usable floor space per dwelling (in m ²)
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	•	110,1	114,0	109,5	101,1	112,6	112,7	102,4	Retail sale of goods ^a (previous year = 100; current prices)
Podmioty gospodarki narodowej ^b	187231	186949	188531	192182	182031	186007	184365	187996	Entities of the national economy ^b
rok poprzedni = 100	101,1	99,8	100,8	101,9	94,7	102,2	99,1	102,0	previous year = 100
w tym spółki handlowe	9310	9706	10161	10400	10810	11383	11935	12654	of which commercial companies
rok poprzedni = 100	104,1	104,3	104,7	102,4	103,9	105,3	104,8	106,0	previous year = 100
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1443	1512	1609	1617	1645	1695	1724	1762	of which with foreign capital participation
rok poprzedni = 100	106,0	104,8	106,4	100,5	101,7	103,0	101,7	102,2	previous year = 100
Wskaźnik poziomu kosztów w przed- siębiorstwach niefinansowych ^c (w %) ..	•	•	94,8	96,7	95,7	96,1	95,4	96,5	Cost level indicator in non-financial enterprises ^c (in %)
Wskaźnik rentowności obrotu w przed- siębiorstwach niefinansowych ^c (w %):									Turnover profitability rate in non- financial enterprises ^c (in %):
brutto	•	•	5,3	3,3	4,3	3,9	4,6	3,5	gross
netto	•	•	4,3	2,5	3,4	3,1	3,8	2,9	net
Nakłady inwestycyjne w przedsiębior- stwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	2166,1	2152,5	3045,3	3742,9	3308,9	2767,0	2551,2	2270,7	Investment outlays in enterprises ^c (in mln zł; current prices)
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	•	99,4	141,5	122,9	88,4	83,6	92,2	89,0	previous year = 100 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of the end of the year. ^c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2011													
B – 2012													
Ludność ^a (w tys.)	A	•	•	2097,6	•	•	2098,1	•	•	2098,7	•	•	2098,4
Population ^a (in thous.)	B	•	•	2098,0	•	•	2097,8	•	•	2097,7	•	•	2096,4
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	A	246,8	246,2	246,0	246,4	246,3	246,2	246,4	245,9	245,2	244,1	245,0	244,4
Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)	B	245,2	244,4	243,8	243,6	243,9	243,7	243,7	242,8	243,4	243,3	242,6	241,7
poprzedni miesiąc = 100	A	104,0	99,7	99,9	100,2	100,0	100,0	100,1	99,8	99,7	99,6	100,3	99,8
previous month = 100	B	100,3	99,7	99,8	99,9	100,1	99,9	100,0	99,7	100,3	99,9	99,7	99,6
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	108,8	108,2	108,0	107,2	106,4	105,8	105,5	104,9	104,1	103,2	103,3	103,0
corresponding month of previous year = 100	B	99,3	99,2	99,1	98,9	99,0	99,0	98,9	98,8	99,3	99,6	99,0	98,9
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	A	149,3	152,2	150,5	144,5	139,7	133,6	131,4	129,8	130,4	130,7	134,3	139,6
Registered unemployed persons ^a (in thous.)	B	148,3	151,5	149,5	144,5	141,0	137,9	136,4	136,5	137,3	138,4	142,4	148,8
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	A	17,8	18,1	18,0	17,4	16,9	16,3	16,0	15,9	15,9	16,0	16,4	17,0
Registered unemployment rate ^a (in %)	B	17,8	18,1	17,9	17,4	17,1	16,7	16,6	16,6	16,7	16,8	17,3	17,9
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	A	3023	2996	5367	4386	4064	4761	4561	4641	4720	3310	3061	2420
Job offers declared during a month	B	3303	3032	6410	5087	5011	5353	4112	5440	5784	4523	3307	2254
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	A	81	74	50	52	49	46	46	41	42	54	67	138
Registered unemployed persons per job offer ^a	B	64	77	53	59	53	47	59	41	49	63	73	113
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	A	2833,42	2811,42	2938,50	2988,04	2911,31	2998,56	3007,68	3000,08	3024,37	3051,21	3061,16	3207,21
w sektorze przedsiębiorstw ^b (w zł)	B	2998,35	2999,69	3133,11	3038,66	3020,78	3106,16	3169,78	3080,30	3083,35	3143,06	3137,30	3229,86
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b (in zł)													
poprzedni miesiąc = 100	A	94,0	99,2	104,5	101,7	97,4	103,0	100,3	99,7	100,8	100,9	100,3	104,8
previous month = 100	B	93,5	100,0	104,4	97,0	99,4	102,8	102,0	97,2	100,1	101,9	99,8	103,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	104,4	103,0	103,2	104,9	105,6	105,4	103,2	104,4	105,3	105,1	105,1	106,4
corresponding month of previous year = 100	B	105,8	106,7	106,6	101,7	103,8	103,6	105,4	102,7	102,0	103,0	102,5	100,7

^a Stan w końcu okresu. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a As of the end of the period. ^b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)

SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2011												
B – 2012												
Wskaźnik cen: Price indices of:												
towarów i usług konsumpcyjnych consumer goods and services												
analogiczny okres poprzedniego roku = 100			104,0 ^a			105,0 ^b			104,5 ^c			105,0 ^d
corresponding period of previous year = 100			104,3 ^a			104,0 ^b			103,7 ^c			103,0 ^d
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:												
poprzedni miesiąc = 100	117,3	104,1	100,4	101,5	103,8	100,7	87,6	92,0	97,6	98,5	100,1	103,2
previous month = 100	103,2	101,9	101,6	112,7	102,2	96,1	97,9	96,8	102,4	99,9	105,9	104,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	182,7	198,4	211,2	213,5	212,6	187,7	168,2	128,8	109,5	112,2	109,4	104,2
corresponding month of previous year = 100	91,7	89,7	90,8	100,9	99,3	94,8	105,9	111,4	116,9	118,6	125,6	127,0
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):												
poprzedni miesiąc = 100	99,4	103,8	103,8	106,5	93,9	107,6	95,3	104,6	99,0	99,6	102,0	99,2
previous month = 100	109,6	99,8	94,4	101,8	97,9	103,6	98,9	104,3	101,4	96,9	99,9	101,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	108,2	110,3	126,7	133,4	130,8	135,4	131,2	136,8	132,2	133,1	130,0	114,8
corresponding month of previous year = 100	126,6	121,7	110,7	105,7	110,2	106,1	110,1	109,8	112,4	109,4	107,1	109,3
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:												
poprzedni miesiąc = 100	95,6	105,7	106,1	106,3	99,9	102,5	105,6	100,5	106,6	99,8	101,3	107,9
previous month = 100	91,6	112,4	99,9	101,0	100,5	105,9	96,8	102,2	102,4	98,8	96,0	91,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	102,1	109,5	113,5	126,2	115,3	101,6	107,6	105,3	121,0	132,0	137,0	144,2
corresponding month of previous year = 100	138,1	146,9	138,3	131,4	132,2	136,6	125,1	127,2	122,2	120,9	114,7	97,2

a-d Dane dotyczą okresów (miesiący): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.

a-d Data concern period (months): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)

SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2011		6,7	5,9	6,0	5,8	5,8	5,4	6,1	6,6	7,0	7,0	7,2	7,4
B – 2012		6,6	7,6	7,5	7,0	7,2	7,6	8,0	8,2	8,0	8,5	8,1	6,7
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny targowiskowej 1 kg żyta <i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace price per kg of rye</i>	A												
	B												
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>	A	90,5	98,6	118,0	89,9	99,9	103,4	94,3	111,9	111,9	95,8	104,8	93,3
poprzedni miesiąc = 100	B	97,7	92,1	109,1	93,6	101,4	94,8	98,0	106,0	103,3	111,1	94,6	82,1
previous month = 100	A	103,4	98,2	101,6	99,2	89,6	83,9	93,9	99,2	106,2	108,2	109,8	108,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	B	116,7	108,9	100,7	104,9	106,5	97,7	101,5	96,2	88,8	103,0	92,9	81,8
corresponding month of previous year = 100													
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production^b (current prices):</i>	A	30,0	100,6	165,9	102,1	144,3	109,6	81,1	116,7	129,5	95,3	82,7	152,4
poprzedni miesiąc = 100	B	35,5	85,0	135,3	130,2	110,8	105,4	86,2	119,7	98,1	119,0	95,7	107,7
previous month = 100	A	111,0	122,7	100,4	117,5	146,9	112,5	110,8	123,1	121,7	114,6	123,2	118,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	B	140,7	119,0	97,1	123,8	95,0	91,4	97,2	99,6	75,4	94,2	108,9	77,0
corresponding month of previous year = 100													
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku) <i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>	A	454	879	1381	1639	2243	2612	3087	3719	4218	4873	5599	6427
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	B	540	977	1309	1776	2166	2783	3277	3707	4323	4895	5526	6358
corresponding period of previous year = 100	A	63,7	91,2	96,9	79,3	94,4	94,2	98,7	101,8	107,6	113,7	114,0	110,7
corresponding period of previous year = 100	B	118,9	111,1	94,8	108,4	96,6	106,5	106,2	99,7	102,5	100,5	98,7	98,9

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)

SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): <i>Retail sale of goods^a (current prices):</i>												
poprzedni miesiąc = 100	81,7	98,4	122,8	105,2	90,7	102,5	101,1	103,1	98,0	104,8	98,6	107,8
previous month = 100	B	102,2	122,7	99,2	93,5	101,3	100,0	100,1	98,8	109,6	89,9	106,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	122,0	115,4	123,0	120,5	117,0	112,4	113,5	112,4	108,9	114,8	109,8
corresponding month of previous year = 100	B	103,9	107,9	107,8	104,8	103,6	102,6	99,6	100,4	105,0	95,7	94,8
Podmioty gospodarki narodowej ^b	A	185715	185846	186071	183574	183611	184397	184663	184993	185022	184789	184365
Entities of the national economy ^b	B	183626	183688	184215	184571	184959	185629	186061	186595	187002	187505	187996
w tym spółki handlowe	A	11423	11465	11403	11442	11494	11631	11668	11738	11809	11866	11935
of which commercial companies	B	11991	12047	12117	12166	12232	12342	12401	12443	12516	12573	12654
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	A	1696	1696	1686	1685	1681	1702	1712	1712	1717	1719	1724
of which with foreign capital participation	B	1728	1737	1743	1742	1740	1744	1753	1751	1756	1758	1762
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych: <i>Profitability rate of turnover in non-financial enterprises^c:</i>												
brutto w %	A	•	5,4	•	•	5,4	•	•	5,0	•	•	4,6
gross in	B	•	5,1	•	•	4,7	•	•	4,2	•	•	3,5
netto w %	A	•	4,2	•	•	4,4	•	•	4,2	•	•	3,8
net in %	B	•	4,0	•	•	3,8	•	•	3,4	•	•	2,9
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^c (w mln zł; ceny bieżące) <i>Investment outlays in enterprises^c (in mln zł; current prices)</i>	A	•	420,1	•	•	945,8	•	•	1622,2	•	•	2551,2
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące) <i>corresponding period of previous year = 100 (current prices)</i>	B	•	368,0	•	•	959,8	•	•	1606,3	•	•	2270,7
	A	•	•	•	•	86,9	•	•	81,8	•	•	92,2
	B	•	87,6	•	•	101,5	•	•	99,0	•	•	89,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu.
c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the period.
c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.

NOTATKI

**URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY**

KUJAWSKO-POMORSKI OŚRODEK BADAŃ REGIONALNYCH

ul. Konarskiego 1-3
85-066 Bydgoszcz
e-mail: kpobr@stat.gov.pl

Kierownik Ośrodka
Małgorzata Rybak
tel. 52 3669303
e-mail: m.rybak@stat.gov.pl

Więcej na stronie:
<http://www.stat.gov.pl/bydgosz>

Strona Ośrodka:
http://www.stat.gov.pl/bydgosz/651_PLK_HTML

Automatyczna informacja statystyczna
tel. 52 3669302, 56 6117195

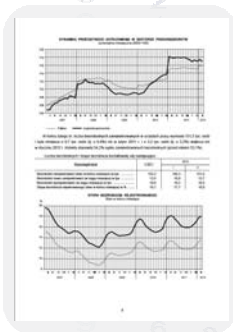
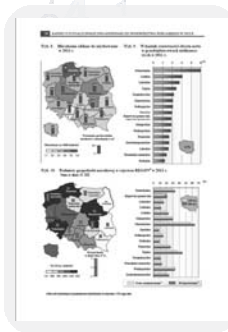
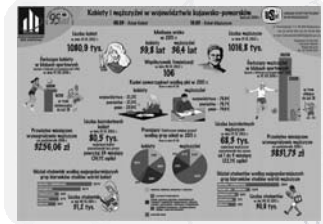
Informatoria Statystyczne

Bydgoszcz tel. 52 3669400
Toruń tel. 56 6117102, 137
Włocławek tel. 54 2356442
Inowrocław tel. 533304767

analizy i badania regionalne

działalność informacyjno-edukacyjna w województwie

działalność wydawnicza

OBSŁUGA INFORMACYJNA m.in.:

podmiotów gospodarczych,
środków naukowych,
jednostek administracji publicznej,
mediów,
odbiorców indywidualnych

EDUKACJA STATYSTYCZNA:

organizowanie szkoleń,
wykładów okolicznościowych
i tematycznych
oraz zajęć edukacyjno-poglądowych

REGIONALNE OPRACOWANIA ANALITYCZNE

Seria publikacji charakteryzująca sytuację społeczno-gospodarczą województwa kujawsko-pomorskiego:

Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa (miesięczny)

Biuletyn statystyczny województwa (kwartalny)

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa (roczny)

STATYSTYCZNE VADEMECUM SAMORZĄDOWCA

Kompendium wiedzy statystycznej o regionie, które w sposób kompleksowy, zindywidualizowany oraz zgodnie z realizowanymi zadaniami wspomaga efektywnie zarządzanie jednostek administracji samorządowej

Portret województwa, miasta na prawach powiatu, powiatu, gminy, obszaru metropolitalnego i miejscowości

